

Genomfört – bokslut över Tidöavtalet

Innehåll

1	Inledning.....	8
2	Hälso- och sjukvården	10
2.1	Utredning om statligt huvudmannaskap.....	10
2.2	Ökad styrning och uppföljning av statliga medel	10
2.3	Nationell plan och styrning av kompetensförsörjningen	10
2.4	Stärkt uppföljning av vårdens effektivitet och kvalitetsredovisning	11
2.5	Inrätta en nationell vårdförmedling i statlig regi för att kapa köer inom hälso- och sjukvården.....	11
2.6	Nationell långsiktig plan för att eliminera bristen på vårdplatser ska tas fram.....	12
2.7	Ökad samverkan i fler regionala centra, likt dagens sex regionala cancercenter.....	12
2.8	Reformera den digitala infrastrukturen i vården.....	12
2.9	Nationell förlossningsplan	13
2.10	Utbyggd primärvård.....	14
2.11	Rätt till en fast läkarkontakt.....	15
2.12	Cancervården och barncancervården ska ytterligare utvecklas och förbättras.....	15
2.13	Tandvårdsreform.....	17
2.14	Jämställd vård samt vård och forskning om kvinnors sjukdomar och hälsa	17
2.15	Anhörigsatsning.....	18
2.16	Utveckla sjukvård i landsbygd och glesbygd	19
2.17	Utveckla apotekens roll i vårdkedjan.....	20
2.18	Gör sjukvården mer flexibel efter patientens behov och önskemål	20
2.19	Läkarens roll i vårdkedjan tydliggörs.....	21
2.20	Psykisk hälsa och suicidprevention.....	21
2.21	Stärk beroendevården.....	22
2.22	Kommunala läkare	22
2.23	Språkkrav ska utredas för personal i äldreomsorgen	23
2.24	Personlig assistans	23
2.25	Ytterligare åtgärder i projektet för hälso- och sjukvården.....	23
3	Klimat och energi.....	26
3.1	Förutsättningar för investeringar i ny kärnkraft.....	26
3.2	Utred återstart av planerbar elproduktion i södra Sverige.....	26
3.3	Nytt energipolitiskt mål.....	26
3.4	Nya regler för elmarknaden	27
3.5	Styrning av myndigheter, statliga verk samt ny forskningsinriktning	27
3.6	Lagändringar för ny kärnkraft	28
3.7	Bättre förutsättningar för kraftvärmen.....	30
3.8	Bättre förutsättningar för vattenkraften.....	31
3.9	Vindkraft	32
3.10	Solenergi.....	33
3.11	Energieffektivisering.....	33
3.12	Högekostnadsskydd, stöd till energibesparing och sänkta elpriser	34
3.13	Energimyndigheten.....	35
3.14	Översyn av stöd och styrmedel för ökad effektivitet.....	35

3.15	Laddinfrastrukturen byggs ut	36
3.16	Miljötilståndprocesserna förenklas och förkortas	37
3.17	Förslaget om CCS (koldioxidinfångning) genomförs	38
3.18	Färdplan för ny kärnkraft.....	38
3.19	Ytterligare åtgärder i projektet för klimat- och energi	39
4	Kriminalitet.....	42
4.1	Hemliga tvångsmedel.....	42
4.2	Utvisning av säkerhetsshot.....	42
4.3	Dubbla straff för gängkriminella.....	42
4.4	Visitationszoner.....	43
4.5	Anonyma vittnen.....	43
4.6	Kriminalisering av deltagande i kriminella gäng	44
4.7	Vistelseförbud.....	44
4.8	Ny huvudregel i sekretesslagstiftningen.....	44
4.9	Obligatorisk häktning i fler fall	45
4.10	Förverkande	45
4.11	Ansvar för unga som är grovt kriminella.....	46
4.12	Straff för unga lagöverträdare.....	47
4.13	Ny påföljd för unga.....	47
4.14	24-timmarsgaranti i socialtjänsten.....	47
4.15	Lagen om vård av unga	48
4.16	Lagen om unga lagöverträdare	48
4.17	Föräldransvar	48
4.18	Skärpta straff för vålds- och sexualbrott m.m.....	50
4.19	Stärkt straffrättsligt skydd för poliser.....	50
4.20	Skärpta straff för gängrelaterad brottslighet.....	50
4.21	Fängelsepresumtionen avskaffas.....	51
4.22	Billighetsskäl samt de försvårande och förmildrande omständigheterna i brottsbalken ses över	51
4.23	Dagens form av mängdrabatt avskaffas.....	51
4.24	Återfall ska straffas hårdare	52
4.25	En ny påföljd: Förvaringsdom	52
4.26	Villkorlig frigivning.....	52
4.27	En stärkt nödvärnsrätt.....	52
4.28	Preskriptionsbestämmelserna ska revideras	53
4.29	En översyn av kamerabevakningslagen.....	53
4.30	Kriminalvården expanderas kraftigt	53
4.31	Överföring av straffverkställighet	54
4.32	Kriminalisering av rymning	54
4.33	Rätten till permission inskränks	54
4.34	En utredning om att hyra anstaltsplatser utomlands.....	55
4.35	Provokativa åtgärder.....	55
4.36	Anonymitet i brottsbekämpningen	55
4.37	Skadestånd.....	56
4.38	Kontaktförbud.....	56
4.39	Tullverket	56
4.40	Lag om särskild utlänningskontroll.....	57

4.41	Vapenlagstiftningen	57
4.42	Ett nationellt tiggeriförbud utreds	57
4.43	Bekämpa välfärdsbrottslighet	58
4.44	Pröva ett system med ungdomskriminalitetsnämnder och tillåt bevistalan mot unga i fler fall	58
4.45	Ny socialtjänstlag och brottsförebyggande insatser för att bryta nyrekrytering	59
4.46	Ny socionomutbildning.....	60
4.47	Breddad och skärpt lagstiftning mot hedersrelaterat förtryck och hedersrelaterade maktstrukturer.....	60
4.48	Stöd och information till utsatta	61
4.49	Ytterligare åtgärder i projektet för kriminalitet	62
5	Migration och integration	64
5.1	Inre gränskontroller till Sverige ska stärkas	64
5.2	Ökad användning av biometriska data i utlänningsärenden, avskaffande av preskription m.m.	65
5.3	Utökad arbete och förstärkta möjligheter till inre utlänningskontroller och effektivt verkställighetsarbete	66
5.4	Samlat ansvar och intensifierat arbete för återvändandeverksamhet	67
5.5	Asyllagstiftningen ska anpassas efter den rättsliga miniminivån enligt EU-rätten.....	68
5.6	Återinförd registrering för EES-medborgare.....	70
5.7	Begränsning av vidarebosättning till Sverige	70
5.8	Skärpta villkor för arbetskraftsinvandring	71
5.9	Översyn av prövningen av asylansökan från säkra länder.....	73
5.10	Transitcenter ska införas för hela asylprocessen.....	73
5.11	Utred en möjlighet att utvisa en utländsk medborgare på grund av bristande vandel	74
5.12	Asylsökandes ansvar för kostnaderna för mottagandet.....	75
5.13	Skärpta krav för medborgarskap.....	75
5.14	Återkalla uppehållstillstånd i fler fall	76
5.15	Skärpta kontroller av vandel i utlänningsärenden.....	77
5.16	Skärpta villkor för anhöriginvandring	77
5.17	Översyn av incitamentsstrukturer för frivillig återvandring.....	79
5.18	Folkräkning m.m.	80
5.19	Åtgärder för minskade tilldragningsfaktorer genom begränsade förmåner för icke-medborgare.....	80
5.20	Förhöjd straffskala och regelskärpningar mot barnäktenskap, tvångsgifte, månggifte och fullmaktsäktenskap.....	82
5.21	Fler utvisningar på grund av brott	83
5.22	Villkorat bistånd och diplomatiska åtgärder för ökat återvändande	84
5.23	Begränsa rätten till försörjningsstöd.....	85
5.24	Utländsk finansiering av trossamfund och civila organisationer	85
5.25	Säkra bedömningar av uppehållstillstånd p.g.a. studier	86
5.26	Rättssäkerhet på migrationsområdet	86
5.27	Integrationspolitikens målstruktur.....	87
5.28	Långsiktiga strukturer för att lyfta utsatta områden	87
5.29	Samhällsintroduktion m.m.....	88
5.30	Bosättning för nyanlända	88
5.31	Sänkt etableringsstöd	89

5.32	Begränsning av rätten till tolk för personer med uppehållstillstånd och svenskt medborgarskap	89
5.33	Ökade integrationsmöjligheter för de yngsta barnen	90
5.34	Ytterligare åtgärder i projektet för migration och integration.....	90
6	Skolan	94
6.1	Ge skolans styrdokument tydligare kunskapsinriktning	94
6.2	Utökad studietid	94
6.3	Betygssystem med kunskapsfokus	94
6.4	Förbättrad kunskapsuppföljning.....	94
6.5	Fler speciallärare och fler elever i särskilda undervisningsgrupper	95
6.6	Utökad studietid och lovskola samt obligatorisk läxhjälp för elever som behöver det.....	96
6.7	Fler spetsklasser.....	96
6.8	Läsning och läsförståelse av litterära texter ska få en större plats i skolan	97
6.9	Stärk rektors ansvar och befogenheter.....	97
6.10	Stärk lärarens befogenheter	98
6.11	Tydligare ordningsregler.....	98
6.12	Tryggare skolmiljöer och ökade insatser till särskilt våldsamma elever.....	98
6.13	Anmälningssplikt	100
6.14	Ny friskolelag.....	100
6.15	Obligatoriskt skolval med bättre information och kortad kötid.....	101
6.16	Utveckla lärarutbildningen	101
6.17	Minska lärarnas administrativa börda.....	102
6.18	Avlasta lärarna genom övrig personal	102
6.19	Utveckla lärarrollen	103
6.20	Gör lärarrollen mer attraktiv på de mest krävande skolorna	103
6.21	Statligt ansvar.....	103
6.22	Tydligare reglering av kvaliteten i skolans verksamhet	103
6.23	Satsning på läroböcker och andra läromedel.....	104
6.24	Ökade befogenheter för Skolinspektionen.....	104
6.25	Förbättra elevhälsan.....	105
6.26	Skärpt granskning av skolor med konfessionell inriktning.....	105
6.27	Snabbare integration och mer likvärdiga förutsättningar för nyanlända elever.....	106
6.28	Översyn av modersmålsundervisningen	106
6.29	Insatser mot hedersrelaterat förtryck och kränkningar på grund av kön, sexuell läggning eller könsidentitet	107
6.30	Förstärk kopplingen mellan studier på gymnasienivå och yrkeslivet.....	107
6.31	Ytterligare åtgärder i projektet för skolan.....	107
7	Tillväxt och hushållsekonomi	110
7.1	Lägre administrativa kostnader för företagen	110
7.2	Konkurrenskraftiga bolagsskatter och kapitalskatter	111
7.3	Vidareutbildning för yrkesverksamma	111
7.4	Företagsinvesteringar i forskning.....	112
7.5	Omställningsstödet	113
7.6	Bromma flygplats	113
7.7	Villkoren för små och medelstora företag.....	113

7.8	Ägarskiften	113
7.9	Mer lönsamt att gå från bidrag till arbete, utbilda sig och ta ökat ansvar på jobbet..	114
7.10	Aktivitetskrav	114
7.11	Bidragsreform	114
7.12	Sjukförsäkringen	115
7.13	Kombinera arbetsmarknadsdeltagande med familjeliv	116
7.14	Stärka drivkrafterna för äldre att stanna kvar i arbetslivet.....	116
7.15	Det kommunala utjämningsystemet	116
7.16	Lägre anställningskostnader för långtidsarbetslösa	117
7.17	Bryta passiv långtidsarbetslöshet.....	117
7.18	Förenklad arbetsmarknadspolitisk insatsflora	119
7.19	Ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna för långtidsarbetslösa	119
7.20	Sänkt skatt på arbetsinkomster och pensionsinkomst	120
7.21	Ta fram förslag på hur pensionärernas ekonomi kan stärkas och valfriheten värnas	120
7.22	Lägre drivmedelspriser	120
7.23	Sänkt skatt på sparande genom att en grundnivå på 300 000 kr i ISK görs skattefri	121
7.24	Åtgärder för att skydda hushållen mot framförallt elprischocker	121
7.25	Reformer som bidrar till breddat ägande, vad gäller exempelvis boende, sparande och pension bör genomföras	121
7.26	Åtgärder för att minska barns utsatthet ska tas fram, bland annat genom att värna barns fritidsaktiviteter genom införandet av ett fritidskort.....	122
7.27	Ytterligare åtgärder i projektet för tillväxt och hushållsekonomi	122
8	Andra samarbetsfrågor	124
8.1	Public service	124
8.2	Rättighetskydd för abort.....	124
8.3	Kulturpolitiken ska värna kulturlivets oberoende och egenvärde gentemot nyttotändamål.....	124
8.4	Fler långa stipendier för kulturskapare bör inrättas	125
8.5	Tjänstemannaansvar ska införas	125
8.6	Vallagen analyseras.....	125
8.7	Det nya medielandskapet	126
8.8	Ett projekt ska genomföras för att stärka högstalicornas konkurrenskraft i den svenska elitfotbollen och elithockeyn	126
8.9	En svensk kulturkanon ska tas fram.....	127
8.10	Djurvälfärdsutredning	127
8.11	Översyn av arvsrätten	127
8.12	Allmänna arvsfondens inriktning.....	128
8.13	Översyn av folkbildningsrådet	128
8.14	Ytterligare åtgärder i projektet för andra samarbetsfrågor	129

1 Inledning

Den 18 oktober 2022 bildade statsminister Ulf Kristersson en regering bestående av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Regeringspartierna och samarbetspartiet Sverigedemokraterna hade dessförinnan enats om ett reformprogram för mandatperioden, Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige.

Tidöavtalet innehåller sex samarbetsprojekt:

- 1) Hälso- och sjukvården
- 2) Klimat och energi
- 3) Kriminalitet
- 4) Migration och integration
- 5) Skolan
- 6) Tillväxt och hushållsekonomi

I den här sammanställningen återges de reformer som Tidöavtalet omfattar samt de åtgärder som regeringen med stöd av Sverigedemokraterna hittills har vidtagit för att genomföra Tidöavtalet. Sammanställningen publiceras även på regeringen.se där den kompletteras med länkar till pressmeddelanden och beslut.

Stockholm, maj 2026

Hälsa- och sjukvården

2 Hälsa- och sjukvården

2.1 Utredning om statligt huvudmannaskap

En utredning tillsätts med uppdrag att analysera och belysa för och nackdelar samt lämna förslag på möjligheterna att långsiktigt införa ett delvis eller helt statligt huvudmannaskap.

Utredningen ska även beakta för- och nackdelar med regionala organisationer geografiskt baserade på exempelvis dagens sex sjukvårdsregioner. Utredningen ska genomföras i nära samverkan med företrädare för patienter, professionerna, regioner, privata vårdgivare och akademien i syfte att åstadkomma en hälso- och sjukvård som ges bättre förutsättningar än idag att erbjuda en god och jämlik vård som bygger på behovsprincipen. Utredningen ska lägga genomförbara förslag.

- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att ta fram beslutsunderlag som gör det möjligt att stegvis och långsiktigt införa ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården (dir. 2023:73).

2.2 Ökad styrning och uppföljning av statliga medel

Nationella principer för ersättning och avgifter införs. Dessa ska bygga på behovsprincipen och att en medicinsk bedömning görs så att patienten kommer till rätt del av vården. Staten tar ett helhetsansvar över styrning och uppföljning av statliga medel till sjukvården. Utgångspunkten ska vara att statliga medel som huvudregel är prestationsbaserade med tydlig uppföljning.

- Regeringen beslutade i december 2024 om två nya statsbidragsförordningar för tillgänglighet och god och nära vård (SFS 2024:1252 och SFS 2024:1253). Förordningarna ersätter de överenskommelser som tidigare gjorts med Sveriges Kommuner och Regioner.
- Regeringen beslutade i oktober 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur statens styrning kan stärkas genom ett system med nationella principer för ersättningar och avgifter inom hälso- och sjukvården (dir. 2025:94).

2.3 Nationell plan och styrning av kompetensförsörjningen

Behovsläget nu och framgent av medicinskt utbildad vårdpersonal kartläggs nationellt. Av kartläggningen ska framgå vilka insatser för befintlig och ny vårdpersonal som kan behövas för att förbättra personalförsörjningen. Det nationella åtagandet stärks för kompetensförsörjningen för att långsiktigt klara vårdens behov i

hela landet. I kartläggningen ska ansvarsfördelningen för personalfrågor mellan vårdhuvudman och staten även redogöras för.

- Regeringen beslutade i april 2023 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att föreslå en nationell plan för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (S2023/00256).
- Regeringen beslutade i januari 2026 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fördela och betala ut medel för att stärka kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården (S2026/00092). De insatser som genomförs ska avse legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal och utgå från den nationella planen för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (S2023/00256). I uppdraget ingår medel till professioner som arbetar med såväl somatiska som psykiatriska och psykologiska insatser.

2.4 Stärkt uppföljning av vårdens effektivitet och kvalitetsredovisning

IVO eller Myndigheten för vård- och omsorgsanalys bör ges befogenhet att även granska regioners och kommuners verksamhet avseende medicinska resultat. Redovisning av vårdens kvalitet på utförarnivå ska stärkas, till stöd bland annat för att underlätta medborgarnas val. En nationell webbsida bör etableras för sådan redovisning.

- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge E-hälsomyndigheten i uppdrag att etablera en webbsida med uppgifter till vårdgivare och grundläggande information om dessa (S2025/01280).

2.5 Inrätta en nationell vårdförmedling i statlig regi för att kapa köer inom hälso- och sjukvården

Ledig kapacitet redovisas och möjliggör för patienter, som fått en medicinsk bedömning och väntar på vård, att välja att få behandlingen eller operationen utförd på annat håll i landet om man så vill. Ett system med statliga medel för detta ändamål tas fram med tydlig styrning och uppföljning så att de ekonomiska incitamenten för kortare köer stärks.

- Regeringen beslutade i juni 2023 att ändra uppdraget till E-hälsomyndigheten så att myndigheten ska ta fram och tillhandahålla infrastruktur för ett nationellt vårdsöksystem (S2022/01372).
- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge Socialstyrelsen och E-hälsomyndigheten i uppdrag att utveckla och etablera statens arbete med nationell vårdförmedling (S2025/00971).

- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge E-hälsomyndigheten i uppdrag att tillhandahålla och vidareutveckla den nationella katalogen över vårdgivare och utförare av socialtjänst (S2025/00972).

2.6 Nationell långsiktig plan för att eliminera bristen på vårdplatser ska tas fram

Utred och ta fram en nationell plan för hur bristen på vårdplatser ska kunna åtgärdas. Detta innebär att fler vårdplatser ska tas fram där så behövs. Regionerna ska få en prestationsbaserad ersättning när de klarar målet om att ta bort överbeläggningar och minska antalet undvikbara vårdskador. Åtgärden kommer att leda till att fler vårdplatser tillkommer där de gör störst nytta. Planen ska syfta till att stärka all sjukhusvård.

- Regeringen beslutade i februari 2023 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för att minska bristen på vårdplatser inom hälso- och sjukvården (S2023/00679). Samtidigt beslutades att Socialstyrelsen får i uppdrag att fördela närmare 2 miljarder kronor i prestationsbaserad ersättning till regionerna för att öka antalet vårdplatser (S2023/00680). Ett motsvarande uppdrag om att betala ut prestationsbaserade medel för att öka antalet vårdplatser gavs till Socialstyrelsen även 2024 (S2024/00483).

2.7 Ökad samverkan i fler regionala centra, likt dagens sex regionala cancercenter

För att öka vårdkvaliteten, förbättra vårdresultaten samt använda hälso- och sjukvårdens resurser mer effektivt ska samverkan inom större regioner, likt dagens sex regionala cancercenter, införas. Det kan till exempel gälla upphandling, effektivare sjukhusstruktur – och organisation innefattande fler regionala centra för större diagnoser/diagnosgrupper, samverkan för att korta köer med mera.

- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge Socialstyrelsen och E-hälsomyndigheten i uppdrag att utveckla och etablera statens arbete med nationell vårdförmedling (S2025/00971).

2.8 Reformera den digitala infrastrukturen i vården

Genomför en enhetlig och gemensam digital infrastruktur för den svenska sjukvården som ersätter och kompletterar de 21 regionernas befintliga infrastruktur. Likt infrastrukturen för den avreglerade apoteksmarknaden ska sjukvården använda en enhetlig digital infrastruktur. Hälsodata blir tillgänglig i hela vårdkedjan för all vård, både kommunal vård, regional sjukvård och tandvård, oavsett vårdhuvudman. Den digitala infrastrukturen ska skapa förutsättningar för en innovativ och

marknadsdriven utveckling där patientsäkerheten är i fokus. Samspel behöver ske med såväl offentliga som privata aktörer. Frågan om detta kräver författningsändring ska prövas.

- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge E-hälsomyndigheten i uppdrag att ta fram förslag till färdplan för genomförandet av en nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvården.
- Regeringen beslutade i december 2023 att tillsätta en nationell samordnare för en nationell digital infrastruktur i hälso- och sjukvården (dir. 2023:177).
- Regeringskansliet beslutade i januari 2024 att ge en utredare i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder som möjliggör en nationell digital infrastruktur för hela hälso- och sjukvården (S2024:A).
- Regeringen beslutade i december 2024 att ge Digg och E-hälsomyndigheten i uppdrag att utveckla en sammanhållen identitets- och behörighetshantering för hälso- och sjukvårdens digitala infrastruktur (Fi2024/00591, Fi2024/02483, S2025/01234).
- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fortsätta arbetet med att förbereda för utökad insamling av uppgifter från hälso- och sjukvården (S2025/00940).
- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge E-hälsomyndigheten i uppdrag att stödja vårdgivare och systemleverantörer vid anslutning till den nationella digitala infrastrukturen (S2025/00973).
- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge E-hälsomyndigheten och IMY i uppdrag att ta fram juridisk vägledning för användningen av hälsodata med fokus på nationell digital infrastruktur (S2025/01277, delvis).
- Regeringen beslutade i januari 2026 om åtgärder för att stärka arbetet för interoperabilitet inom hälsodataområdet genom en flytt av uppgifter från Socialstyrelsen till E-hälsomyndigheten som del i arbetet med nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvården (S2026/00013, S2026/00015).

2.9 Nationell förlossningsplan

Planen ska syfta till att stärka förlossningsvården öka tillgängligheten och minska regionala skillnader. Så många födande kvinnor som möjligt ska ha tillgång till ett barnmorsketeam före, under och efter förlossningen.

- Regeringen beslutade i januari 2023 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för förlossningsvården (S2023/00406).
- Regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner ingick en överenskommelse för 2025 i syfte att stärka mödrahälsovården, förlossningsvården och kvinnors hälsa (S2024/00007).

- Regeringen beslutade i januari 2026 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram kunskapsstöd för genomförande av den nationella planen och om medel till regionerna (S2026/00053, S2026/00047).

2.10 Utbyggd primärvård

Under den närmaste tioårsperioden ska en omfattande utbyggnad av primärvård ske så att en större andel av hälso- och sjukvården utgörs av primärvård. Det uppnås genom fler allmänspecialister, distriktssköterskor, arbetsterapeuter, fysioterapeuter och att primärvården har ett lokalområdesuppdrag som också innefattar hälsofrämjande arbete.

- Regeringen har under mandatperioden beslutat om förslag som innebär att ca 3 miljarder kronor avsatts årligen till primärvården och utvecklingen av den nära vården. (prop. 2022/23:1, prop. 2023/24:1, prop. 2024/25:1 och prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i december 2024 om förordning (2024:1253) om statsbidrag till kommuner och regioner för utveckling av en god och nära vård.
- Regeringen avsatte 500 miljoner under 2025 kronor för att utveckla den regionala primärvårdens arbete med psykisk ohälsa (S2025/00397). För 2026 avsätts 400 miljoner kronor för ändamålet (S2025/02147) och för 2027 beräknas 400 miljoner kronor (prop. 2024/25:1).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att primärvårdens uppdrag och ansvar tydliggörs samt att tillgången till medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård stärks (prop. 2025/26:19). Bland annat förtydligas att primärvården ska tillgodose både fysiska och psykiska vårdbehov.
- Regeringen beslutade i oktober 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra åtgärder med anledning av förslagen i propositionen Nästa steg för en god och nära vård (S2025/01642).
- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra nationella utvecklingsinsatser för att stärka primärvårdens arbete med psykisk ohälsa (S2025/01229).
- Regeringen beslutade i april 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda och föreslå riktvärden för vissa yrkesgrupper i primärvården. (S2025/00801).
- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att främja, stödja och följa upp omställningen till en god och nära vård (S2023/01930).

2.11 Rätt till en fast läkarkontakt

Rätt till en fast läkarkontakt ska följas upp och hänsyn ska tas till demografiska skillnader. Frågan om att även ha fast läkarkontakt inom specialistvård där vårdförloppet är utdraget som inom t.ex. psykiatri ska prövas.

- Regeringen beslutade i maj 2024 att ge Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i uppdrag att följa förekomst av fast läkarkontakt i hela befolkningen (S2024/01007).
- Regeringen beslutade i maj 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå hur patienter med utdragna vårdförlopp inom den specialiserade vården, eller med flera olika diagnoser som kräver kontakt med olika delar av den specialiserade vården, kan få tillgång till en fast läkarkontakt i relevanta delar av den specialiserade vården (dir. 2024:50).

2.12 Cancervården och barncancervården ska ytterligare utvecklas och förbättras

Särskilda satsningar på cancer- och barncancervården inklusive eftervård och rehabilitering.

- Regeringen har under våren 2026 gett:
 - o Socialstyrelsen ett uppdrag att se över myndighetens modell för bedömning, införande och uppföljning av nationella screeningprogram – relaterat till cancerstrategin,
 - o Strålsäkerhetsmyndigheten ett uppdrag att etablera ett program för klinisk revision vid användning av joniserande strålning – relaterat till cancerstrategin,
 - o Vetenskapsrådet och Forte ett uppdrag att ta fram förslag på en samlad strategisk forskningsinsats på cancerområdet – relaterat till cancerstrategin,
 - o Socialstyrelsen ett uppdrag att under 2026 betala ut medel till projektet Genomic Medicine Sweden (GMS) och projektet Swedish prostate cancer initiative for novel treatments and research (SPRINTR) – relaterat till precisionsmedicin.
- Regeringen beslutade i januari 2026 om en nationell cancerstrategi (S2026/00065) samt tre myndighetsuppdrag i linje med strategin; uppdrag till Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten att genomföra insatser i linje med den nationella cancerstrategin (S2026/00062, S2026/00064) samt uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att följa upp uppfyllelsen av målen i den nationella cancerstrategin (S2026/00063).
- Regeringen har tecknat årliga överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner om jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2022–2025 (S2022/04845, S2023/03336, S2024/01925, S2025/00104).

- Regeringen har under mandatperioden gett Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om en jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2023, 2024 och 2025 (S2023/01304, S2024/01009 S2025/01089).
- Regeringen beslutade i januari 2026 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fördela och betala ut medel för att stärka kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården (S2026/00092). Medel ska bland annat gå till kompetensförsörjning inom cancerområdet avseende områdena precisionsmedicin, koloskopi, bild- och funktionsmedicin samt onkologi, med fokus på strålning.
- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att etablera och agera sammankallande part för en nationell Cancer Mission Hubb (S2022/02861).
- Sverige och USA ingick i mars 2024 ett bilateralt samarbetsavtal om cancerforskning och cancervård (S2024/00594).
- Regeringen beslutade i november 2024 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att samordna det nationella arbetet med genomförandeavtal med USA på cancerområdet (S2024/02034).
- Regeringen beslutade i mars 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över sjuksköterskors förskrivningsrätt för vaccin (S2025/00477).
- Regeringen beslutade i augusti 2024 att ge Kammarkollegiet i uppdrag att betala ut medel till Regionala cancercentrum i samverkan för arbete med att utrota livmoderhalscancer (S2024/01433).
- Regeringen beslutade i augusti 2023 att ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att utreda behov och kostnader i fråga om vaccination mot humant papillomvirus (S2023/02369).
- Regeringen beslutade i september 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut medel till FOCU.SE 2025 (S2025/01589).
- Regeringen beslutade i maj 2024 och april 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut medel till Genomic Medicine Sweden (S2024/01008 och S2025/00792).
- Regeringen beslutade i maj 2023 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut medel för pilot inom precisionsmedicin (S2023/01611).
- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i uppdrag att genomföra en kartläggning av patienters kunskap och kompetensbehov gällande läkemedel med fokus på cancer (S2025/01186).
- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag stödja implementeringen och uppföljningen av de nya nationella riktlinjerna för palliativ vård (S2025/00978).
- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket i uppdrag att genomföra hälsoekonomiska bedömningar av medicintekniska produkter för diagnosticering och behandling av cancer (S2025/00974).

- Regeringen beslutade i maj 2024 att ge Strålsäkerhetsmyndigheten i uppdrag att arbeta med hudcancerprevention 2024–2027 (KN2024/01132).
- Regeringen beslutade i juli 2023 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga cancerrehabiliteringen (S2023/02344).

2.13 Tandvårdsreform

En utredning tillsätts för att stärka tandvårdens högkostnadsskydd för att mer efterlikna det som finns i övrig vård. Äldre personer med sämst munhälsa ska prioriteras. Utan att det påverkar rätten till tandvård som inte kan anstå ska de ekonomiska särregler som finns för tandvård för asylsökande och vissa personer utan uppehållstillstånd ses över med syfte att tas bort.

- Baserat på förslag från den utredning som regeringen tillsatte 2023, beslutade regeringen i oktober 2025 om förslag till ett förstärkt högkostnadsskydd för tandvård (prop. 2025/26:27).
- Regeringen avser att överlämna en proposition till riksdagen om en ny ordning för tandvårdsavgifter för asylsökande och utlänningar utan nödvändiga tillstånd i juni 2026.

2.14 Jämställd vård samt vård och forskning om kvinnors sjukdomar och hälsa

- **Möjligheter till hemabort genomförs i enlighet med tidigare beslut**
- **Ökade medel för forskning om kvinnors sjukdomar och hälsa**
- **Stärkt vård för sexuellt våldsutsatta, såväl barn som vuxna**
- **Satsning på vård för migrän, endometriosis och klimakteriebesvär**
- **Utbildningssatsningar, myndighetsuppdrag och ev. budgetsatsningar för jämställd vård**
- Regeringen har under mandatperioden beslutat om förslag som innebär att cirka 6 miljarder kronor har avsatts för satsningen på förlossningsvård och kvinnors hälsa (prop. 2022/23:1, prop. 2023/24:1, prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i april 2026 om lagrådsremissen En förändrad abortlag som innehåller förslag som innebär att abort i hemmet möjliggörs (S2026/ 00752) och avser att besluta om en proposition om En förändrad abortlag senast i juni 2026.
- Regeringen beslutade i december 2024 om förslag om en satsning på forskning om kvinnors hälsa och sjukdomar (prop. 2024/25:60).

- Regeringen beslutade i mars 2023 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra insatser för att stödja en jämlik och kunskapsbaserad vård för personer som har utsatts för sexuellt våld (S2023/00970).
- Regeringen beslutade i januari 2026 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fördela, betala ut och följa upp medel till regionerna för en stärkt vård för barn och vuxna som har utsatts för sexuellt våld (S2026/00050).
- Regeringen har beslutat om flera uppdrag till Socialstyrelsen inom området kvinnors hälsa, bl.a. uppdrag att genomföra insatser för en jämlik hälso- och sjukvård med fokus på sjukdomar som främst drabbar kvinnor och flickor (S2023/00969), uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för migränvården (S2025/01276) samt uppdrag att nationellt samordna, stödja och följa upp arbetet för en stärkt mödrahälsovård, förlossningsvård, hälso- och sjukvård för flickors och kvinnors hälsa och vård för personer som har utsatts för sexuellt våld (S2025/00314).
- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att genomföra fördjupade kunskapsstudier om kvinnors hälsa (S2023/02102).
- Regeringen beslutade i december 2022 och i december 2025 att ge Statens beredning för medicinsk och social utvärdering i uppdrag att ta fram kunskapsunderlag inom området kvinnors hälsa (S2022/04810, S2025/02147).
- Regeringen beslutade i mars 2023 att ge Inspektionen för vård och omsorg ett uppdrag om förstärkt tillsyn av mödrahälsovård och förlossningsvård (S2023/00971).
- Regeringen har ingått årliga överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner med fokus på förlossningsvård och kvinnors hälsa under 2023–2025 och beslutat om uppdrag till Socialstyrelsen att följa upp regionernas insatser inom ramen för överenskommelserna för 2023 och 2024 (S2023/00371, S2023/03333, S2024/00007).
- Regeringen beslutade i juni 2023 och i december 2025 att ge Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i uppdrag att följa upp satsningen på förlossningsvård och kvinnors hälsa 2023–2025 samt 2026–2027 (S2023/02001, S2025/02147).
- Regeringen beslutade i januari 2026 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fördela, betala ut och följa upp medel för utveckling av mödrahälsovården, förlossningsvården och vården för flickors och kvinnors hälsa (S2026/00047).

2.15 Anhörigsatsning

Anhöriga till långvarigt sjuka ska ha stöd av en kontaktperson. Nationell anhöriglinje som stöttar dygnet runt ska finnas. Särskilt stöd ska ges till anhöriga som är barn. Personal som arbetar med barn ska ha särskild utbildning i detta.

- Regeringen beslutade i november 2025 om förslag som innebär att stödet till anhöriga förstärks och förtydligas, både för vuxna och barn (prop. 2025/26:60).

- Regeringen beslutade i december 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram stödmaterial till verksamheter i hälso- och sjukvården om bestämmelser rörande barn som anhöriga (S2025/02147).
- Regeringen beslutade i december 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram stödmaterial för handläggare för att uppmärksamma och stödja barn när deras föräldrar söker stöd hos socialtjänsten (S2025/02147).
- Regeringen beslutade i februari 2026 om en lagrådsremiss om en mer sammanhållen vård för personer med ett skadligt bruk och beroende och andra psykiatriska tillstånd. I lagrådsremissen betonas att närstående som vårdar eller stöder en person med skadligt bruk och beroende som är långvarigt sjuk eller har en funktionsnedsättning omfattas av socialtjänstens stöd till närstående.
- Regeringen beslutade i mars 2026 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att lämna förslag om en nationell informationsportal för anhöriga. Samtidigt fick Myndigheten för vård- och omsorgsanalys uppdrag om en nationell uppföljning av hälso- och sjukvårdens implementering av bestämmelser om stöd till barn som närstående och om brukares, patienters och anhörigas medverkan i den strategiska planeringen av socialtjänstens och den kommunala hälso- och sjukvårdens verksamheter. Regeringen fattade även beslut om att bevilja medel till Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka) för att sprida kunskap till personal inom elevhälsan och övrig relevant personal i skolan och beslutsfattare om barn som anhöriga, samt hur skolan kan stödja dessa barn inom ramen för sin verksamhet och i samverkan med till exempel socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

2.16 Utveckla sjukvård i landsbygd och glesbygd

Utgångspunkten ska vara att säkerställa att befolkningen i hela landet, så långt det är möjligt, ges tillgång till en jämlik, nära och patientsäker vård. Tillgängligheten ska öka också på landsbygd och i glesbygd.

- Regeringen har beslutat om förslag som innebär att 300 miljoner kronor per år avsätts till att stödja utvecklingen av en nära och tillgänglig vård i lands- och glesbygd under perioden 2023–2027 (prop. 2022/23:1 och prop. 2025/26:1).
- Regeringen har under mandatperioden beslutat att tilldela Norra sjukvårdsregionförbundets medel för ett pågående projekt som syftar till att utveckla och implementera nya arbetssätt som möter de unika behoven i dessa områden (S2024/00035).
- Regeringen har under mandatperioden beslutat att tilldela Glesbygdsmedicinskt centrum medel för att sprida kunskap om behov, förutsättningar, utmaningar och möjligheter för att bedriva hälso- och sjukvård i lands- och glesbygdsområden (S2024/01806).

2.17 Utveckla apotekens roll i vårdkedjan

Erbjud vissa tjänster som hälsoundersökningar (utöver dagens blodtryckskontroller m. m.). Inför ett farmaceutsortiment, ett mellanläge mellan receptfritt och receptbelagt.

- Regeringen beslutade i februari 2026 att ge Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket och E-hälsomyndigheten i uppdrag att införa möjligheten för öppenvårdsapotek att erbjuda farmaceutiska tjänster (S2026/00383).
- Regeringen avser besluta en proposition med förslag som möjliggör införandet av ett farmaceutsortiment.

2.18 Gör sjukvården mer flexibel efter patientens behov och önskemål

Detta till exempel genom att överflytten från barn till vuxenvård då en patient fyller 18 år ska kunna ske gradvis och att långvariga patienter i psykiatri ges möjlighet att själva välja att skriva in sig när de behöver en vårdplats efter samråd med sjukvårdspersonal.

- Regeringen beslutade i januari 2025 om en nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention som ska ge en långsiktig inriktning för arbetet under perioden 2025 till 2034 (skr. 2024/25:77).
- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge Kammarkollegiet i uppdrag att betala ut 500 miljoner kronor till regionerna för att stärka den specialiserade psykiatriska vården för barn och unga respektive vuxna (S2025/01235). Regeringen beslutade även att ge Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp statsbidraget till regionerna (S2025/01181).
- Regeringen beslutade i juni 2025 att Socialstyrelsen får använda 50 miljoner kronor under 2025 för att utveckla arbetet med nationella utvecklingsteam, detta med fokus på att stötta regionerna i arbetet med att underlätta flexibla övergångar mellan barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri (S2025/01181).
- Regeringen beslutade i februari 2025 om en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om strategiska insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention (S2025/00159).
- Regeringen beslutade i december 2025 om tilläggsöverenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om strategiska insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2026 (S2025/02060). I överenskommelsen ingår bl.a. medel för att förbättra utskrivningsprocesser från heldygnsvård, tvångsvård och rättspsykiatri.
- Regeringen beslutade i januari 2026 om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra nationella utvecklingsinsatser för att stärka den specialiserade psykiatriska vården för vuxna med särskilt fokus på ökad vårdkapacitet. I uppdraget ingår att göra vården mer

flexibel utifrån patientens behov. Inom ramen för uppdraget fördelas 1,49 miljarder kronor till regionerna (S2026/00095).

- Regeringen beslutade i februari 2026 om en ändringsöverenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatri 2025–2026, som bl.a. innebär insatser för att övergångarna mellan verksamheter för barn och unga med psykisk ohälsa ska förbättras (S2026/00198).

2.19 Läkarens roll i vårdkedjan tydliggörs

Insatser görs för att motverka felaktig läkemedelsförskrivning, till exempel genom att avskaffa rätten att skriva ut recept för läkare som under en längre tid inte arbetat kliniskt i yrket.

- Regeringen beslutade i juli 2023 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att analysera förskrivning av läkemedel som görs av läkare utanför ramen av en vårdgivare (S2023/02690).
- Regeringen beslutade i september 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över vissa frågor om uppgiftsskyldighet, dokumentation, begränsningar och tillsyn avseende läkemedelsförskrivningar (dir. 2024:82).

2.20 Psykisk hälsa och suicidprevention

Arbetet med att stärka den psykiska hälsan och suicidprevention måste prioriteras som ett led i folkhälsoarbetet, inte minst för unga. Efter redovisning av myndighetsuppdrag den 1 september 2023 ska en nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention tas fram. Ett nationellt forskningsprogram på området ska inrättas. En nationell samordnare med ett samlat ansvar för det suicidpreventiva arbetet ska tillsättas. Uppföljning av patienter med suicidalt beteende bör vara en självklar del av vårdprocessen. En ”haverikommission” ska tillsättas när en person har begått självmord, för att bl. a. socialtjänst, skola, polis och sjukvård ska göra en utredning om vad som hänt och vad som kan ha brustit.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att det förebyggande arbetet mot suicid ska stärkas genom en nationell utredningsfunktion (prop. 2025/26:190).
- Regeringen beslutade i december 2024 en nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention (skr. 2024/25:77).
- Regeringen beslutade i januari 2025 om en handlingsplan för genomförandet av den nationella strategin inom området psykisk hälsa och suicidprevention för perioden 2025–2026 och ett uppdrag till 25 myndigheter att samordna, stödja och följa upp genomförandet av den nationella strategin inom området psykisk hälsa och suicidprevention (S2025/00016).

- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge Försvarmakten i uppdrag att bidra i arbetet kring psykisk hälsa och suicidprevention (Fö2025/01007).
- Regeringen beslutade i april 2024 om att inrätta en nationell samordnare med uppdrag att stärka och utveckla det suicidpreventiva arbetet (S2024/00816).
- Regeringen beslutade i december 2024 om förslag som innebär en förstärkt satsning på det nationella forskningsprogrammet för psykisk hälsa (prop. 2024/25:60).

2.21 Stärk beroendevården

Personer med missbruksproblematik och beroendesjukdom ska ges en sammanhållen vård och behandling. Ansvaret ska ligga på regionerna och en långsiktig plan ska arbetas fram för en bättre beroendevård i hela landet. Stöd till närstående och barn behöver utvecklas, bland annat genom stödlinjer. Socialtjänstens ansvar för stöd i vardagen, till exempel i form av boende, sysselsättning och hjälp att utveckla egna resurser, ska kvarstå.

- Regeringen beslutade i april 2026 propositionen En mer sammanhållen vård för personer med ett skadligt bruk och beroende och andra psykiatriska tillstånd.
- Regeringen beslutade i februari 2026 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att stödja reformen och genomförandet av förslagen i lagrådsremissen om en mer sammanhållen vård för personer med ett skadligt bruk och beroende och andra psykiatriska tillstånd (S2026/00382).
- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge nio myndigheter i uppdrag att ta fram en myndighetsgemensam nationell plan för en bättre beroendevård i hela landet (S2025/01284).
- Regeringen beslutade i mars 2025 att ge LäkeMedelsverket i uppdrag att utveckla och sprida kunskap om naloxon för att främja en säker användning (S2025/02132).

2.22 Kommunala läkare

Tillsätt en utredning om att ge kommuner rätt att anställa läkare i den kommunala vården. Varje kommun ska ha en medicinskt ledningsansvarig läkare. Utredningen ska vidare analysera och lämna förslag på hur fler läkare ska vilja arbeta inom den kommunala vården.

- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för personal- och kompetensförsörjningen inom den kommunala hälso- och sjukvården (dir. 2023:98).
- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär att kommuner ska ges rätt att anställa läkare i den kommunala hälso- och sjukvården (prop. 2025/26:216).

2.23 Språkrav ska utredas för personal i äldreomsorgen

Socialdepartementet ges i uppdrag att utreda och ta fram förslag på hur ett språkrav för personal i äldreomsorgen skulle kunna genomföras, vilka insatser som kan hjälpa äldreomsorgspersonal att snabbare nå språkravet, samt förslag på eventuella lagändringar. Utredningen ska också beakta ett sådant kravs effekter för kommuners kompetensförsörjning för omsorg i såväl offentlig som privat regi.

- Regeringen beslutade i januari 2026 om förslag som innebär att ett språkrav införs i äldreomsorgen (prop. 2025/26:93).
- Regeringen beslutade i april 2026 en förordning om ändring i socialtjänstförordningen (2025:468) för att ange relevant språknivå samt utfärdande av lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400).
- Regeringen beslutade i december 2025 om ett uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram ett kvalitativt stöd till kommuner och verksamheter som bedriver äldreomsorg så att de kan arbeta för att personalen ska ha den kunskapsnivå i svenska språket som behövs för att utföra insatser med god kvalitet (S2025/02097).
- Regeringen beslutade i april 2026 om ett uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att följa upp regleringen av språkravet inom äldreomsorgen (S2026/00637). Regeringen beslutade samtidigt om ett uppdrag till Socialstyrelsen att utveckla mått för att följa utvecklingen av arbetet med språkravet inom äldreomsorgen (S2026/00639).

2.24 Personlig assistans

Utifrån de utredningsförslag som väntas presenteras i mars 2023 över åtgärder för ett statligt helhetsansvar för personlig assistans inom ramen för LSS ska därefter åtgärder övervägas med målsättningen om ett statligt ansvar.

- Regeringen avser ge en särskild utredare i uppdrag att utreda ett tydligare regelverk för långsiktiga och stabila förutsättningar för personlig assistans.

2.25 Ytterligare åtgärder i projektet för hälso- och sjukvården

Utöver Tidöavtalet har regeringen och Sverigedemokraterna kommit överens om följande åtgärder inom projektet för hälso- och sjukvård under mandatperioden:

- Regeringen beslutade i maj 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå en ny och stärkt vårdgaranti med väsentligt kortare tidsgränser än i dag (dir. 2024:50).

- Regeringen beslutade i maj 2023 att ge Läkemedelsverket i uppdrag att kartlägga, analysera och föreslå åtgärder för att förebygga och hantera rest- och bristsituationer av läkemedel för den svenska marknaden (S2023/01609).
- Regeringen beslutade i februari 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fördela 497 miljoner kronor till regionerna under 2025 för att korta väntetiderna till operation av grå starr, framfall och höftprotes. Satsningen kompletterades med ytterligare 504,5 miljoner kronor och prestationskraven skärptes i juni 2025.
- Regeringen beslutade i december 2025 att ge Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i uppdrag att genomföra en utvärdering av regeringens satsningar på att öka tillgängligheten till hälso- och sjukvård och korta väntetiderna (S2025/02147).
- Regeringen beslutade i januari 2026 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut upp till 750 miljoner kronor till regionerna i prestationsbaserade medel till regionerna för fler operationer och kortare väntetider (S2026/00052). Satsningen är en utveckling av föregående års uppdrag och omfattar utöver operationer av grå starr, framfall och höftprotes även operation av knäprotes och ljumskbräck samt koloskopiundersökningar.
- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över vilka insatser som behövs för att skapa en säkrare tillgång till läkemedel, både i vardagen och under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap (dir. 2025:67).
- Regeringen beslutade i november 2025 om en ny tioårig strategi för att motverka antimikrobiell resistens. Strategin vägleder och stärker Sveriges arbete inom området och bidrar till globala mål om minskad dödlighet.
- Regeringen beslutade i januari 2026 att ge en särskild utredare i uppdrag att som nationell samordnare bidra till att den statliga styrningen, kontrollen och uppföljningen stärks och får ett större genomslag när det gäller regeringens arbete med att korta väntetiderna och öka tillgängligheten i hälso- och sjukvården (dir. 2026:3).

Klimat och energi

3 Klimat och energi

3.1 Förutsättningar för investeringar i ny kärnkraft

Förutsättningarna för investeringar i kärnkraft ska stärkas genom särskilda statliga kreditgarantier uppgående till 400 miljarder kronor, med mer generösa villkor än dagens system. Avgränsningarna i dagens system med gröna kreditgarantier behöver ses över så att kreditgarantierna kan användas även för nybyggnation av kärnkraft. Nya regler ska införas som förhindrar att politiken godtyckligt stänger ner kärnkraftverk – kärnkraft ska garantera rätten till drift och elproduktion så länge anläggningarna är i gott skick och drivs på ett säkert sätt. Om staten tvingar fram en nedläggning ska ägare ha rätt till skadestånd.

- Regeringen beslutade i mars 2025 om förslag avseende de grundläggande förutsättningarna och formerna för statligt stöd till företag för investeringar i nya kärnkraftsreaktorer i Sverige (prop. 2024/25:150). Det statliga stödet ersätter den modell med kreditgarantier som presenterades i Tidöavtalet.
- Regeringen beslutade i oktober 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag om rätt till ersättning, för det fall politiska beslut leder till avveckling av en kärnkraftsreaktor (dir. 2025:89).

3.2 Utred återstart av planerbar elproduktion i södra Sverige

En genomgående utredning av vad som skulle krävas för återstart av Ringhals 1 och 2 bör genomföras förutsättningslöst och skyndsamt, samt vilken systemnyttan skulle vara. Utred vad som skulle krävas för att återstarta andra kraftverk, framförallt kraftvärmeverk, som kan behövas i kompletterande syfte för att trygga Sveriges elförsörjning.

- Inga åtgärder har vidtagits för återstart av Ringhals 1 och 2 eftersom bedömningen, då frågan avhandlats ingående, är att det inte finns förutsättningar för detta.
- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Svenska kraftnät och Energimyndigheten i uppdrag att stärka försörjningstryggheten i energisektorn (I2022/02319).

3.3 Nytt energipolitiskt mål

Det energipolitiska målet ändras från 100 procent ”förnybart” till 100 procent ”fossilfritt”. Teknikneutraliteten återställs, där inget hållbart kraftslag diskrimineras i målformuleringen. Ändringar genomförs återspeglade i samtliga relevanta regelverk och myndighetsinstruktioner där nuvarande mål återges. Till det energipolitiska målet fogas också ett tydligt leveranssäkerhetsmål för elförsörjningen där

systemoperatören, idag Svenska kraftnät, pekas ut som ansvarig för måluppfyllelsen på lång och kort sikt. Planeringen för ökad elanvändning bör utgå från ett nu prognosticerat elbehov på minst 300 terawattimmar 2045.

- Regeringen beslutade i april 2023 om förslag till nytt energipolitiskt mål som innebär att elproduktionens sammansättning år 2040 ska vara 100 procent fossilfri elproduktion (prop. 2022/23:99).
- Regeringen beslutade i juni 2025 om nya instruktioner för Svenska kraftnät (KN2025/01387) och Energimyndigheten (KN2025/01386).
- Regeringen beslutade i mars 2024 om förslag till leveranssäkerhetsmål och planeringsmål (prop. 2023/24:105).

3.4 Nya regler för elmarknaden

En ny utredning om elmarknadens utformning tillsätts med uppdrag att ta fram förslag som syftar till att samtliga kraftslag ha likvärdiga spelregler samt en ordning där stödtjänster som krävs för ett välfungerande elsystem prissätts och där de kraftslag som bidrar med sådana stödtjänster också ersätts för detta, i första hand genom ersättning från de producenter som inte kan bistå med samma stödtjänster. Elmarknadsdirektivet ska få en korrekt implementering i svensk rätt, där ansvarsfördelning mellan elsystemets aktörer tydliggörs. Angående slutkundsmarknaden bör anvisningsavtalen tas bort.

- Regeringen beslutade i januari 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur den svenska elmarknaden kan utvecklas och regleras (dir. 2024:12).
- Regeringen beslutade i oktober 2025 om förslag till regelverk för framtidens el- och gasnät (prop. 2025/26:26).
- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag till nya lagar om elsystemet (prop. 2025/26:240).

3.5 Styrning av myndigheter, statliga verk samt ny forskningsinriktning

- Vattenfall bör omedelbart påbörja planeringen av ny kärnkraft vid Ringhals och andra lämpliga platser. Ny styrning av Vattenfall, bl.a. genom en ny statsrådsgrupp, med delaktighet från tjänstemän, som får i uppdrag att styra Vattenfall i en riktning mot att bli ledande i utbygganden av planerbar, fossilfri elproduktion, med bl.a. direktiv för upphandling av ny kärnkraft. Styrningen av Vattenfall ska ske enligt gängse principer för statens ägarstyrning.

- Svenska kraftnät får ett förtydligt uppdrag att, genom att bland annat upphandla planerbar elproduktion, säkerställa driftsäkerheten i elsystemet. Därutöver får Energimyndigheten i uppdrag att planera och främja planerbar elproduktion där den bäst behövs för systemet.
- Det bör utredas hur Svenska kraftnät kan reformeras för att förbättra ansvarsfördelningen, den politiska insynen och styrningen. Bland annat bör en uppdelning av Svenska kraftnät eller övergång till myndighetsform vara föremål för en sådan utredning, i syfte att utveckla elsystemet och transmissionsnätet.
- Relevanta myndigheters planering kommer att läggas om. Det ska bli tydligt att alla fossilfria energislag, inklusive kärnkraften, är och förblir en naturlig del av energisystemet. Energiforskningen ska inriktas på att möjliggöra en effektiv klimatomställning och att stärka svensk konkurrenskraft. En ny energiforskningsproposition läggs fram som innebär att energiforskningen läggs om i grunden, för alla fossilfria energislag där kärnkraften har en självklar plats.
- En statsrådsgrupp för styrning av Vattenfall bildades under våren 2023 och utgör ett forum för att samordna synen på Vattenfalls uppdrag och styrning samt regulatoriska frågor avseende utbyggnaden av ny kärnkraft. Statsrådsgruppen har haft flera möten. Bolaget har även fått en delvis ny styrelse. Styrningen av Vattenfall sker enligt gängse principer för statens bolagsstyrning och bolagets uppdrag har inte ändrats då befintligt uppdrag inte hindrar investeringar i ny kärnkraft.
- Regeringen beslutade i juni 2025 om nya instruktioner för Svenska kraftnät (KN2025/01387) och Energimyndigheten (KN2025/01386).
- Regeringen beslutade i december 2024 om förslag gällande forskning och innovation på energiområdet för försörjningstrygghet, konkurrenskraft och klimatomställning (prop. 2024/25:72).

3.6 Lagändringar för ny kärnkraft

- Lagändringar för att möjliggöra ny kärnkraft. Förbuden i miljöbalken att tillåta nya reaktorer på andra platser än i dag och ha fler än tio samtidigt i drift tas bort. Förbudet mot att återstarta stängda reaktorer ska tas bort. Nödvändiga regelverk ska skyndsamt utvecklas för att skapa förutsättningar för att små modulära reaktorer (SMR) ska kunna bygga och nyttjas i Sverige.
- Kortare tillståndsprocess och snabbspår för ny kärnkraft. Inför en ny regel i miljöbalken som innebär att endast en myndighet får vara part i ett

tillståndsärende. Utpekad myndighet ska ansvara för samordning med ev. andra myndigheter med intresse i saken. Inför också ett snabbspår för kärnkraft i miljötillståndsprocessen – en särskild regel i miljöbalken – som innebär att tillståndsärenden som rör ny kärnkraft ska behandlas med hög prioritet. Strålsäkerhetsmyndigheten får uppdraget att föreslå hur tillståndsprocessen för ny kärnkraft även i övrigt ska kunna kortas kraftigt.

- **Den höga ansökningsavgiften för nya kärnkraftreaktorer ses över för att kraftigt sättas ned. Vid behov skjuts mer medel till mark- och miljödomstolarna för att snabbt kunna hantera tillståndsprövningen av ny kärnkraft. Uppdrag ges att ta fram ett snabbspår för att acceptera typgodkännande av reaktorer, system och komponenter från länder jämförbara med Sverige, samt arbeta för typgodkännande även på europeisk nivå.**
- Regeringen beslutade i augusti 2022 att ge Strålsäkerhetsmyndigheten uppdrag om utveckling av regelverk för befintlig och framtida kärnkraft (M2022/01731).
- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Strålsäkerhetsmyndighetens i uppdrag att bygga kompetens särskilt kring typgodkännande och arbeta för att utveckla förutsättningar för typgodkännande av reaktorer, system och komponenter. Myndigheten skulle delta aktivt i arbetet på europeisk nivå. (M2022/02369).
- Regeringen beslutade i oktober 2023 om förslag som innebär att förutsättningarna för att tillåta uppförande och drift av nya kärnkraftsreaktorer utvidgas. Förslaget innebär att förbudet mot att fler än tio reaktorer fick vara i drift vid tre platser tas bort (prop. 2023/24:19).
- Regeringen beslutade i november 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att ta fram förslag för att underlätta för ny kärnkraft med avseende på tillståndsprövning, ansökningsavgifter, avfallshantering och beredskap (dir. 2023:155).
- Regeringen beslutade i januari 2025 ett uppdrag till Strålsäkerhetsmyndigheten om kunskapshöjande dialog för ny kärnkraft (KN2025/00084).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att anslagen för Strålsäkerhetsmyndigheten, Sveriges Domstolar, Naturvårdsverket, Länsstyrelserna och Riksgäldskontoret förstärks (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i augusti 2025 om förslag som innebär att förbudet i miljöbalken mot att ge tillstånd till gruvdrift eller gruvanläggning som avser uranhaltigt material tas bort och att uran ska vara koncessionsmineral enligt minerallagen. Prövningen av sådana begränsade verksamheter kommer inte heller längre omfattas av det s.k. kommunala vetot (prop. 2024/25:203).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag till ändringar i miljöbalken som möjliggör för ny kärnkraft på fler platser vid kusten (prop. 2025/25:160).

- Regeringen beslutade i mars 2026 förslag som syftar till en ändamålsenlig tillståndsprövning av kärntekniska anläggningar (prop. 2025/26:171).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag till ändamålsenliga säkerhets- och strålskydds krav för utvinning och bearbetning av kärnämnen. Förslaget innebär en tydligare definition av begreppet kärnteknisk anläggning i linje med andra jämförbara länder (prop. 2025/26:168).
- Regeringen beslutade i maj 2024 om förslag som bland annat innebär att Kammarkollegiet tas bort som partsmyndighet (prop. 2023/24:152).

3.7 Bättre förutsättningar för kraftvärmen

En ny fjärr- och kraftvärmestrategi. Pågående uppdrag till Energimyndigheten behöver kompletteras med skrivningar om sektorskopplingar (el, processvärme, fjärrvärme, vätgas) och med specifika skrivningar om att utvärdera kärnenergin och inkludera den i strategin. Kraftvärmeskatten, avfallsförbränningsskatten och skatten på bioolja ses över för att skapa bättre förutsättningar för kraftvärmen.

- Regeringen beslutade i december 2022 om tillägg i Energimyndighetens uppdrag om att ta fram förslag till fjärr- och kraftvärmestrategi, med innebörden att den även skulle inkludera en analys av förutsättningar för effektiva sektorskopplingar mellan fjärrvärme, el och vätgas (KN2023/02556).
- Regeringen beslutade i november 2022 om förslag som innebär att bränsle som förbrukas i kraftvärmeproduktion eller i annan värmeproduktion för framställning av värme i en anläggning inom utsläppshandelssystemet ska befrias från koldioxidskatt (prop. 2022/23:17).
- Regeringen beslutade i november 2022 om förslag som innebär att avfallsförbränningsskatten avskaffas (prop. 2022/23:1).
- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Energimyndigheten i uppdrag att kartlägga potentialen i outnyttjad elproduktion (KN2023/02556).
- Regeringen beslutade i december 2024 att ge Energimyndigheten i uppdrag att utreda stärkt leveranssäkerhet inom fjärrvärme- och kraftvärmesektorn (KN2025/02403).
- Regeringen beslutade i augusti 2025 att ge Energimyndigheten i uppdrag att genomföra och ta fram förslag på åtgärder för att stärka och värna fjärrvärmen och kraftvärmen i Sverige (KN2025/01566).
- Regeringen beslutade i december 2025 en förordning om statligt stöd för att förbättra leveranssäkerheten i elsystemet (SFS 2025:1487).

3.8 Bättre förutsättningar för vattenkraften

Omprövningen av miljötillstånd för vattenkraften pausas tills det är kartlagt vilka konsekvenser omprövningen får för elproduktionen. Ett nytt regelverk för omprövning tas fram som säkerställer att intresset av elförsörjning väger mycket tungt, samtidigt som småskaliga aktörer inte får helt orimliga kostnader för nyprövning. Prövningen ska ta hänsyn till fiskvandringssvågar, men också återskapandet av strömmande vatten i fler tidigare torrlagda strömfåror. Det är också angeläget att ta hänsyn till att vissa äldre vattenkraftverk i sig utgör kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

- Regeringen beslutade i januari 2023 att flytta fram tidpunkten för när en ansökan om omprövning för moderna miljövillkor senast ska ha getts in med ett år för samtliga prövningsgrupper där tiden för att ge in en ansökan ännu inte hade passerats. Regeringen beslutade vid tre tillfällen, i december 2023, i mars 2024 och i maj 2024, att ytterligare flytta fram tidpunkten för när en ansökan senast ska ha getts in, den sista gången till den 1 juli 2025.
- Regeringen beslutade i maj 2025 en ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter som innebär att de länsstyrelser som är vattenmyndigheter ska se över klassificering och normsättning av en vattenförekomst samtidigt som samverkan pågår inför det att verksamhetsutövarna ska ge in sina ansökningar om omprövning av vattenkraftverk och dammar.
- Regeringen beslutade i maj 2025 en ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660) som innebär att ytterligare tyngd ges åt vattenkraftens förmågor vid miljökvalitetsnormsättningen.
- Regeringen beslutade samtidigt att ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att, tillsammans med Affärsverket svenska kraftnät och Statens energimyndighet, se över HARO-värdena samt utarbeta vägledning för hur intresset av en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel ska beaktas inom ramen för vattenförvaltningsarbetet (KN2025/01118).
- Regeringen beslutade i juni 2025 om en ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660) som innebär att en ny definition införs för när en vattenförekomst ska anses ha en väsentligt förändrad fysisk karaktär till följd av att vatten lagras för kraftproduktion samt att en metod anges för hur miljökvalitetsnormen maximal respektive god ekologisk potential ska bestämmas för vattenförekomster som har förklarats som kraftigt modifierade.
- Regeringen beslutade samtidigt om en ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter som innebär att syftet med den samverkan som sker inför omprövning för moderna miljövillkor förtydligas.
- Regeringen beslutade även om en ändring i förordningen (2017:872) om vattendelegationer som innebär att antalet ledamöter i vattendelegationerna utökas från

elva till tolv, för att regeringen vid behov ska kunna tillsätta en ledamot med vattenkraftkompetens.

- Regeringen beslutade i juni 2025 förordningen (2025:782) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät och förordningen (2025:784) med instruktion för Statens energimyndighet. I förordningarna anges bl.a. att myndigheterna ska bistå de länsstyrelser som är vattenmyndigheter i arbetet med klassificering och normsättning i vattenförekomster som påverkas av vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel.
- Regeringen beslutade i januari 2026 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över hur de EU-rättsliga kraven på kvaliteten på ytvatten som utgör en del av eller påverkar vattenmiljön i ett Natura 2000-område kan genomföras på ett mer ändamålsenligt sätt än idag (dir. 2026:7).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag till ändrade bestämmelser som syftar till att säkerställa att det utrymme som art- och habitatdirektivet ger att ta särskild hänsyn till verksamheter som har ett väsentligt allmänintresse används fullt ut. Förslagen möjliggör för tillståndsmyndigheten att vid omprövning använda det utrymme till mindre stränga krav som art- och habitatdirektivet medger, vilket idag bara är möjligt vid prövning av ny verksamhet eller ändring av en verksamhet. (prop. 2025/26:202).

3.9 Vindkraft

Vindkraft har en viktig plats i energimixen, men ska byggas på konkurrensneutrala villkor och med hänsyn tagen till miljö och lokala intressen. All ny elproduktion som stärker kraftsystemet, och som bidrar till en snabb expansion av kraftsystemet, behövs. Planen att låta elnätskollektivet subventionera den havsbaserade vindkraftens elnätsanslutningar stoppas. Principen att den som ansluter till elnätet ska stå för de kostnader anslutningen orsakar ska upprätthållas även till havs. Pågående uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten att utreda frågor om exklusivitet för anläggande av vindkraftsparker behöver breddas till Svenska kraftnät (då den som får exklusiv rätt till ett område också behöver binda upp sig på något sätt för de investeringar de beställer av Svenska kraftnät). Utgångspunkten ska vara att alla produktionsslag bär sina egna kostnader. På samma gång får utredningen Stärkta incitament för utbyggd vindkraft Dir. 2022:27 ett tilläggsuppdrag att tydligt föreslå hur verksamhetsutövarna ska ersätta kommunerna vid vindkraftsutbyggnad.

- Regeringen beslutade i oktober 2023 om ändring av Svenska kraftnäts instruktion, för att genomföra principen om att den som ansluter till elnätet ska stå för de kostnader anslutningen (KN2023/04092).
- Regeringen beslutade i november 2022 om tilläggsdirektiv till utredningen Stärkta incitament för utbyggd vindkraft gällande verksamhetsutövarnas ersättning till kommuner vid vindkraftsutbyggnad (dir. 2022:135).

- Regeringskansliet remitterade i november 2025 promemorian Intäktsdelning från vindkraftsanläggningar – Kompletterande promemoria till betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18) (KN2025/02059).
- Regeringen beslutade i februari 2026 att ge Energimyndigheten i uppdrag att betala ut ersättning till kommuner med vindkraftverk med 340 miljoner kronor för 2025 och 370 miljoner kronor för 2026 (KN2026/00312).
- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär att närboende ska få del av intäkterna från nya vindkraftsparker, så kallad vindkraftsersättning (prop. 2025/26:239).

3.10 Solenergi

Teknikutvecklingen för solceller är just nu mycket snabb. Kravet på bygglov för integrerade solceller ses över. Inom ramen för energiforskningen avsätts medel för att utveckla metoder att återvinna uttjänta solceller.

- Regeringen beslutade i april 2025 om förslag som innebär att lovplikt för ändring av tak och fasad slopas för en- och tvåbostadshus (prop. 2024/25:169).
- Regeringen beslutade i december 2023 och december 2024, i Energimyndighetens regleringsbrev, att avsätta medel till forskning som bidrar till att minska miljöpåverkan från solcellssystem under hela livscykeln (KN2023/04144 och KN2024/02381).

3.11 Energieffektivisering

Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning i UO21 justeras ned. Förslag som under en övergångsperiod kan ge hushåll extra incitament att minska sin elförbrukning bör utredas och tas fram. Stöd till energieffektivisering för privatpersoner förstärks och breddas genom att inkludera åtgärder för energieffektivisering. Tillfälliga krav införs på minskad elförbrukning i icke-samhällskritisk offentlig verksamhet. Energimyndigheten får ett uppdrag att stödja verksamheterna i arbetet – samt att ett nationellt elbesparingsmål införs för myndigheterna. Förutsättningarna för att stimulera nya energieffektiva produkter och tjänster från svenska företag ses över.

- Regeringen beslutade i december 2023 om en nedjustering av de medel som Energimyndigheten får använda till lokal och regional kapacitetsutveckling för energi- och klimatomställning (KN2023/02473).
- Regeringen beslutade i november 2022 om förslag som innebär att ca 1,2 miljarder kronor avsätts under åren 2023–2025 för att minska hushållens sårbarhet vid bland annat höga energipriser (prop. 2022/23:1).

- Regeringen beslutade i november 2023 att ge Energimyndigheten i uppdrag att bistå övriga statliga myndigheter med informationsinsatser för minskad energianvändning i statlig verksamhet (KN2023/04281).
- Regeringen beslutade i juni 2025 om en ny instruktion till Energimyndigheten som innebär att myndigheten ska stödja offentliga organ, upphandlande enheter samt andra relevanta aktörer genom kompetenshöjande informationsinsatser i syfte att förbättra energieffektiviteten, där det ingår att stödja offentliga icke-samhällskritiska verksamheter (KN2025/01386).
- Regeringen beslutade i juni 2025 om en ny punkt i Energimyndighetens instruktion gällande myndighetens uppdrag att bidra till kommersialisering av forskningsresultat och spridning av nya produkter, tjänster och lösningar i Sverige och internationellt på energiområdet (KN2025/01386).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag till mål om effektiv energianvändning.

3.12 Högkostnadsskydd, stöd till energibesparing och sänkta elpriser

Ett högkostnadsskydd till drabbade hushåll och företag så snart det är praktiskt möjligt – med retroaktiv utbetalning. Alla tillgängliga kraftanläggningar aktiveras av Svenska kraftnät. Utbyggnaden av exporterande elkablar, exempelvis Hansa Powerbridge, bör pausas till dess att prisdifferenserna mellan prisområdena minskat betydligt. Målet ska vara att skapa en bättre balans mellan elproduktion och elanvändning i olika delar av Sverige, för att därmed ge förutsättningar till stabilare och lägre elpriser så att Sverige på sikt och efter utredning kan bli ett samlat elprisområde.

- Regeringen har beslutat om fyra stöd för att stötta hushåll och företag. Dessa stöd reglerades i fyra förordningar: Förordningen (2022:1872) om elstöd till konsumenter för oktober 2021-september 2022, förordningen (2023:66) om elkostnadsstöd till vissa särskilt drabbade företag, förordningen (2023:108) om elstöd till konsumenter för november-december 2022 och förordningen (2023:233) om elstöd till företag.
- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Svenska kraftnät och Energimyndigheten i uppdrag att aktivera alla tillgängliga kraftanläggningar (12022/02319).
- Regeringen beslutade i juni 2024 att avslå Svenska kraftnäts ansökan om nätkoncession för linje (Hansa Power Bridge) för en 320 kV ledning från Hurva till svensk territorialgräns i Östersjön (KN2023/01290).
- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge Svenska kraftnät i uppdrag att analysera förutsättningarna för att ändra den svenska elområdesindelningen (KN2025/01072).

3.13 Energimyndigheten

Styrningen av Energimyndigheten ändras, instruktionen förändras i grunden. Målet för myndighetens arbete om att verka för en ökad användning av förnybara energikällor ska ändras till att genomföra omställningen till fossilfria energikällor. Den nya inriktningen för myndighetens arbete behöver bli att på ett kostnadseffektivt sätt på sikt fasa ut de fossila bränslena, samt att utveckla förutsättningarna för en fossilfri och planerbar energiförsörjning likväl som kostnadseffektiv energioptimering. Myndigheten får i uppdrag att ta fram förslag så att generationsmålet och miljömålet ”God bebyggd miljö” får ändrade lydelse genom att ”förnybara energikällor” ersätts av ”fossilfria energikällor”.

- Regeringen beslutade i juni 2025 om ny instruktion för Statens energimyndighet för att tydliggöra myndighetens uppgifter och roll i genomförandet av regeringens energipolitik (SFS 2025:784).
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att preciseringen av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö ändras på så sätt att begreppet förnybar elproduktion bytts ut till fossilfri elproduktion (prop. 2023/24:1).

3.14 Översyn av stöd och styrmedel för ökad effektivitet

- Sveriges klimat- och miljöpolitik ska vara ambitiös. Svensk konkurrenskraft ska värnas. Vår gemensamma klimat- och miljöpolitik utgår från förvaltarskapstanken och strävar efter att hitta de mest kostnadseffektiva åtgärderna, som samtidigt inte skadar näringar och landsbygd. Med utgångspunkt i Sveriges utsläpp i relation till omvärldens är det viktigt att även ha ett globalt perspektiv. Politiken måste stämmas av mot forskningen samt baseras på fakta.
- Budgeten ses över i relevanta delar i syfte att fokusera medlen till de stöd som har störst påverkan på de centrala utmaningarna för att minska utsläppen av växthusgaser: industrins omställning – såväl befintliga verksamheter som banbrytande tekniker – samt laddinfrastrukturen för att möjliggöra transporterens elektrifiering. Ny kärnkraft stöts genom särskilda kreditgarantier. Ett program för internationella klimatinvesteringar i enlighet med Parisavtalets artikel sex utvecklas.
- Nyttan hos stöden, styrmedlen och den statliga organiseringen på klimatområdet ses över. Denna genomlysning bör även omfatta en bedömning av samspel med styrmedel på EU-nivå. Ett uppdrag om att ta fram beräkningskonventioner för klimatnyttan ges till relevant myndighet, liksom att återkommande utvärdera och redovisa effektiviteten hos den förda

klimatpolitiken. I uppdraget ingår även att utveckla och redovisa dataunderlag för exportens klimatnytta, med utgångspunkt i de förslag som Miljömålsberedningen har redovisat.

- Regeringen har under mandatperioden beslutat om ett flertal förslag till budgetsatsningar för att stärka Sveriges klimatomställning. Senast i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i oktober 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera om och i så fall vilka styrmedel som kan utformas för att fasa ut fossila bränslen ur de sektorer som omfattas av EU:s ansvarsfördelningsförordning I uppdraget ingår att analysera och föreslå åtgärder för att konsumenter och verksamheter fullt ut ska kompenseras för effekterna på drivmedelspriserna som införandet av EU ETS 2 medför (dir. 2024:98).
- Regeringen beslutade i november 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att bidra till att stärka och utveckla det svenska internationella klimatarbetet med Parisavtalet som grund (dir. 2024:108).
- Regeringen har avsatt medel för att möjliggöra internationella klimatinvesteringar i enlighet med Parisavtalets artikel sex.
- Regeringen beslutade i december 2024 att ge Statistiska Centralbyrån i uppdrag att vidareutveckla myndighetens mått på exportens effekter på de globala utsläppen (FI2024/02559).
- Regeringen beslutade i september 2025 att ge Konjunkturinstitutet i uppdrag att utvärdera klimatpolitikens samhällsekonomiska effekt (Fi2025/01750).
- Regeringen beslutade i oktober 2023 att ge Naturvårdsverket och Konjunkturinstitutet i uppdrag att bedöma effekter och effektivitet av klimatåtgärder (KN2023/04098).
- Regeringen beslutade i juni 2024 att ge Ekonomistyrningsverket i uppdrag att ta fram ett ramverk förvägledning för konsekvensutredningar för att bland annat bedöma effekter och effektivitet av klimatåtgärder (Fi2024/01483).

3.15 Laddinfrastrukturen byggs ut

Medlen för utbyggd laddinfrastruktur fördelas mellan stöd till publika laddstolpar för lätt trafik, stöd till elektrifiering av tunga transporter med mera. Satsningen har två fokus: dels stötta utbyggnaden i områden där utbyggnaden idag går långsamt, till exempel i glesbygd där det behövs en tätare laddinfrastruktur och där de ekonomiska förutsättningarna för drift av denna är sämre, dels genom att riva hinder, sänka kostnaderna för och ställa krav på utbyggd laddinfrastruktur. De hinder som hämmar utbyggnaden av laddinfrastruktur, och som bland annat Energimyndigheten och Boverket analyserat, bör därför bedömas och relevanta åtgärder utformas. Vid sidan

av detta fortsätter även uppbyggnaden av infrastrukturen för elektrifierade tunga transporter.

- Regeringen har i samtliga budgetpropositioner avsatt medel för utbyggnaden av laddinfrastruktur (prop. 2022/2023:1 2023/24:1, prop. 2024/25:1 och prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i augusti 2024 att ge Energimyndigheten i uppdrag att lämna förslag till hur stödgivningen för laddinfrastruktur kan effektiviseras (KN2024/01680).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär ökade skyldigheter för distributionsnätsföretag att lämna information för att underlätta anslutningar (prop. 2025/26:16).
- Regeringen beslutade i december 2025 om förordningsändringar som innebär att det s.k. Ladda bilen-stödet breddas till fler sökande och användarområden (SFS 2025:1456).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att både hyresgäster och bostadsrättshavare ska kunna få en laddningspunkt installerad till sin bilparkeringsplats (prop. 2025/26:148).
- Regeringen remitterade i september 2025 förordningsändringar för att främja utbyggnaden av laddinfrastruktur av tunga transporter.

3.16 Miljötilståndprocesserna förenklas och förkortas

En utredning tillsätts för att förenkla och förkorta miljötilståndsprövningen enligt miljöbalken genom att göra den mer flexibel, effektiv och förutsebar. Syftet är att säkra näringslivets konkurrenskraft, svensk industriproduktion och främja en grön omställning med export av klimatvänliga produkter och teknik. I uppdraget ska bland annat ingå att nyttja befintlig flexibilitet i EU-regelverket för att öka förutsebarheten och minska tidsåtgången i miljötilståndsprövningen. Antalet myndigheter som för statens talan i tillståndsärenden bör begränsas. Utredningen ges en tydlig instruktion att inhämta och beakta synpunkter från näringslivet. Delar av Miljöprövningsutredningens förslag genomförs.

- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över och lämna förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas genom att göra prövningen mer flexibel, effektiv och förutsebar (dir. 2023:78).
- Regeringskansliet remitterade i oktober 2025 promemorian En ny prövningsmyndighet (KN2025/01878).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om kommittédirektiv för organisationskommitté för uppstart av den nya prövningsmyndigheten (dir. 2026:13).
- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag gällande de lagändringar som behövs för att den nya prövningsmyndigheten ska kunna ta över de uppgifter som länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer har i dag (prop. 2025/26:238).

- Regeringen beslutade i maj 2024 om förslag som innebär att regelverket för miljöprövning moderniseras, effektiviseras och förenklas genom större enhetlighet och tydligare kravnivåer (prop. 2023/24:152).

3.17 Förslaget om CCS (koldioxidinfångning) genomförs

Energimyndigheten har lämnat förslag på omvända auktioner för genomförandet, och M/KD/SD-budgeten för 2022 utökade regeringens satsning markant.

Utgångspunkten är att, om kostnadseffektivitet i åtgärden kan uppnås, under mandatperioden fatta beslut om att ytterligare öka de utauktionerade volymerna.

Ambitionen är att genomföra minst två auktioner under mandatperioden.

Energimyndigheten ges i uppdrag att utforma styrmedel för CCS, för att kunna stötta omställningen av cementfabriker och raffinaderier, samt CCU. Ett arbete för att driva på processerna för koldioxidlagring i Sverige inleds. SGU ges ett uppdrag att utreda och föreslå lagringsplatser i Sverige. Förutsättningarna för driften av lagringsplatserna utreds.

- Regeringen beslutade i juli 2024 om en förordning (2024:626) om statligt stöd till avskiljning, transport och geologisk lagring av koldioxid med biogent ursprung.
- Regeringen beslutade i december 2024 att ge Statens Energimyndighet i uppdrag att utforma styrmedel för infångning, transport och lagring samt användning av fossil koldioxid (s.k. CCS och CCU) (KN2024/02515).
- Regeringen beslutade i december 2026 att ge Statens Energimyndighet i uppdrag att undersöka en breddning av Industriklivet för att omfatta CCS och CCU utanför industrin (KN2026/00312).
- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge Sveriges Geologiska Undersökning i uppdrag att identifiera möjliga lagringsplatser inom Sverige och att analysera förutsättningarna för drift av lagringsplatser (KN2023/03502).

3.18 Färdplan för ny kärnkraft

I november 2023 lanserade regeringen en färdplan för ny kärnkraft i Sverige. Inom ramen för färdplanen har följande åtgärder vidtagits:

- Regeringen beslutade i augusti 2025 om förslag som innebär att förbudet i miljöbalken mot att ge tillstånd till gruvdrift eller gruvanläggning som avser uranhaltigt material tas bort och att uran ska vara koncessionsmineral enligt minerallagen (prop. 2024/25:203).
- Regeringskansliet beslutade i april 2024 att ge en sakkunnig person i uppdrag att analysera, föreslå och bereda förslag till ny lag om kärnteknisk verksamhet (KN 2024:B).

- Regeringskansliet beslutade i december 2023 att ge en sakkunnig person i uppdrag att biträda Finansdepartementet med att ta fram och lämna förslag på modeller för finansiering och riskdelning för nya kärnkraftreaktorer.
- Regeringen beslutade i januari 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att i rollen som nationell samordnare stödja regeringens arbete med att främja ny kärnkraft (dir. 2024:1).
- Regeringen beslutade i december 2024 om förslag gällande forskning och innovation på energiområdet, inklusive särskild satsning på kärnkraftsforskning (prop. 2024/25:72).
- Regeringen har i regleringsbrevet för Energimyndigheten och Vetenskapsrådet för 2025 beslutat om fördelning av medel till kärnteknisk forskning, samt ett uppdrag att myndigheterna ska initiera en långsiktig satsning för att bygga upp verksamheter och miljöer för kärnteknisk grundforskning vid universitet och högskolor (U2025/02281).
- Regeringen beslutade i februari 2026 om en lagrådsremiss Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten med förslag som möjliggör utbyggnad av kärnkraft på fler platser vid kusten, samtidigt som skyddet för natur- och kulturvärden kan upprätthållas.
- Regeringen beslutade om en proposition i mars 2026 om förslag till ändamålsenliga säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och bearbetning av kärnämnen (prop. 2025/26:168).

3.19 Ytterligare åtgärder i projektet för klimat- och energi

Utöver Tidöavtalet och färdplan för ny kärnkraft har regeringen och Sverigedemokraterna kommit överens om följande åtgärder inom projektet för klimat och energi under mandatperioden:

- Regeringen beslutade i januari 2025 att ge Miljömålsberedningen i uppdrag att utvärdera Sveriges nationella etappmål (dir.2025:3).
- Regeringen beslutade i december 2023 att Sverige avser nyttja flexibiliteten från ETS till ESR fullt ut för åren 2021–2025 (KN2023/04420) och gav i oktober 2025 Energimyndigheten ett bemyndigande att ingå internationella avtal för att genomföra förvärv av ESR- och LULUCF-utrymme från andra EU-medlemsstater (KN2025/02010).
- Regeringen beslutade i oktober 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera om och i så fall vilka styrmedel som kan utformas för att fasa ut fossila bränslen ur de sektorer som omfattas av EU:s ansvarsfördelningsförordning (ESR) i den takt som krävs för att på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt nå det långsiktiga klimatmålet till 2045 samt de EU-åtaganden som Sverige har på klimatområdet (dir. 2024:98).

- Regeringskansliet beslutade i maj 2025 att ge en bokstavsutredare i uppdrag att analysera och föreslå hur tillgången till hållbara, fossilfria och koldioxidsnåla drivmedel för sjöfarten och luftfarten i Sverige kan främjas (LI2025/01033).
- Regeringen beslutade i december 2025 om utformningen av investeringsstödet inom Kraftlyftet. Stödet får beviljas till åtgärder som upprätthåller leveranssäkerheten i elnätet och till åtgärder för att möta en ökad elanvändning (SFS 2025:1487).
- Regeringen beslutade i december 2025 att ge Naturvårdsverket i uppdrag att analysera hur transparensen, tydligheten och träffsäkerheten i utsläppsscenarierna på klimatområdet kan förbättras. (KN2026/00244).

Kriminalitet

4 Kriminalitet

4.1 Hemliga tvångsmedel

Utökade möjligheter till preventiva tvångsmedel. Tilläggsdirektiv lämnas till utredningen om preventiva tvångsmedel (Ju 2021:15). Utredningsdirektiven ska omfatta att överväga och lämna författningsförslag som innebär att tvångsmedel kan användas preventivt för att förhindra och upptäcka brottslig verksamhet i kriminella nätverk. Möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel i brottsbekämpningen genomförs. Förslagen i SOU 2022:19 ska ligga till grund för lagstiftning och effekterna utvärderas i syfte att se om ytterligare skärpningar är nödvändiga under mandatperioden.

- Regeringen har beslutat om utökade möjligheter till hemliga och preventiva tvångsmedel (prop. 2022/23:126 och prop. 2023/24:117).
- Regeringen beslutade i februari 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en rättslig och systematisk översyn av reglerna om hemliga och preventiva tvångsmedel (dir. 2025:12). Regeringen beslutade i mars 2026 om tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2026:20).

4.2 Utvisning av säkerhetshot

Utvisa fler gängkriminella. En möjlighet att kunna utvisa gängkriminella som saknar svenskt medborgarskap utan att de dömts för brott ska utredas. En sådan möjlighet finns idag för annan systemhotande brottslighet genom lag (2022:700) om kontroll av vissa utlänningar. Personer som kan kopplas till organiserad kriminalitet ska tillföras till förutsättningar för utvisning enligt denna lag. Det bör vidare kartläggas hur många utländska medborgare som är aktiva gängkriminella.

- Regeringen beslutade i maj 2024 att en särskild utredare ska föreslå hur utlänningar som deltar i eller har samröre med kriminella nätverk ska kunna utvisas utan att de dömts för brott (dir. 2024:49).
- Regeringen beslutade i september 2023 att ge Polismyndigheten i uppdrag att lämna en lägesbild över aktiva gängkriminella i Sverige (Ju2023/01941). Ett förnyat uppdrag om att uppdatera lägesbilden lämnades i samband med beslut om Polismyndighetens regleringsbrev i december 2024.

4.3 Dubbla straff för gängkriminella

Skärp straffen kraftigt för gängkriminella för att låsa in de mest brottsaktiva personerna. En särskild straffskärpningsgrund ska införas, liknande den som finns i

Danmark, som medför dubbla straff för brott som har samband med kriminella nätverk.

- Regeringen beslutade i januari 2023 om förslag om skärpta straff för brott i kriminella nätverk (prop. 2022/23:53).
- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag om dubbla straff för brott i kriminella nätverk (prop. 2025/26:218).

4.4 Visitationszoner

Inför ett system med tidsbegränsade visitationszoner för att söka efter illegala vapen och sprängmedel. Åklagare ska kunna besluta om utökade befogenheter för polis att på en viss geografisk plats söka efter vapen och handgranater på människor och i fordon. Besluten ska vara tidsbegränsade och ska även kunna vara begränsade till vissa tider på dygnet, t.ex. för att minska förekomsten av vapen vid uteställen. Åklagares beslut ska kunna överklagas till domstol. Systemet ska utvärderas efter tre år.

- Regeringen beslutade i mars 2024 om förslag som innebär att Polismyndigheten ska kunna införa säkerhetszoner där polismän har särskilda befogenheter att söka efter vapen och andra farliga föremål (prop. 2023/24:84).

4.5 Anonyma vittnen

Ett system med anonyma vittnen ska införas. Samma utredning uppdras även att analysera tillämpningen av kronvitnesssystemet och överväga om domstolen ska vara bunden av en åklagares yrkande om vilken straffreduktion som ska utgå för ett kronvittne.

- Regeringen beslutade i oktober 2024 om förslag som innebär att det ska införas en möjlighet för vittnen att höras anonymt under en förundersökning och i brottmål i domstol (prop. 2024/25:20).
- Regeringen beslutade i december 2022 att ge en utredare i uppdrag att analysera tillämpningen av kronvitnesssystemet och överväga om domstolen ska vara bunden av en åklagares yrkande om vilken straffreduktion som ska utgå för ett vittne.
- Regeringen avser att tillsätta en utredning som på nytt ska göra en översyn av kronvittnesregleringen. I den utredningen ska också frågan om en särslagstiftning för gängkriminella ingå.

4.6 Kriminalisering av deltagande i kriminella gäng

Det ska vara straffbart att delta i kriminella gäng. Förslag till grundlagsändringar tas fram för att möjliggöra en kriminalisering av deltagande i, och samröre med, kriminella organisationer. En utvärdering ska ske efter tre år. I väntan på detta ska en översyn och modernisering av de s.k. osjälvständiga brottsformerna för att kunna döma fler gängmedlemmar genomföras. Dessa består av försök, förberedelse, stämpling, medhjälp och anstiftan samt underlåtenhet att avslöja och förhindra brott.

- Regeringen beslutade i november 2025 om förslag som innebär att straffansvaret för försök, förberedelse och stämpling till brott ska utvidgas (prop. 2025/26:49).
- Regeringen beslutade i december 2025 om förslag som innebär att föreningsfriheten får begränsas när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel (prop. 2025/26:78).
- Regeringen beslutade i mars 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda och föreslå ett särskilt straffansvar för deltagande i en kriminell sammanslutning (dir. 2025:28).

4.7 Vistelseförbud

Inför möjlighet att döma ut vistelseförbud enligt dansk modell. Den som döms för brott ska kunna meddelas ett förbud mot att vistas i ett visst geografiskt område – exempelvis ett bostadsområde – i upp till tio år efter avtjänat fängelsestraff. Detta ska gälla gängrelaterade brott, hedersrelaterade brott och brott kopplade till extremism (det gemensamma är att personens nätverk kan göra gärningsmannen till maktfaktor i samma område), men också för mäns våld mot kvinnor och andra former av våld i nära relation. Överträdelse av vistelseförbud ska som huvudregel leda till en frihetsberövande påföljd.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att den som är dömd till skyddstillsyn eller är villkorligt frigiven ska meddelas begränsningar i rörelsefriheten (vistelseföreskrift), om den dömde är involverad i eller har koppling till en grupp av personer som utövar allvarlig brottslighet, och riskerar att begå eller på annat sätt medverka till allvarlig brottslighet på en viss plats eller inom ett visst område (prop. 2025/26:181).

4.8 Ny huvudregel i sekretesslagstiftningen

Inför – i ett första led – en ny huvudregel i sekretesslagstiftningen: all relevant information ska delas med brottsbekämpande myndigheter för att bekämpa brott. Myndigheter måste kunna dela information med brottsbekämpande myndigheter när det behövs för att bekämpa brott, bidragsfusk, felaktig bokföring och

arbetslivskriminalitet. Tilläggsdirektiv ges till utredningen om förbättrade möjligheter att utbyta information med brottsbekämpande myndigheter (Ju 2022:03), med beaktande av de frågor som redan har behandlats i utredningen om utökad informationsutbyte (Ds 2022:13). I ett andra led ska förutsättningarna att ge brottsbekämpande myndigheter direktåtkomst till andra myndigheters relevanta databaser och register utredas.

- Regeringen beslutade i november 2024 om förslag som innebär att ett antal statliga myndigheter samt kommuner, regioner och skolor blir skyldiga att både på begäran och på eget initiativ lämna uppgifter till Polismyndigheten och övriga brottsbekämpande myndigheter (prop. 2024/25:65).
- Regeringen beslutade i maj 2025 om förslag som innebär förenklade möjligheter för alla myndigheter att samverka och dela information med varandra (prop. 2024/25:180).

4.9 Obligatorisk häktning i fler fall

Gränsen för s.k. obligatorisk häktning ska sänkas till ett års fängelse.

- Regeringen beslutade i januari 2023 om förslag som innebär att gränsen för häktningspresumtionen sänktes från minimistraff på två år till ett och ett halvt års fängelse (prop. 2022/23:53).
- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär att häktningspresumtionen utvidgas till att omfatta grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning och hedersförtryck samt försök, förberedelse och stämpling till brott vars minimistraff är fyra års fängelse eller mer (prop. 2025/26:218).

4.10 Förverkande

Nya förverkandeformer ska införas. Dels ska den lagstiftning som föreslås av förverkandeutredningen i SOU 2021:100 genomföras, men även ytterligare utredning ska tillsättas med uppgift att utvärdera de olika förverkandeformerna samt överväga huruvida de som deltar i, eller har samröre med, kriminella organisationer ska omfattas av en särskild förverkandegrund med omvänd bevisbörda, i enlighet med vad som gäller i andra västländer.

- Regeringen beslutade i maj 2024 om förslag som innebär att en ny förverkandeform införs som gör det möjligt att ta tillgångar med brottsligt ursprung från kriminella, oavsett om det kan bevisas att ett brott har begåtts (prop. 2023/24:144).
- Regeringen beslutade i december 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att ta ställning till hur det nya förverkandedirektivet ska genomföras i Sverige. Utredaren ska därutöver ta ställning till om en omvänd bevisbörda bör införas vid utvidgat förverkande och,

oavsett ställningstagande, lämna förslag om en omvänd bevisbörda vid utvidgat förverkande.

4.11 Ansvaret för unga som är grovt kriminella

Att bekämpa brott utgör i första hand statens och inte kommunernas ansvar. Staten bör därför ta ett större ansvar för unga som begår allvarliga brott. Ansvaret för de tyngst kriminella unga personerna ska därför flyttas från kommunerna till Kriminalvården. Det gäller exempelvis vissa grovt kriminella unga personer som är föremål för frivårdspåföljder eller ingripanden enligt sociallagstiftningen. Vidare ska särskilda ungdomsfängelser inrättas som Kriminalvården ska vara huvudman för. Ungdomsfängelser ska ersätta de särskilda ungdomshem som SiS ansvarar för idag och där domar på sluten ungdomsvård normalt verkställs. Den maximala tiden för sluten ungdomsvård ska vidare förlängas, och den som fyller 18 år under verkställighet av straff i ett ungdomsfängelse ska överflyttas till en vanlig anstalt. Det ska göras en bred översyn av dagens lagstiftning gällande frihetsberövande av unga, inklusive förutsättningarna för häktning, bland annat för att polisen i fler fall kan hålla kvar en ung brottsmisstänkt i väntan på socialtjänst eller vårdnadshavare. Även tidsgränserna för kvarhållande behöver ses över för att socialtjänsten ska ges bättre möjligheter att pröva frågan om omedelbart omhändertagande utan att den unge släpps. Insatser görs för att socialsekreterare så långt möjligt ska vara samlokaliserade med polis på lokala polisstationer. En skyldighet för socialtjänsten ska införas att inom 24 timmar efter att ett barn gripits för ett brott kalla föräldrarna till ett samtal, så att socialtjänsten ska kunna få föräldrarna att medverka till insatser till stöd för den unga.

- Regeringen beslutade i februari 2026 om förslag som innebär att den som begått ett så allvarligt brott innan han eller hon fyllde 18 år att en frihetsberövande påföljd ska dömas ut, ska dömas till fängelse i stället för sluten ungdomsvård. (prop. 2025/26:132).
- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att överväga en rad åtgärder i syfte att stärka de brottsbekämpande myndigheternas möjligheter att förhindra, utreda och lagföra brott som begås av unga personer (dir. 2023:102). Utredaren fick bl.a. i uppdrag att analysera behovet av att kunna anhålla och häkta brottsmisstänkta personer som inte har fyllt 18 år i fler fall.
- Regeringen beslutade i maj 2025 om förslag som innebär att barn får hållas kvar i fler fall och under något längre tid än i dag för förhör eller i syfte att överlämnas till exempelvis föräldrar eller socialtjänst (prop. 2024/25:175).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att fler tvångsmedel ska få användas mot barn som inte har uppnått straffbar ålder (prop. 2025/26:227).

- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär att ungdomsreduktionen minskas för lagöverträdare under 18 år och att möjligheten att döma ut ungdomsvård i förening med böter eller ungdomstjänst tas bort (prop. 2025/26:246).

4.12 Straff för unga lagöverträdare

Straffreduktionen för de som är över 18 år ska tas bort. En utredning ska se över straffrabatten för de under 18 år och samtidigt överväga en sänkning av straffmyndighetsåldern.

- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär att straffbarhetsåldern sänks till 13 år för brott med minimistraff om fängelse i fyra år eller mer och försök, förberedelse och stämpling till sådana brott, att ungdomsreduktionen avskaffas helt för unga myndiga samt att ungdomsreduktionen minskas och straffmaximum höjs till fängelse i 18 år för lagöverträdare under 18 år (prop. 2025/26:246).

4.13 Ny påföljd för unga

En ny påföljd, utvidgad ungdomsövervakning, ska införas som påföljd för unga, med utvidgad verktygslåda för polisen att kroppsvisitera den unge, efter åklagarbeslut kunna göra husrannsakan hos denna, och även kunna få domstols tillstånd till hemliga tvångsmedel.

- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär att påföljden ungdomsövervakning skärps (prop. 2025/26:246).

4.14 24-timmarsgaranti i socialtjänsten

En skyldighet för Socialtjänsten ska införas att inom 24 timmar efter att ett barn gripits för ett brott kalla föräldrarna till ett samtal, så att socialtjänsten ska kunna få föräldrarna att medverka till insatser till stöd för den unga.

- Regeringen beslutade i april 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att socialnämnden ska hålla ett särskilt samtal (brottsamtal) med ett barn eller en ung person som fyllt 18 år men inte 21 år, om Polismyndigheten har informerat socialnämnden om att barnet eller den unge är misstänkt för ett brott som kan leda till fängelse och det kan antas att det är första gången barnet eller den unge är misstänkt för ett sådant brott.

4.15 Lagen om vård av unga

Lagen om vård av unga (LVU) ska användas oftare för att skydda barn från utsatthet för våld, inklusive hedersrelaterat förtryck, eller för kriminella miljöer. LVU och anknyttande regler i socialtjänstlagen ska utredas i syfte att skapa utökade möjligheter att omhänderta barn som på grund av omständigheter i hemmet är i nära kontakt med organiserad brottslighet eller annan kriminell verksamhet. Åklagare ska kunna ansöka och fatta beslut om omedelbart omhändertagande enligt lagen om vård av unga (LVU). Beslut om omedelbart omhändertagande ska liksom i dag skyndsamt prövas av förvaltningsdomstol.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att den nuvarande LVU ersätts av dels en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga, dels en ny lag om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården. Förslagen innebär att förutsättningarna för vilka förhållanden i hemmet och vilka beteenden som kan utgöra grund för ett omhändertagande för vård justeras och kompletteras i vissa avseenden.
- Regeringen lämnade förslag om en placeringsneutral subvention för kommunernas vårdkostnader i budgetpropositionerna för 2023 och 2026 samt i vårändringsbudgeten för 2025. Socialstyrelsen har haft i uppdrag av regeringen att fördela statsbidrag till placerande kommuner (S2025/00657).

4.16 Lagen om unga lagöverträdare

Inför en möjlighet att använda hemliga tvångsmedel mot personer under 15 år som begår grova brott genom att se över bland annat lagen om unga lagöverträdare (LUL). Vid brott som begås av minderåriga ska polisen, alternativt socialtjänsten, som huvudregel utreda eventuell påverkan från äldre. Brottsoffer ska ha rätt till juridiskt stöd även i de fall den misstänkte gärningsmannen inte är straffmyndig.

- Regeringen beslutade i maj 2025 om förslag som innebär att hemliga och preventiva tvångsmedel kan användas även mot barn under 15 år som begår allvarliga brott (prop. 2024/25:175).
- Regeringen beslutade i mars 2023 om förslag som innebär att brottsoffer ska kunna få rätt till juridiskt stöd även i de fall den misstänkte gärningsmannen inte är straffmyndig (prop. 2022/23:78).

4.17 Föräldraansvar

En utredning ska se över olika möjligheter att förstärka föräldraansvaret och möjliggöra tidiga insatser för barn som begår brott, är i riskzonen för att göra det eller lever i andra former av utsatthet. Det handlar bland annat om att se över

möjligheterna till ytterligare stöd för barn. Satsningen på föräldrastödsprogram byggs ut med målet att det ska finnas i alla kommuner i landet och satsningen på fritidskort genomförs. Vidare ska socialtjänstlagen ändras i syfte att ge socialtjänsten utökade befogenheter att besluta om tidiga och obligatoriska insatser för barnen eller deras vårdnadshavare, så kallat mellantvång. Vid alla placeringar av barn ska ökade insatser göras för att säkra en fungerande skolgång.

Ekonomiska och sociala konsekvenser kan ha en påverkan för hur föräldrar utövar sitt föräldraansvar över barn som riskerar att hamna i kriminalitet. Sedan tidigare finns vissa möjligheter att ålägga vårdnadshavare ett solidariskt skadeståndsansvar för barns brottslighet. Andra sätt att påverka föräldrar genom ekonomiska och sociala konsekvenser bör prövas. Det kan handla om ändringar i vårdnadshavare skadeståndsskyldighet eller andra ekonomiska åtgärder.

- Regeringen beslutade i november 2022 om förslag om en permanent satsning på föräldraskapsstöd (prop. 2022/23:1). Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har sedan 2023 haft i uppdrag att via statsbidrag fördela 375 miljoner kronor till kommuner och regioner och att följa upp satsningen.
- Regeringen har sedan 2023 beslutat om att ge årliga uppdrag till länsstyrelserna att på lokal och regional nivå stödja kommuner, regioner och andra aktörer i arbetet med föräldraskapsstöd (Fi2024/00550).
- Regeringen beslutade i april 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att det ska införas en ny lag – lagen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.
- Regeringen beslutade i februari 2023 om förslag som innebär att socialnämnden ska få möjlighet att, utan vårdnadshavarnas samtycke, besluta om öppna insatser till barn som har fyllt 12 år (prop. 2022/23:64).
- Regeringen beslutade under perioden 2020–2023 om årliga uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra utvecklingsinsatser för att stärka förutsättningarna för att placerade barn och unga får tillgång till en god hälso- och sjukvård, tandvård och en obruten skolgång. Uppdraget slutredovisades 2024. I regleringsbrevet för Socialstyrelsen 2024 har uppdragstiden för uppdraget förlängts till och med april 2027 (S2024/00607).
- Regeringen beslutade i mars 2024 om förslag som innebär utökade möjligheter för fastighetsägare att säga upp hyresgäster som begår brott (prop. 2023/24:112).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att vårdnadshavares skadeståndsansvar för skador som deras barn orsakar genom brott, det s.k. principalansvaret, ska skärpas. Det belopp som ansvaret är begränsat till för varje skadehändelse ska höjas från en femtedel till en tredjedel av prisbasbeloppet och ansvaret ska även omfatta ren förmögenhetsskada (prop. 2025/26:222).

4.18 Skärpta straff för vålds- och sexualbrott m.m.

Straffskalorna, påföljderna och systemet för straffmätning ska ses över. Straffen för våldsbrott, sexualbrott (där livstid ska övervägas för de grövsta brotten), angrepp mot poliser, och annan brottslighet som hotar rättsstatens och samhällets fundament ska skärpas ytterligare i förhållande till andra brottstyper. Gällande brott som hotar rättsstatens och samhällets fundament bör SOU 2022:2 fungera som utgångspunkt, men där bör också kompletteras med att brott som riktar sig mot lokaler, exempelvis socialtjänstkontor, skolor och avhopparverksamhet ska förenas med högre straffvärde då verksamheten försvåras med sådana attacker.

- Regeringen beslutade i april 2023 om förslag som innebär att det straffrättsliga skyddet stärks för journalister och vissa andra samhällsnyttiga yrkesgrupper (prop. 2022/23:106).
- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär att femtiotalet straffskalor skärps. Därtill införs en möjlighet att döma till livstids fängelse när någon ska dömas för flera fall av synnerligen grov misshandel, grov våldtäkt eller grov våldtäkt mot barn (prop. 2025/26:218).

Regeringen beslutade samtidigt om en lagrådsremiss med förslag som innebär att reglerna för straffmätning för ett respektive flera brott skärps och att det införs ett nytt påföljdssystem med villkorligt fängelse.

4.19 Stärkt straffrättsligt skydd för poliser

Skyddet för poliser ska stärkas. Straffen för våld och hot mot tjänsteman skärps, missfirmelse mot tjänsteman ska återinföras. Straffet för blåjussabotage ses i samband med detta över för en sammanhängande straffskala. Ersättningsreglerna för poliser som drabbats av brott ska stärkas.

- Regeringen beslutade i mars 2025 om förslag som stärker skyddet för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (prop. 2024/25:141).
- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över bl.a. om rätten till kränkingsersättning för poliser och andra yrkesgrupper med särskild beredskap ska stärkas (dir. 2023:94).

4.20 Skärpta straff för gängrelaterad brottslighet

Skärp straffen för brott som typiskt sett begås inom ramen för gängbrottslighet. Det handlar bland annat om vapenbrott, övergrepp i rättssak, utpressning, bedrägeri, ocker, rån och olaga hot. Gängbrottsutredningen bör ses som utgångspunkt, där vissa straffskalor justeras upp i skärpande riktning.

- Regeringen beslutade i januari 2023 om förslag som innebär skärpta straff för brott i kriminella nätverk (prop. 2022/23:53).
- Regeringen beslutade i oktober 2023 om förslag som innebär att straffen skärps för tolv brott som möjliggör skjutningar och sprängningar (prop. 2023/24:33).
- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär att femtiotalet straffskalor skärps (prop. 2025/26:218).

4.21 Fängelsepresumtionen avskaffas

Fängelsepresumtionen ska avskaffas. Det innebär, tillsammans med det faktum att straffen för flertalet brott ska skärpas, att fängelse kommer dömas ut i fler fall än idag. De gränser som idag uppställs i praxis om vilka straffvärden som talar för fängelse ska ses över.

- Regeringen beslutade i april 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att fängelsepresumtionen avskaffas.

4.22 Billighetsskälerna samt de försvårande och förmildrande omständigheterna i brottsbalken ses över

Billighetsskälerna – utom såvitt avser bestämmelsen om kronvittnen – ses över med inriktningen att de ska utmönstras eller inte ha samma påverkan på straffet som idag. Även försvårande och förmildrande omständigheter ses över med utgångspunkten att försvårande omständigheter, såsom brott mot äldre och mot barn, påverkar straffmättningsvärdet i större utsträckning än idag.

- Regeringen beslutade i april 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att en mer nyanserad straffmätning ska göras och att vissa billighetsskäl tas bort.

4.23 Dagens form av mängdrabatt avskaffas

Straffreduktionen för flerfaldig brottslighet revideras. Vid konstruktion av gemensam straffskala för brottslighet ska som huvudregel respektive brotts fulla straffvärde gälla för de tre allvarligaste brotten, först därefter ska viss reduktion på straffet ges. För det fall det rör sig om allvarliga brott mot person så bör dock förutsättningarna till straffreduktion inskränkas ytterligare. Regler som inskränker den maximala längden på den gemensamma straffskalan ses samtidigt över.

- Regeringen beslutade i april 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att dagens form av mängdrabatt avskaffas.

4.24 Återfall ska straffas hårdare

Återfall i brott ska straffas hårdare. Vid upprepade återfall bör det utdömda straffet kunna överstiga straffskalan för det brott som en gärningsperson döms för. De begränsande regler som finns i 26 kap 2 § brottsbalken, där det maximala straffet begränsas ska reformeras.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att återfall i brott får större betydelse vid straffmätningen (prop. 2025/26:181).

4.25 En ny påföljd: Förvaringsdom

En ny påföljd, förvaringsdom, ska införas. Livstidsstraff ska fortsätta gälla för allvarliga brott. Förvaringsdom ska kunna utdömas för personer som utgör en samhällsfara genom exempelvis hög risk för återfall i allvarlig brottslighet.

- Regeringen beslutade i januari 2026 om förslag som innebär att en ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd, säkerhetsförvaring, införs (prop. 2025/26:95).

4.26 Villkorlig frigivning

Dagens regler om villkorlig frigivning ses över i syfte att ersättas med ett nytt system som innebär att villkorlig frigivning som huvudregel inte beviljas, utan endast om det föreligger särskilda skäl. Särskilda skäl ska innefatta ett gott uppförande och omständigheter som i det individuella fallet talar emot att den intagne återfaller i brottslighet. Villkorlig frigivning ska aldrig kunna ske tidigare än efter att 3/4 av straffet verkställts. Möjligheterna att förlänga övervakningsperioden ska samtidigt ses över för att undvika att personer som sitter av hela straffet slipper övervakning efter avtjänat straff. En förlängning av övervakningsperioden ska inte påverka straffvärdet.

- Regeringen beslutade i oktober 2025 om förslag som innebär att reglerna för villkorlig frigivning skärps (prop. 2025/26:34).

4.27 En stärkt nödvärnsrätt

En utredning ska utvärdera hur nödvärnsrätten ska stärkas. Det handlar bland annat om att införa en utökad nödvärnsrätt för den som angrips i sitt hem, i närhet till sin familj eller om personen är underlägsen till antal eller storlek.

- Regeringen beslutade i september 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som innebär en starkare nödvärnsrätt och bättre möjligheter att förhindra brottslighet och ordningsstörningar i butiker (dir. 2025:82).

4.28 Preskriptionsbestämmelserna ska revideras

I första ledet genomförs SOU 2021:90. I andra ledet tillsätts ytterligare en utredning med uppgift att överväga och föreslå utmönstringen av påföljdspreskription i svensk rätt. Särskilda ungdomspåföljder för unga som håller sig undan och blivit myndiga ska kunna omvandlas till motsvarande påföljd för vuxna innan påföljden verkställs. Vidare ska preskriptionstiden slopas för alla former av sexualbrott mot barn under 18 år.

- Regeringen beslutade i november 2024 om förslag som innebär att inga brott som kan straffas med livstids fängelse ska omfattas av preskription och att utdömda fängelsestraff aldrig ska preskriberas (prop. 2024/25:59).
- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär att möjligheten att döma någon till ungdomsvård för brott som begåtts före 18 års ålder men som fyllt 18 år när domen meddelas begränsas och att regleringen vid misskötsamhet av påföljderna ungdomsvård och ungdomstjänst skärps.
- Regeringen avser att utreda frågan om att slopa preskriptionen för alla sexualbrott mot barn.

4.29 En översyn av kamerabevakningslagen

Kamerabevakningslagen ses över för att möjliggöra kamerabevakning oftare och på fler platser. Bland annat bör kommunernas rätt att kameraövervaka utan att behöva ansöka om tillstånd utökas. Vidare bör kraven för Polisen att bedriva kamerabevakning sänkas – bl.a. bör kravet på att en viss plats ska vara ”brottsutsatt” tas bort som förutsättning för kamerabevakning. På längre sikt bör Polisens uppdrag att bedriva kamerabevakning utökas avsevärt.

- Regeringen beslutade i januari 2025 om förslag som innebär utökade möjligheter för polisen och andra brottsbekämpande myndigheter att använda kameror för att bekämpa brott. Förslaget innebär också att tillståndskravet för kamerabevakning tas bort vilket gör förfarandet enklare för bl.a. kommuner och regioner (prop. 2024/25:93).

4.30 Kriminalvården expanderas kraftigt

Kriminalvården ges i uppdrag beräkna hur många nya fasta anstalts- och häktesplatser som måste byggas, och hur frivården ska dimensioneras, för att regeringsunderlagets förslag ska kunna genomföras. I samband med detta måste också kostnadseffektiviseringar prioriteras. Det handlar bland annat om att utnyttja stordriftsfördelar och andra åtgärder för att sänka dygnskostnaden.

- Regeringen har årligen gett Kriminalvården i uppdrag att lämna in en prognos över klienttillströmningen och en utbyggnadsplan avseende den kommande tioårsperioden. Det senaste uppdraget lämnades i regleringsbrevet för 2025 och redovisades av myndigheten den 27 februari (Ju2026/00495).
- Regeringen beslutade i augusti 2024 att ge Kriminalvården i uppdrag att identifiera åtgärder för att minska dygnskostnader (Ju2024/01693).
- Regeringen beslutade i augusti 2025 om förslag som innebär att fängelsestraff upp till ett år och sex månader ska kunna avtjänas med elektronisk övervakning, så kallad fotboja, i hemmet eller i ett kontrollerat boende (prop. 2024/25:202).
- Regeringen beslutade i september 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över häkteslagen och fängelselagen i syftet att underlätta Kriminalvårdens pågående expansion och se till att lagstiftningen bättre svarar mot dagens förutsättningar (dir. 2025:80).

4.31 Överföring av straffverkställighet

Kriminalvården uppdras att prioritera arbetet med överföring av straffverkställighet. En utredning uppdras föreslå författningsändringar som möjliggör överföring av straffverkställighet i fler fall. Översynen ska gälla både överföring av straffverkställighet inom EU och till tredje land.

- Regeringen beslutade i februari 2025 om förslag som innebär att fler utländska medborgare ska avtjäna sina fängelsestraff i sina hemländer (prop. 2024/25:104).
- Regeringen har årligen i Kriminalvårdens regleringsbrev gett myndigheten i uppdrag att bl.a. redovisa åtgärder som vidtagits inom myndigheten i syfte att ytterligare öka antalet överföranden av straffverkställighet (Ju2023/02671).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som syftar till att effektivisera tillämpningen av regelverket om överförande av verkställighet i brottmål inom Norden och öka antalet överföranden (prop. 2025/26:144).

4.32 Kriminalisering av rymning

Rymning från anstalt, häkte och övriga frihetsberövande åtgärder ska kriminaliseras.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att rymning från vissa former av frihetsberövande, på bl.a. häkten och anstalter, kriminaliseras (prop. 2025/26:181).

4.33 Rätten till permission inskränks

Reglerna om permission ses över. Bland annat bör permission som huvudregel aldrig ges till aktiva gängkriminella. Regler om ett större hänsynstagande till brottsoffret ska

införas. Permissioner ska exempelvis inte kunna äga rum i närheten av ett brottsoffers bostad, arbetsplats eller annan plats där brottsoffret normalt uppehåller sig. Möjligheterna till obevakade permissioner bör ses över i syfte att inskränkas.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att det anges i lag att involvering i, eller koppling till, en grupp av personer som utövar allvarlig brottslighet ska beaktas särskilt vid prövningen av om permission kan beviljas, samt vilka villkor den i sådana fall ska vara förenad med. Förslagen innebär vidare att det anges i lag att underlåtenhet att delta i anvisade åtgärder eller annan misskötsamhet under anstaltsvistelsen ska beaktas särskilt vid prövningen av om permission kan beviljas (prop. 2025/26:181).

4.34 En utredning om att hyra anstaltsplatser utomlands

Möjligheten att hyra anstaltsplatser i andra länder ska utredas med syfte att få ett avtal på plats om att hyra anstaltsplatser i jämförbara länder i Sveriges närområde för att avhjälpa platsbristen i svensk kriminalvård. Utredningen ska även överväga en permanent ordning där fängelseplatser kan hyras utomlands när kapacitetsbrister uppkommer eller för att användas för intagna som dömts till utvisning på grund av brott.

- Regeringskansliet beslutade i december 2023 att ge en utredare i uppdrag att utreda förutsättningarna för att hyra anstaltsplatser utomlands (Ju2023:E).
- Den 18 juni 2025 undertecknades ett avtal mellan Sverige och Estland om att Sverige får hyra anstaltsplatser i Estland.
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att svenska fängelsestraff under viss tid kan verkställas i en kriminalvårdsanstalt utomlands (prop. 2025/26:185).

4.35 Provokativa åtgärder

Användningen av provokativa åtgärder lagfästs. En utredning ska se över i vilken utsträckning provokativa åtgärder är möjliga och lämpliga att använda. I synnerhet ska provokativa åtgärders användning gällande sexualbrott på internet beaktas.

- Regeringen beslutade i maj 2024 att en särskild utredare ska föreslå en lagreglering av provokation (dir. 2024:44).

4.36 Anonymitet i brottsbekämpningen

Uppgifter i offentliga handlingar om beslutsfattare i Polis och andra myndigheter ska i ökad utsträckning kunna anonymiseras. Poliser och andra utsatta yrkeskategorier, i synnerhet sådana som hanterar ärenden med koppling till organiserad kriminalitet, i

högre frekvens utsätts för otillbörlig påverkan, ska kunna erhålla skyddade uppgifter för sig själv och för sin familj.

- Regeringen beslutade i mars 2025 om förslag som innebär att skyddet för offentliganställda stärks (prop. 2024/25:141).
- Regeringen beslutade i mars 2024 om förslag som innebär att skyddet för polisanställda som arbetar mot den organiserade brottsligheten stärks (prop. 2023/24:102).

4.37 Skadestånd

Regelverket för brottsskadeersättningen ses över i syfte att minska brottsoffrets ansvar att själv driva in hela skadeståndet från gärningsmannen. Ersättning för felaktigt frihetsberövande ska kunna nekas eller sättas ned dels om fällande dom kvarstår, dels om andra omständigheter föreligger som gör sådan ersättning oskälig.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär dels att brottsoffret ska kunna få brottsskadeersättning från Brottsoffermyndigheten med stöd av en dom på skadestånd utan att först behöva vända sig till gärningspersonen, dels att möjligheterna att vägra eller sätta ned frihetsberövandeersättning ska utvidgas, och att det ska införas riktlinjer i lag för hur ersättning för lidande ska bestämmas (prop. 2025/26:222).

4.38 Kontaktförbud

För att öka brottsoffrens skydd och rörelsefrihet ska det geografiska området för kontaktförbud utökas kraftigt vid en särskilt allvarlig hotbild, och i vissa fall kunna omfatta hela kommuner eller motsvarande. Möjlighet till husrannsakan för att delge beslut om kontaktförbud ska införas. Fler kontaktförbud, om så krävs med elektronisk övervakning, ska meddelas inför rättegångar för att skydda målsägande och vittnen, även vid brott där unga är inblandade.

- Regeringen beslutade i mars 2025 om förslag som innebär utökade möjligheter till kontaktförbud (prop. 2024/25:123).

4.39 Tullverket

Tullverkets verksamhetsområde utökas till att omfatta brottsbekämpande uppgifter i större utsträckning. I samband med detta ska myndighetens uppdrag och befogenheter ses över. Utgångspunkten är en effektiv och ändamålsenlig kontroll över gränsen, både gällande passager och brott som begås i samband med gränsövergångar och i gränsnära områden. Utförelse av stöldgods ska kriminaliseras.

- Regeringen beslutade i april 2024 om förslag som innebär att Tullverkets befogenheter stärks (prop. 2023/24:132).

4.40 Lag om särskild utlänningskontroll

Ytterligare restriktioner ska utredas, liksom andra länders arbete med avtal om diplomatiska garantier för att verkställa utvisningar. Förvarstider för säkerhetsärenden utvidgas.

- Regeringen beslutade i maj 2024 att en särskild utredare ska se över lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar (dir. 2024:49).
- Regeringen beslutade i april 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att förvarstider för kvalificerade säkerhetsärenden förlängs.

4.41 Vapenlagstiftningen

Vapenlagen ska utredas brett. Utredningen ska bland annat föreslå en ny jakt- och viltvårdsmyndighet som tar över licensprövningen från Polismyndigheten. Utredningen ska även föreslå ett uppdelat regelverk för licensärenden å ena sidan och illegala vapen å andra sidan. Straffskalorna för respektive del bör skilja på allvaret i den organiserade brottslighetens användning av vapen jämfört med brister i licensfrågor för jägare och sportskyttar.

- Regeringen beslutade i februari 2026 om förslag som innebär förenklade regler för tillståndsgivning och innehav av skjutvapen för legala vapeninnehavare. Förslagen syftar också till att motverka förekomsten av illegala vapen och den brottsliga användningen av vapen (prop. 2025/26:141).
- Regeringen beslutade i juli 2023 att en särskild utredare ska föreslå en ny jakt- och viltvårdsmyndighet som ska ansvara för viltförvaltningen på nationell nivå (dir. 2023:108).
- Regeringen avser att tillsätta en ny utredning som ska se över möjligheten till vapenbyte över disk, en straffrättslig uppdelning av brott som typiskt sett begås av illegala vapeninnehavare och andra typer av överträdelser samt vissa frågor om jägarexamen.

4.42 Ett nationellt tiggeriförbud utreds

Ett nationellt tiggeriförbud ska utredas. I utredningens uppdrag ska ingå att pröva för- och nackdelar med ett system med möjlighet till kommunala tiggeriförbud jämfört med ett nationellt förbud. Utredningen ska, oavsett ställningstagande, lägga fram ett författningsförslag som innebär tiggeriförbud i Sverige.

- Regeringen beslutade i september 2024 att en särskild utredare ska överväga för- och nackdelar med och lämna förslag på ytterligare åtgärder för att motverka förekomsten av tiggeri i Sverige. Oavsett ställningstagande i sak ska utredaren lämna författningsförslag som innebär att tiggeri förbjuds på nationell nivå (dir. 2024:91).

4.43 Bekämpa välfärdsbrottslighet

En ny myndighet ska ansvara för alla utbetalningar från både kommunal och statlig nivå. För att ge en samlad bild och effektivisera välfärdsutbetalningar ska ett transaktionskonto tas fram och administreras av myndigheten. En kartläggning av felaktiga utbetalningar på kommunal och regional nivå bör göras. Bidragsbrottslagen ska skärpas och även omfatta stöd till företag.

- Regeringen beslutade i juni 2025 om förslag som innebär att statliga stöd till företag och andra juridiska personer som beslutas av statliga myndigheter och enskilda organ får ett särskilt straffrättsligt skydd (prop. 2024/25:187).
- Regeringen beslutade i juni 2025 att en särskild utredare bl.a. ska ta ställning till vilka statliga utbetalningar som skulle kunna anslutas till Utbetalningsmyndighetens verksamhet utöver de som i dag omfattas samt om det bör vidtas andra åtgärder för att säkerställa korrekta statliga utbetalningar (dir. 2025:60).
- Regeringen beslutade i december 2022 om förslag med anledning av att Utbetalningsmyndigheten inrättas (prop. 2022/23:34).
- Regeringen beslutade i april 2026 lagrådsremissen Avveckling av Utbetalningsmyndighetens system med transaktionskonto. I prop. 2022/23:34 föreslog regeringen bl.a. att Utbetalningsmyndigheten skulle få i uppgift administrera ett system med transaktionskonto. I den nu aktuella lagrådsremissen föreslås att systemet ska avvecklas.
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att kommuners utbetalningar av ekonomiska förmåner till en enskild person och ekonomiska stöd som avser en enskild person ska kunna bli föremål för Utbetalningsmyndighetens dataanalys och granskning (prop. 2025/26:161).

4.44 Pröva ett system med ungdomskriminalitetsnämnder och tillåt bevistalan mot unga i fler fall

I Danmark finns ett system med ungdomskriminalitetsnämnder ledda av en domare med representanter från polis och kommun. Syftet är att vidta tidigare, mer konsekventa och kraftfulla åtgärder mot bakgrund av utvecklingen av gängmiljöerna, där kriminella inriktar sig på utsatta och lättpåverkade barn och unga. En utredning om att införa ett liknande system pågår. Uppdraget ska emellertid inte redovisas

förrän 30 augusti 2024 och bör slutföras tidigare. Bevistalan mot barn under 15 år ska användas i fler fall.

- Regeringen beslutade i februari 2023 att förkorta tiden för Utredningen om ungdomskriminalitetsnämnder – en ny ordning för att förebygga brottslighet (dir. 2023:26). Regeringen valde att inte gå vidare med förslaget om ungdomskriminalitetsnämnder. I stället beslutades i juli 2025 kommittédirektiven om ökad statlig styrning inom den sociala barn och ungdomsvården där en nationell placeringsfunktion ska utredas (dir. 2025:74).
- Regeringen beslutade i mars 2023 om förslag som innebär förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott (prop. 2022/23:78).

4.45 Ny socialtjänstlag och brottsförebyggande insatser för att bryta nyrekrytering

Det brottsförebyggande arbetet ska prioriteras under nästa mandatperiod. Statens ansvar behöver här utökas. Socialtjänstlagen behöver reformeras och det brottsförebyggande arbetet samt arbetet att ta människor ur kriminalitet ska tydliggöras och lagfästas. Fler öppna stödformer inrättas, exempelvis vid familjecentraler som finns idag och som byggs ut. Detta för att minska oron för kontakt med sociala myndigheter. Kommunernas brottsförebyggande arbete ska regleras i lag.

En nationell social insatsstyrka inrättas, som ska göra omvärldsanalys och förmedla beprövade metoder för att förebygga brott och utbilda socialsekreterare i att hantera unga som begår eller är i riskzonen för att begå brott. Det ska finnas en operativ funktion som kan användas på platser där kriminalitet och våld eskalerat eller där socialtjänsten är hårt ansträngd.

- Regeringen beslutade i december 2022 om förslag som innebär att kommunerna ges ansvar för brottsförebyggande arbete (prop. 2022/23:43).
- Regeringen beslutade i februari 2023 om uppdrag till Brottsförebyggande rådet och länsstyrelserna om stärkta stödinsatser i det brottsförebyggande arbetet.
- Regeringen beslutade i januari 2025 om förslag till en ny socialtjänstlag. Den nya socialtjänstlagen syftar till en förebyggande, lättillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst. Den nya lagen har även tillförts bestämmelser om ett mer uttryckligt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden (prop. 2024/25:89).
- Regeringen har initierat en försöksverksamhet med s.k. förstärkningsteam på statlig nivå för att stötta socialtjänsten i arbetet med barn och unga med fokus på det brottsförebyggande arbetet. Verksamheten är sedan 1 januari 2026 permanentad hos

Socialstyrelsen och framgår av myndighetens instruktion. Se Socialstyrelsens regleringsbrev för 2026 (S2025/02147).

- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ge stöd till kommuner och regioner i arbetet med att inrätta och organisera familjecentraler (S2024/01307).

4.46 Ny socionomutbildning

Socionomutbildningen reformeras för att göra kriminalitet bland ungdomar till ett obligatoriskt utbildningsmoment. Möjlighet till specialisering på ungdomsbrott införs i utbildningen. Särskilda forskningsmedel anslås till området sociala insatser mot unga i kriminalitet.

- Regeringen beslutade i april 2026 om ändring i högskoleförordningen (1993:100) med ett nytt examensmål om att studenten för socionomexamen ska visa kunskap om och förståelse för hur social utsatthet, socialt nedbrytande beteende och ungdomsbrottslighet kan förebyggas och hur återfall i brott kan motverkas.

4.47 Breddad och skärpt lagstiftning mot hedersrelaterat förtryck och hedersrelaterade maktstrukturer

Lagstiftning mot hedersrelaterat förtryck ska skärpas, stödet till utsatta förbättras och myndigheternas arbete effektiviseras. Bland annat kriminaliseras kontrollerande beteende, oskuldskontroller, oskuldsoperationer, oskuldsintyg och stämpling och försök till vilseledande till tvångsäktenskapsresa. Vidare utreds behov av lagändringar i syfte att s.k. omvändelseterapi under hot eller på annat sätt tvinga någon att försöka förändra sin sexuella läggning ska vara förbjudet. Detta ska ske med respekt för grundlagsskyddade fri- och rättigheter, såsom religionsfriheten. Straffskalan för bl.a. hedersförtryck, äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa skärps. Skolans och elevhälsans roll för att motverka hedersrelaterat förtryck ska synliggöras. Insatserna för försvunna barn ska förstärkas och vite ska kunna utdömas för vårdnadshavare som inte medverkar till att barnen återförs. Preskriptionstiden för hedersrelaterade brott mot barn ska förlängas. Äktenskap mellan kusiner ska inte vara tillåtet.

- Regeringen beslutade i februari 2024 om förslag som innebär ett stärkt skydd för barn och unga som löper risk att utsättas för skadliga utlandsvistelser (prop. 2023/24:72).
- Regeringen beslutade i november 2024 om förslag som bl.a. innebär att preskriptionstiden vid hedersförtryck mot ett barn ska räknas från den dag målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år (prop. 2024/25:59).

- Regeringen beslutade i juni 2025 om förslag som innebär att oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldssingrepp samt underlåtenhet att avslöja eller förhindra äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott kriminaliseras (prop. 2024/25:189).
- Regeringen beslutade i februari 2026 om förslag som innebär att skyddet mot psykiskt våld stärks. Förslaget innebär bl.a. ett stärkt straffrättsligt skydd mot omvändelseförsök (prop. 2025/26:138).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att det straffbara området för brottet vilseledande till äktenskapsresa, som byter namn till äktenskapsresebrott, utvidgas, att ett nytt brott, äktenskapsresebrott mot barn införs, att försök till äktenskapsresebrotten kriminaliseras och att straffen för äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott och äktenskapsresebrott skärps (prop. 2025/26:213).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär ett förbud för äktenskap mellan kusiner och andra nära släktingar (prop. 2025/26:154).

4.48 Stöd och information till utsatta

Ökade insatser ska göras för att brottsoffer och potentiella brottsoffer ska ha full kännedom om sina rättigheter och om möjligheter till hjälp och stöd. Riktade insatser ska ske till personer i en särskilt utsatt situation, såsom barn och unga, äldre samt personer utsatta för hedersrelaterat förtryck.

- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Brottsoffermyndigheten i uppdrag att kartlägga vilket stöd som ges till brottsoffer i Sverige idag samt föreslå en modell för regelbunden uppföljning av vilket stöd och bemötande brottsoffer får från myndigheter och andra aktörer.
- Regeringen beslutade i november 2024 att ge Brottsoffermyndigheten i uppdrag att vara nationell strategisk samordningsansvarig myndighet för brottsofferfrågor.
- Regeringen beslutade i regleringsbrevet för 2023 att ge Brottsoffermyndigheten i uppdrag att genomföra riktade informationsinsatser till personer i särskilt utsatt situation, såsom barn och unga samt personer utsatta för hedersrelaterat förtryck, för att de ska ha full kännedom om sina rättigheter och möjligheter till hjälp och stöd.
- Regeringen beslutade i november 2022 om förslag som innebär att det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck förstärks med 50 mnkr per år i permanenta medel (prop. 2022/23:1). Regeringen beslutade i september 2023 att förstärka arbetet mot bl.a. hedersrelaterat våld och förtryck med 50 mnkr per år under perioden 2024–2026 (prop. 2023/24:1).
- Regeringen avser besluta om en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck.

- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att kommuner och regioner tillförs 100 mnkr i permanenta medel för att stärka deras arbete mot bl.a. hedersrelaterat våld och förtryck (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att tillföra länsstyrelserna 15 mnkr per år permanent för att utveckla regionala resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i december 2024 att Jämställdhetsmyndigheten från och med den 1 januari 2026 ska ta över det samlade nationella ansvaret för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck från Länsstyrelsen i Östergötlands län (A2024/01395 och A2024/01396).
- Regeringen beslutade i december 2025 att ge länsstyrelserna och Polismyndigheten i uppdrag att utveckla arbetet vid regionala resurscentrum genom att bl.a. stärka samverkan mellan socialtjänst, polis, åklagare, skola, hälso- och sjukvård och civilsamhälle A2025/01207).

4.49 Ytterligare åtgärder i projektet för kriminalitet

Utöver Tidöavtalet har regeringen och Sverigedemokraterna kommit överens om följande åtgärd inom projektet för kriminalitet under mandatperioden:

- Regeringen beslutade i september 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som innebär en starkare nödvärnsrätt och bättre möjligheter att förhindra brottslighet och ordningsstörningar i butiker (dir. 2025:82).

Migration och integration

5 Migration och integration

5.1 Inre gränskontroller till Sverige ska stärkas

1) Polismyndigheten ska uppdras att genomföra inre gränskontroller i högre grad där sådana gränskontroller bedöms ha effekt på irreguljär migration och gränsöverskridande brottslighet. Möjligheten att i samverkan med andra länder utlokalisera svensk gränspolis till EU-flygplatser för kvalitativa pass- och identitetskontroller från destinationer från vilka många tar sig till Sverige illegalt ska övervägas.

2) Förslag i SOU 2021:92 om effektivare åtgärder för att bl.a. utföra bevakning och inre utlänningskontroller i gränsområden ska genomföras.

3) En departementspromemoria ska tas fram i syfte att se över hur gränskontroller i högre utsträckning kan användas för att bekämpa irreguljär migration till Sverige. I uppdraget ska bland annat ingå att:

- Utredda och föreslå författningsändringar eller andra åtgärder som syftar till att ytterligare förbättra Sveriges förmåga att vid gränserna bekämpa irreguljär migration och gränsöverskridande kriminalitet.
- Föreslå författningsändringar som innebär att regeringen ska ha möjlighet att återinföra identitetskontroller vid transporter som utförs med buss, tåg eller passagerarfartyg till Sverige från en annan stat.

Uppdrag till Polismyndigheten ska fastställas i regleringsbrev för 2023. En Proposition med förslag för att stärka gränskontroller och transportöransvaret ska genomföras under 2023.

- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Polismyndigheten uppdrag i regleringsbrevet för 2023 att öka bekämpningen av irreguljär migration och gränsöverskridande brottslighet genom att myndigheten bl.a. ska prioritera arbetet med inre utlänningskontroller och verkställighet av beslut om utvisning på grund av brott och säkerställa fortsatta åtgärder och prioriteringar för bedrivandet av gränskontroller.
- Regeringen beslutade i april 2023 om förslag gällande utökade polisiära befogenheter i gränsnära områden (prop. 2022/23:109).
- Regeringen beslutade i december 2023 om förslag som ger regeringen befogenhet att i vissa fall meddela föreskrifter om förbud mot att med vissa färdmedel transportera personer som saknar giltiga identitetshandlingar till Sverige (prop. 2023/24:62).

5.2 Ökad användning av biometriska data i utlänningsärenden, avskaffande av preskription m.m.

Tilläggsdirektiv ska beslutas till den pågående utredningen om åtgärder för att stärka återvändandeverksamheten (Ju 2022:12) för att ytterligare stärka användningen av biometri inom utlänningsrätten. Uppdraget ska utökas till att:

- Utredda och föreslå författningsändringar som innebär att biometriska uppgifter som DNA-uppgifter om tredjelandsmedborgare som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige i högre utsträckning än i dag ska samlas in och sparas i sökbara register. Den nedre åldersgränsen för inhämtning av biometriska data ska sänkas.
- Utredda och föreslå författningsändringar om att biometriska register om utlänningar ska kunna användas i större utsträckning av myndigheter för att höja kvaliteten i utlänningsärenden, vid inre utlänningskontroller och vid genomförande av folkräkning.
- Utredda och vid behov föreslå författningsändringar om att biometriska uppgifter om utlänningar ska kunna delas mellan olika myndigheter i större utsträckning för att möjliggöra identifiering av utlänningar och omöjliggöra identitetsfusk eller bidragsbrott.
- Utredda och vid behov föreslå författningsändringar om att biometriska uppgifter om utlänningar, främst fingeravtryck och bild, där det är lämpligt ska kunna kontrolleras vid kontakt med myndigheter, genom automatiserade läsare, antingen mot innehavarens identitetshandlingar, eller mot en central databas.
- Föreslå författningsändringar som innebär förlängd eller avskaffad preskriptionstid för beslut om utvisning och avvisning. Tiden innan det är möjligt för en sökande att på nytt söka asyl efter ett avslag ska förlängas.
- Utredda och föreslå författningsändringar om att återreseförbud ska löpa under en längre tid.
- Regeringen beslutade i mars 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att biometriska uppgifter ska få användas i utlänningsärenden i större utsträckning och mer effektivt än idag.
- Regeringen beslutade i januari 2025 om förslag som innebär att beslut om avlägsnande ska gälla i fem år från det att utlänningen har lämnat landet eller längre om det finns ett återreseförbud. Regeringen lämnade även förslag om en möjlighet att meddela längre

återreseförbud än i dag om en utlänning inte har lämnat landet när tidsfristen för frivillig avresa har löpt ut (prop. 2024/25:92).

- Regeringen beslutade i april 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär utvidgade möjligheter att behandla biometriska uppgifter i folkbokföringsverksamheten.

5.3 Utökad arbete och förstärkta möjligheter till inre utlänningskontroller och effektivt verkställighetsarbete

1) Satsningen ska ske med inriktningen att identifiera, omhänderta och säkerställa att personer som befinner sig i Sverige utan tillstånd får lämna landet samt att genomföras på platser och med metoder som ger högst resultat, utifrån myndigheternas expertkunskap och erfarenhet.

2) En breddad översyn ska göras av regelverket kring inre utlänningskontroller för ett mer effektivt arbete för att upptäcka personer som uppehåller sig illegalt i Sverige. Inom ramen för översynen ska man bland annat:

- Kartlägga och analysera regler som hindrar ett mer effektivt arbete mot irreguljär migration och personer utan rätt att vistas i Sverige som går under jorden i väntan på utvisning eller annars befinner sig i landet utan myndigheters kännedom samt ta fram författningsändringar för att effektivisera arbetet. Utredaren ska bland annat se över grunderna för när inre utlänningskontroller får utföras, för att i högre utsträckning ta hänsyn till omständigheter som erfarenhetsmässigt leder till att fler tillståndslösa personer upptäcks, samtidigt som intresset av objektiva och rättssäkra grunder bejakas.
- Införa en förstärkt möjlighet till att omhänderta och tömma digitala media, kroppsvisitation, undersökning av bagage vid inre utlänningskontroll. Möjlighet att ta DNA-prov vid inre utlänningskontroll bör utredas.
- Lämna förslag till en ordning med informationsutbyte och anmälningsplikt mellan Polisen och myndigheter som kan antas komma i kontakt med personer som befinner sig illegalt i landet. Kommuner och myndigheter ska vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Det innebär att myndigheter som en person kan komma i kontakt med får ett ansvar för att säkerställa personens lagliga rätt att vistas i Sverige. Genom informationsplikten ska möjligheterna att leva i landet utan tillstånd försvåras. Det kan finnas situationer där en anmälan skulle strida mot ömmande värden, till exempel i sjukvården. Undantag från informationsplikten behöver därför utredas närmare.

- **Utreda och föreslå författningsändringar om utökade befogenheter för Polismyndigheten vid inre utlänningskontroll att till exempel omhänderta personer som inte kan göra sin identitet och tillståndsenliga vistelse i Sverige sannolik i avvaktan på fullständig utredning.**
- **Vidta åtgärder för att integrera och prioritera arbetet med inre utlänningskontroller i polisens löpande verksamhet.**
- **Uppdrag till Polismyndigheten beslutas i regleringsbrev för år 2023 med ett kvantifierbart mål. En utredning om ytterligare åtgärder ska tillsättas våren 2023 i den mån det inte är tillräckligt med eventuellt tilläggsdirektiv till utredningen om åtgärder för att stärka återvändandeverksamheten (Ju 2022:12).**
- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Polismyndigheten uppdrag gällande gränskontroll, inre utlänningskontroll och verkställighet av beslut om av- och utvisning (Ju2022/00481).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om en lagrådsremiss med förslag som ger myndigheter bättre verktyg att genomföra inre utlänningskontroller och att verkställa av- och utvisningsbeslut.
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att myndigheterna får effektivare verktyg vid inre utlänningskontroll (prop. 2023/24:12).

5.4 Samlat ansvar och intensifierat arbete för återvändandeverksamhet

1) Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket och Kriminalvården ska ges ett förstärkt uppdrag att samverka när det gäller återvändandeverksamheten, och resurser för detta ändamål om så behövs.

2) Ett arbete ska genomföras för att prioritera och stärka återvändandeverksamheten i övrigt, bl.a. genom att se över myndigheternas ansvarsfördelning. Antalet förvarsplatser ska öka och kompletteras med alternativ om elektronisk eller annan övervakning av personer som väntar på verkställighet. Säkerheten på Migrationsverkets förvar ska öka, bl.a. genom stärkta möjligheter att visitera intagna, kontrollera besök och genomsöka bostadsutrymmen.

Kompletterande åtgärder för personer som fått avslag men inte tagits i förvar bör i övrigt innefatta införandet av en boendeskyldighet som innebär restriktioner för den enskilde från att röra sig fritt. Den enskilde kan bl.a. behöva anmäla sig flera gånger om dagen eller infinna sig på boendet mellan vissa klockslag.

- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Migrationsverket, Polismyndigheten och Skatteverket uppdrag i regleringsbrev för 2023 att ta fram ett underlag om hur myndigheterna ska samverka för att bidra till ett effektivare återvändandearbete.
- Regeringen beslutade i december 2022 och 2023 att ge Migrationsverket uppdrag i regleringsbrev för 2023 och 2024 att fortsätta utöka förvarskapaciteten.
- Regeringen beslutade i december 2024 och 2025 att ge Migrationsverket uppdrag i regleringsbrev för 2025 och 2026 att skyndsamt utöka förvarskapaciteten till 1 000 platser senast 2029.
- Regeringen beslutade i april 2025 om förslag som innebär att Migrationsverket ska få utökade möjligheter att använda sig av tvångs- och kontrollåtgärder vid förvar, i syfte att förbättra möjligheterna att upprätthålla ordningen och säkerheten (prop. 2024/25:161).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att det införs fler former av uppsikt, såsom vistelseskyldighet som kan övervakas elektroniskt.
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att personer som har ett avlägsnandebeslut tilldelas en plats på Migrationsverkets boende där de som huvudregel måste bo för att ha rätt till bidrag samt att dessa personer är skyldiga att vistas inom ett begränsat geografiskt område och anmäla sig tre dagar per vecka på boendet (prop. 2025/26:229).

5.5 Asyllagstiftningen ska anpassas efter den rättsliga miniminivån enligt EU-rätten

Sveriges lagstiftning för asylmottagande och anknytande regelverk och villkor ska anpassas för att inte vara mer generöst än vad som är en skyldighet för en medlemsstat enligt EU-rätten.

1) Regeringen ska snarast efter regeringstillträdet besluta om en Proposition till riksdagen som motsvarar utskottsinitiativet i socialförsäkringsutskottet av den 3 maj 2021, för att begränsa den humanitära skyddsgrunden.

2) En utredning ska genom en genomlysning av svensk rätt i förhållande till EU-rätten ta fram förslag till författningsändringar och andra åtgärder som syftar till att så långt det är rättsligt möjligt begränsa asylsökandes rättigheter.

I arbetet ska ingå att skärpa regler om bevisbörda och beviskrav enligt vad som är möjligt enligt EU-rätten. Det ska vara den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan och identitet och rättsliga möjligheter att betrakta ansökningar som ogrundade ska fullt ut genomföras, med de rättsföljder som i restriktiv riktning är möjliga att

genomföra enligt EU-rätten. Grunderna för att bevilja uppehållstillstånd ska inte vara fler eller mer generösa än vad som följer av EU-rätten.

Den enskildes rättigheter under asylprocessen inte ska vara mer långtgående än vad EU-rätten fordrar, innebärande att t.ex. rätten till tolk, offentligt bekostat rättsligt biträde, bistånd eller ombud ska ses över. Processuella åtgärder som är möjliga för att påskynda gräns- och transitförfaranden ska genomföras om svensk rätt är mer förmånlig för den sökande än vad som följer av EU-rätten. Även materiella mottagningsvillkor ska villkoras eller begränsas i den mån det är möjligt enligt EU-rätten utan att entydigt försvåra möjligheten till integration.

Rätten till familjeåterförening eller villkoren för anhöriga till den med uppehållstillstånd i Sverige på asylrelaterade grunder ska inte vara mer långtgående än vad som är föreskrivet som miniminivå för olika anknytningskategorier.

Anhöriginvandring till den som har uppehållstillstånd i Sverige ska inte tillåtas till en vidare krets eller med mer generösa villkor än vad som följer av EU-rätten.

Asylrelaterade uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsade och institutet PUT ska utmönstras till förmån för ett nytt system som utgår från berörd invandrades skyddsstatus.

En utredning ska se över under vilka förutsättningar befintliga permanenta uppehållstillstånd ska kunna omvandlas, till exempel genom att med en tidsfrist ge berörda uppehållstillståndsinnehavare realistiska möjligheter att erhålla medborgarskap. Sådana förändringar ska ske inom ramen för grundläggande juridiska rättssäkerhetsprinciper.

Utredningen ska i detta syfte och utifrån vad som i övrigt följer av intresset av en restriktiv asyllagstiftning särskilt analysera i vilken utsträckning möjligheter finns att skärpa regelverk och villkor enligt det omarbetade skyddsgrundsdirektivet och det omarbetade asylprocedurdirektivet samt andra relevanta EU-direktiv som genomförts i Sverige. I dessa delar ska författningsförslag tas fram. Utredningen ska också föreslå vilka åtgärder i övrigt som är rättsligt möjliga att genomföra i syfte att anpassa Sveriges asyllagstiftning och mottagande till en miniminivå.

Utredningen ska tillsättas våren 2023 och lämna delbetänkanden i lämplig ordning. Förslag om utmönstrande av permanenta uppehållstillstånd ska genomföras senast våren 2024. Övriga förslag för att anpassa svensk asyllagstiftning till en rättslig miniminivå enligt EU-rätten ska genomföras genom proposition till riksdagen senast våren 2026.

- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att villkoren för anhöriginvandring skärps i vissa fall samt att möjligheten att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl begränsas (prop. 2023/24:18).
- Regeringen beslutade i oktober 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. utreda under vilka förutsättningar permanenta uppehållstillstånd som beviljats vissa utlänningar ska kunna ändras (dir. 2023:137).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd utmönstras för bl.a. skyddsbehövande och deras anhöriga samt att rätten till offentligt biträde för den som söker internationellt skydd begränsas.

5.6 Återinförd registrering för EES-medborgare

En utredning ska uppdras ta fram lagstiftning och föreslå åtgärder i övrigt för registrering av EES-medborgare som vistas i Sverige längre än tre månader.

- Regeringen beslutade i januari 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över hur en ordning som innebär att EES-medborgare registreras vid vistelser över tre månader kan återinföras i svensk rätt (dir. 2025:4).

5.7 Begränsning av vidarebosättning till Sverige

- Sverige ska under kommande mandatperioden ta emot 900 kvotflyktingar per år.
- Sverige ska, likt flera andra länder, ställa krav till FN-organet UNHCR i vilket underlag kvotflyktingarna ska väljas från. Urvalet ska utgå från kriterier som ger en välgrundad prognos för god integration i det svenska samhället och i förhållande till svenska värderingar. Inom den ramen ska kvinnor och flickor samt utsatta grupper som HBTQ-personer prioriteras.
- Det ska utredas och föreslås författningsändringar varigenom Sveriges mottagande av vidarebosatta bestäms dels genom att kommunerna ingår avtal med Migrationsverket om att ta emot ett visst antal kvotflyktingar utifrån respektive kommuns integrationskapacitet, dels genom att regeringen fastställer Sveriges totala mottagande efter samråd med kommunerna.
- Det är viktigt att det blir en fördelning av mottagande bland Sveriges kommuner och det hänsynstagande som enligt bosättningslagen ska tas till en kommuns sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen får genomslag.

- Regeringen har under mandatperioden lämnat förslag som innebär att Sverige ska ta emot 900 kvotflyktingar per år (prop. 2022/23:1, prop. 2023/24:1, prop. 2024/25:1 och prop. 2025/26:1).
- Regeringskansliet beslutade 2023, 2024 och 2025 att kvinnor och flickor samt utsatta grupper som HBTQI-personer ska prioriteras vid vidarebosättning i Sverige (Ju2023/00798, Ju2024/00411, Ju2024/02557).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag om ett nytt system för bosättning av nyanlända, inklusive vidarebosatta, som innebär att fördelningen av nyanlända ska bättre spegla förutsättningarna för integration i kommunerna (prop. 2025/26:215).

5.8 Skärpta villkor för arbetskraftsinvandring

Det ska ske ett utredningsarbete som ska få i uppdrag att se över regelverket för arbetskraftsinvandring i syfte att höja inkomstgränsen. Utgångspunkten ska vara att arbetstillstånd endast ska beviljas om det arbete till vilket arbetskraftsinvandring sker i normalfallet har en lönenivå motsvarande medianlönen. Den exakta nivån blir en fråga för utredningen att ta ställning till.

Utredningen ska – i den utsträckning SOU 2021:88 behöver kompletteras - bl.a. få i uppdrag att utreda och kartlägga problem relaterade till arbetskraftsinvandringen. I detta uppdrag kommer ingå att kartlägga lönenivåer, samt förekomsten av missbruk och missförhållanden kopplade till arbetskraftsinvandring på den svenska arbetsmarknaden.

Utredningen ska även särskilt få i uppdrag att lämna följande förslag.

- Författningsändringar varigenom arbetstillstånd endast kan beviljas utlänning som ordnat en heltäckande sjukvårdsförsäkring för den första tillståndstiden.
- Förslag som innebär att regeringen bemyndigas att föreskriva att vissa yrkesgrupper undantas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd, till exempel personliga assistenter. Regeringen ska också kunna föreskriva om lägre lönekrav för enskilda yrkesgrupper.
- Lämna förslag om vilka sekreteshinder som kan undanröjas mellan myndigheter för att motverka arbetskraftsexploatering.
- Föreslå åtgärder för att begränsa möjligheten för asylsökande att kunna erhålla undantag från kravet på arbetstillstånd under tiden de väntar på att asylansökan avgörs.

- För att stärka Sveriges konkurrenskraft som forskningsnation undersöks och vid behov författningsregleras särskilda bestämmelser för doktorander och forskare gällande möjligheten till uppehållstillstånd efter en viss tids sammanhängande anställning.
- Utredningen ska inte lägga förslag som inskränker Migrationsverkets möjlighet enligt gällande rätt att avstå från att återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för en arbetskraftsinvandrare på grund av att arbetsgivaren utan uppsåt begått mindre eller obetydliga fel i frågan om villkoren för arbetstillstånd, även om felet upptäcks efter det att tillståndstiden löpt ut eller om Migrationsverket uppmärksammat det.

Inom ramen för arbetet ska också ingå att, i den utsträckning SOU 2021:5 och SOU 2021:88 behöver kompletteras, ta fram förslag till åtgärder för att effektivare upptäcka dold exploatering av arbetskraftsinvandrare, till exempel att arbetstagarens faktiska arbets- och lönevillkor skiljer sig påtagligt negativt från vad som sägs gälla i det skriftliga avtalet, samt i sådana situationer ge arbetstagaren ökat skydd och stärka sanktionsmöjligheterna mot arbetsgivaren.

I vilken form detta utredningsarbete bör ske – en ny fristående utredning eller t.ex. genom tilläggsdirektiv till den nu pågående Utredningen om en behovsprövad arbetskraftsinvandring (Ju 2022:11) – bör bli föremål för närmare överväganden.

- Regeringen beslutade i december 2025 om förslag som syftar till att skärpa villkoren för arbetskraftsinvandring samtidigt som invandring av högkvalificerad arbetskraft främjas (prop. 2025/26:87).
- Regeringen beslutade i november 2024 om förslag som innebär att ett antal statliga myndigheter, kommuner, regioner och skolor ska bli skyldiga att lämna ut vissa uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna (prop. 2024/25:65).
- Regeringen beslutade i maj 2025 om förslag som innebär att samtliga myndigheter, kommuner och regioner i större utsträckning får dela information för att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda brott, felaktiga utbetalningar, fusk och andra typer av regelöverträdelser (prop. 2024/25:180).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att asylsökande inte får arbeta under ansökningsprocessen, så länge inte handläggningen hos Migrationsverket tar mer än sex månader (prop. 2025/26:229).
- Regeringen beslutade i februari 2026 om förslag som innebär bättre migrationsrättsliga regler för forskare och doktorander (prop. 2025/26:146).

5.9 Översyn av prövningen av asylansökan från säkra länder

En översyn ska göras av det befintliga regelverket om säkra ursprungsländer för att möjliggöra att länder där delar av landet kan betraktas som säkert förs upp på listan samt för att överväga att flytta ansvaret för listan om säkra länder från Migrationsverket till Regeringskansliet.

- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Migrationsverket uppdrag i regleringsbrevet för 2024 att förstärka arbetet med säkra ursprungsländer med utgångspunkten att kunna uppdatera förteckningen med fler relevanta länder.

5.10 Transitcenter ska införas för hela asylprocessen

Tilläggsdirektiv ska beslutas för den pågående utredningen om ett ordnat initialt mottagande av asylsökande (Ju 2021:12) för att förändra uppdraget i syfte att analysera och ta fram förslag för hur transitcenter kan införas i enlighet med asylprocedurdirektivet artikel 43. Utgångspunkten ska vara att hela asylprocessen ska ske i transitcenter och att asylsökande ska tillbringa hela handläggningstiden i transitcenter.

Utredningen ska bland annat:

- Kartlägga och analysera hur transitzoner för asylsökande implementerats i andra länder inom EU och andra jämförbara länder.
- Utredda och lämna författningsförslag för att avskaffa EBO-bestämmelserna och förlägga asylprocessen till transitcenter/ankomstcenter.
- Utredda och lämna författningsförslag om att asylsökande ska åläggas att vistas i transitcenter under tiden deras asylansökan handläggs.
- Utredda hur införandet av transitcenter förhåller sig till grundlag och Europakonventionen.
- Analysera och ta fram förslag om vilka restriktioner och tvångsmedel som, i enlighet med Mottagandedirektivets artikel 7, ska kunna användas för att förebygga att asylsökande avviker eller går under jorden, eller om en anmälningsplikt för asylsökande ska införas i kombination med indragna rättigheter för asylsökande som avviker.
- Identifiera var, med vilket huvudmannaskap och med vilka praktiska förberedelser sådana transitcenter lämpligen kan upprättas.

- **Identifiera och ta fram förslag till vilka följdändringar som är nödvändiga att genomföra för att inrätta ett system med transitcenter.**
- Regeringen beslutade i mars 2024 att ge Migrationsverket i uppdrag att vidta åtgärder för att förbereda för ett reformerat mottagningssystem, genom att bland annat anpassa sitt boendebestand (Ju2024/00608).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att asylsökande i regel ska vara skyldiga att medverka i närvarokontroller på Migrationsverkets asylboende och att vistas inom ett begränsat geografiskt område samt att individuella beslut om en mer inskränkande boende- och anmälningsskyldighet kan fattas om det behövs med hänsyn till allmän ordning eller avvikanderisk (prop. 2025/26:229).

5.11 Utred en möjlighet att utvisa en utländsk medborgare på grund av bristande vandel

Den som befinner sig i Sverige och åtnjuter svenska gästfrihet har en skyldighet att uppvisa respekt i förhållande till grundläggande svenska värderingar och inte i handling missakta befolkningen. En utredning ska därför uppdras att analysera förutsättningarna att återinföra möjligheten att utvisa utlänningar av bristande vandel. Med bristande vandel avses förhållanden såsom bristande regelefterlevnad, association med kriminell organisation, nätverk eller klan, prostitution, missbruk, deltagande i våldsbejakande eller extremistiska organisationer eller miljöer som hotar grundläggande svenska värden eller om det i övrigt föreligger otvetydigt konstaterade anmärkningar i fråga om levnadssättet. I arbetet ska ingå att:

- **Kartlägga möjligheterna att utvisa utlänningar i tidigare svensk utlänningslagstiftning.**
- **Kartlägga möjligheten att utvisa utlänningar på grund av bristande vandel i andra jämförbara länder.**
- **Analysera de rättsliga möjligheterna att utvisa utlänningar på grund av bristande vandel utifrån svensk grundlag, EU-rätten, Europakonventionen, och andra folkrättsliga åtaganden.**
- **Ta fram författningsförslag för att i den utsträckning det är möjligt återinföra en möjlighet att utvisa utlänningar på grund av bristande vandel.**
- Regeringen beslutade i mars 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att en utlännings vandel (levnadssätt) i ökad utsträckning ska kunna beaktas vid prövningen av beviljande och återkallelse av uppehållstillstånd. Förslagen innebär vidare att uppehållstillstånd även av andra skäl ska kunna återkallas i fler fall än i dag.

5.12 Asylsökandes ansvar för kostnaderna för mottagandet

En utredning ska uppdras att överväga för- och nackdelar med ett system som innebär att asylsökanden bär en större del av kostnaden – i form av en fast avgift – för mottagandet. Utredningen ska i detta avseende särskilt beakta det utrymme för en sådan ordning som EU-rätten föreskriver.

- Regeringen bedömde i en proposition beslutad i mars 2026 att EU-rätten inte ger utrymme för en striktare tillämpning av skyldigheten för asylsökande att bekosta de materiella mottagningsvillkoren än enligt dagens reglering samt att de nuvarande bestämmelserna om den skyldigheten bör behållas (prop. 2025/26:229).

5.13 Skärpta krav för medborgarskap

1) De förslag på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap som föreslagits i SOU 2021:2 ska läggas fram i proposition till riksdagen.

2) En ny utredning ska tillsättas för att ta fram ytterligare skärpta krav för att erhålla svenskt medborgarskap. Utredningen ska bland annat:

- Utredda och föreslå en återgång till en längre hemvisttid, om minst 8 år, för att en utlänning i normalfallet ska komma i fråga för svenskt medborgarskap.
- Utredda och föreslå ytterligare skärpta kunskaper om Sveriges samhälle och kultur för att komma i fråga för svenskt medborgarskap.
- Utredda och föreslå en huvudregel som innebär ett återinfört krav på egenförsörjning för att komma i fråga för svenskt medborgarskap.
- Utredda och föreslå skärpta krav på hederlig vandel som ett krav för medborgarskap. Vandelsprövningen ska innefatta kontroll av tidigare brottslighet i hela EU.
- Utredda och vid behov föreslå att en lojalitetsförklaring, medborgarskapssamtal eller liknande ceremoniellt inslag av obligatorisk karaktär ska utgöra slutpunkt i processen att upptas till medborgare.
- Ta fram förslag som innebär att medborgarskap ska kunna återkallas för den med dubbla medborgarskap som begått systemhotande brottslighet eller vars medborgarskap beviljats till följd av oriktiga uppgifter.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär skärpta krav för svenskt medborgarskap. Förslagen innebär bl.a. skärpta krav på hemvist och levnadssätt samt att det införs ett försörjningskrav för förvärv av svenskt medborgarskap. Förslagen innebär vidare att det införs krav på kunskaper i svenska och om det svenska samhället för att få svenskt medborgarskap (prop. 2025/26:175).
- Regeringen beslutade i december 2025 om förslag som innebär utökade möjligheter att begränsa rätten till medborgarskap (prop. 2025/26:78).
- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda och föreslå att det svenska medborgarskapet ska kunna återkallas i vissa fall (dir. 2025:51).

5.14 Återkalla uppehållstillstånd i fler fall

1. Migrationsverket ges i uppdrag att särskilt prioritera ärenden om återkallelse av uppehållstillstånd.

2. En utredning uppdras att se över utvidgade möjligheter att återkalla uppehållstillstånd. I uppdraget ska bland annat ingå att:

- Analysera vilka begränsningar som EU-rätten innebär för möjligheten att återkalla vissa uppehållstillstånd.
 - Utreda och föreslå författningsändringar som gör det möjligt att återkalla uppehållstillstånd oaktat på vilken grund tillståndet meddelats, om denna inte längre är uppfylld.
 - Utreda hur automatiserade system eller andra beslutsstöd kan implementeras för att snabbare upptäcka och återkalla uppehållstillstånd för den som inte längre uppfyller kraven för tillståndet.
 - Ta fram förslag för hur Migrationsverket kan införa nya metoder för att beviljade uppehållstillstånd regelbundet följs upp och återkallas när skäl för uppehållstillstånd inte längre föreligger.
 - Analysera vilka åtgärder som i övrigt bör genomföras för att fler personer som fått asyl som flykting eller alternativt skyddsbehövande inte längre ska behålla sitt uppehållstillstånd om de ursprungliga skälen för asyl inte längre föreligger, till exempel för att en konflikt tagit slut.
- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Migrationsverket i uppdrag att stärka arbetet med ärenden om återkallelse av uppehålls- och arbetstillstånd (Ju2022/03634).

- Regeringen beslutade i mars 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att en utlännings vandel (levnadssätt) i ökad utsträckning ska kunna beaktas vid prövningen av beviljande och återkallelse av uppehållstillstånd. Förslagen innebär vidare att uppehållstillstånd även av andra skäl ska kunna återkallas i fler fall än i dag.

5.15 Skärpta kontroller av vandel i utlänningsärenden

Migrationsverket ges i uppdrag att öka kvaliteten och prioritera kontroller av vandel och levnad vid handläggningen av tillståndsärenden. Vid behov ska även resurser tillsättas för detta ändamål.

Därutöver ska en utredning tillsättas som ska få i uppdrag att utreda stärkta vandelskraven i utlänningsärenden. En sådan utredning ska innefatta en jämförelse med relevanta länder inom och utanför EU.

- Regeringen beslutade i oktober 2023 att ge Migrationsverket i uppdrag att analysera möjligheterna att öka kvaliteten och prioritera kontroller av vandel och levnad vid handläggningen av tillståndsärenden (Ju2023/02380).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om en lagrådsremiss med förslag som innebär att en utlännings vandel (levnadssätt) i ökad utsträckning ska kunna beaktas vid prövningen av beviljande och återkallelse av uppehållstillstånd. Förslagen innebär vidare att uppehållstillstånd även av andra skäl ska kunna återkallas i fler fall än i dag.

5.16 Skärpta villkor för anhöriginvandring

1) Regeringen skall skyndsamt avlåta proposition till riksdagen som motsvarar utskottsinitiativet i socialförsäkringsutskottet av den 3 maj 2021, innebärande bl.a.:

- Begränsa rätten till undantag från försörjningskraven vid anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande
- Begränsa möjligheten till undantag från försörjningskraven vid anhöriginvandring i allmänhet.
- Begränsa vidarebosattas undantag från försörjningskraven vid anhöriginvandring.

2) En utredning ska uppdras att se över försörjningskraven och villkoren i övrigt vid anhöriginvandring, med utgångspunkt att skärpa villkoren för att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning. I utredningsuppdraget ska ingå att:

- **Utreda vilka bortre begränsningar för skärpta försörjningskrav vid anhöriginvandring till olika kategorier av anknytningspersoner som följer enligt EU-rättsliga bestämmelser och andra internationella åtaganden.**
- **Utreda och föreslå författningsändringar genom vilka försörjningskravet vid anhöriginvandring skärps med målet att ingen anhöriginvandrare ska räknas som i vart fall fattig eller i risk för fattigdom vid ankomsten.**
- **Utreda och för sådan anhöriginvandring där det är möjligt föreslå villkor att den som ansökt om uppehållstillstånd på grund av anknytning ska ha ordnat heltäckande sjukvårdsförsäkring för vistelsen i Sverige.**
- **Utreda och föreslå huvudregel om att försörjningskraven ska gälla även vid förlängning av uppehållstillstånd på grund av anknytning, så länge anhöriginvandraren själv inte kommit i varaktig egen försörjning.**
- **Utreda och föreslå författningsändringar varigenom utlänningar som fått uppehållstillstånd p.g.a. verkställighetshinder inte kan utgöra anknytningsperson för anhöriginvandring.**
- **Utreda och föreslå författningsändringar varigenom definitionen av en familj inom ramen för anhöriginvandring blir så snäv som EU-rätten och folkkrätten tillåter. Familjebegreppet ska dock även fortsättningsvis vara neutralt i förhållande till kön och sexuell läggning och inkludera par som på grund av t.ex. hedersrelaterat förtryck eller förtryck mot hbtq-personer inte hade möjlighet att dela hushåll i hemlandet. Definitionen av en familj till en vuxen anknytningsperson avgränsas till make, maka, sambo, registrerad partner och barn under 18 år. Anhöriginvandring för andra ska vara möjlig endast i synnerligen ömmande fall.**
- **Utreda och föreslå att DNA-tester ska användas för att styrka släktskap vid anhöriginvandring såvida det inte är uppenbart obehövt.**
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att villkoren för anhöriginvandring i vissa fall skärps samt att möjligheten att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl begränsas (prop. 2023/24:18).
- Regeringen beslutade i juli 2024 att en särskild utredare ska göra en översyn av det svenska regelverket för att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning (dir. 2024:68).
- Regeringen avser att innan sommaren 2026 besluta om en lagrådsremiss med förslag som innebär att villkoren för anhöriginvandring skärps ytterligare.

5.17 Översyn av incitamentsstrukturer för frivillig återvandring

1) Migrationsverket uppdras att genomföra informationsinsatser för att skapa medvetenhet om och öka kunskapen om möjligheten till återvandring och befintliga stödinsatser, t.ex. i kontakten med personer och familjer som befinner sig i Sverige med asylrelaterade uppehållstillstånd.

2) En utredning tillsätts kring hur återvandring kraftigt kan stimuleras och med andra medel öka när det gäller personer som är bosatta i Sverige och som har anknytning till ett annat land och som vill återvändra. Det gäller särskilt personer som inte integrerats i det svenska samhället i termer av egenförsörjning, språk eller andra kulturella faktorer. Utredningen ska bland annat:

- Kartlägga insatser för att stimulera återvandring i jämförbara länder, däribland Danmark, för att inventera vilka lagstiftningsåtgärder, stödinsatser eller andra åtgärder som visat sig leda till konkreta resultat över tid.
- Utifrån en samhällsekonomisk analys och integrationsaspekter identifiera vilka omständigheter som ska ligga till grund för att komma i fråga för stöd till återvandring.
- Ta fram förslag på vilka nivåer av ekonomiska incitament och stöd som vore samhällsekonomiskt försvarbara för att skapa incitament för personer att lämna Sverige.
- Analysera hur svenska myndigheter bättre kan bistå den som kan komma i fråga för återvandring med praktiska förberedelser och samordning i anknytningslandet inför återvandringen.
- Föreslå lämpliga författningsändringar.

Uppdrag till Migrationsverket beslutas i regleringsbrev för 2023. En utredning tillsätts under våren 2023. Arbetet med lagstiftning och genomförande av föreslagna åtgärder ska fullföljas under mandatperioden 2022–2026.

- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Migrationsverket uppdrag i regleringsbrevet för 2023 att genomföra informationsinsatser i syfte att öka kunskapen om befintliga stödinsatser för återvandring.
- Regeringen beslutade i juni 2025 att tillsätta en särskild utredare som ska fungera som en nationell samordnare med uppdrag att bl.a. stärka förutsättningarna för kommuner att erbjuda information och stöd till individer som önskar återvändra (dir. 2025:56).

- Regeringen beslutade i oktober 2025 om att kraftigt höja det ekonomiska bidraget för frivillig återvandring från och med januari 2026 (SFS 2025:970).

5.18 Folkräkning m.m.

Ett arbete ska genomföras för att förbereda en storskalig nationell folkräkning. Samordningsnummer, som inte bekräftas på ett betryggande sätt av innehavaren, ska på sikt återkallas. I arbetet ska myndighetsöverskridande uppdrag ges för att förbereda det praktiska genomförandet av en sådan folkräkning.

I samband med folkräkningen ska övervägas att återkalla och avsluta samordningsnummer som inte bekräftas på ett betryggande sätt av innehavaren. Myndigheter ska åläggas att anmäla misstänkt folkbokföringsfusk. Skatteverket ska få skärpta befogenheter att på eget initiativ ändra folkbokföringsadress då den som registrerats är uppenbart osannolik. Möjligheter att avisera boenden i ett hushåll vid folkbokföringsförändringar ska öka och det ska bli lättare att i efterhand spåra vilka som varit folkbokförda på en viss lägenhet eller fastighet för att lagföra folkbokföringsbrott.

- Regeringen beslutade i mars 2023 att ge Skatteverket i uppdrag att föreslå metoder för att ta fram en nationell lägesbild och lämna förslag på ytterligare åtgärder för att förbättra folkbokföringen genom folkräkning (Fi2023/01227).
- Regeringen beslutade i november 2023 att ge Skatteverket i uppdrag att utveckla och införa arbetssätt som möjliggör att den eller de personer som är folkbokförda på en viss fastighet, och i förekommande fall lägenhet, ska underrättas om att en annan person har anmält flytt dit innan myndigheten fattar beslut med anledning av flyttanmälan (Fi2023/02851).
- Regeringen beslutade i december 2023 och 2024 att ge Skatteverket i uppdrag att redovisa en lägesbild över befolkningen i juni 2024, 2025 och 2026 (Fi2023/03131 och Fi2024/02402).

5.19 Åtgärder för minskade tilldragningsfaktorer genom begränsade förmåner för icke-medborgare

Ett arbete ska genomföras för att åstadkomma reformer för att minska sådana tilldragningsfaktorer som kan knytas till välfärd och ekonomiska villkor. Utredningen ska bland annat få i uppdrag att föreslå en modell för kvalificering till välfärden. Principen för den modell som utredningen ska få i uppgift att föreslå ska vara att en nyanländ inte omedelbart ska kunna kvalificera sig till sociala förmåner och bidrag. Sådan kvalificering ska i stället ske gradvis. Detta ska dock vara resultatet av egen

ansträngning, och inte enbart bosättning. Kvalificeringen ska ske i takt med att man jobbar, betalar skatt och har permanent och laglig bosättning i Sverige.

Utredningen ska även få i uppdrag att analysera och överväga i vilken mån det är förenligt med EU-rätten att, utöver de utgångspunkter för kvalificering in i välfärden som redan angetts ovan, att låta kvalificering till välfärdsförmåner ske på grundval av medborgarskap i Sverige eller i en annan EES-stat, i stället för på grundval av bosättning.

Aktuella förmåner

Utredningen bör lämna förslag om nya regler för kvalificering till bl.a. följande förmåner enligt socialförsäkringsbalken samt bl.a. följande bidrag:

- föräldrapenning
- barnbidrag
- bostadsbidrag
- flerbarnstillägg
- omvårdnadsbidrag
- merkostnadsersättning
- assistansersättning enligt lagen om assistansersättning

Det sagda gäller också ekonomiskt bistånd. Rätten till kompletterande försörjningsstöd för nyanlända som har rätt till etableringsersättning ska avskaffas.

Denna lista ska dock inte ses som uttömmande. Utredningen ska även överväga i vilken mån andra förmåner och bidrag bör bli föremål för kvalificering och i så fall på vilket sätt. Stor vikt behöver läggas vid en att utformningen av kvalificeringsmodellen är förenlig med EU-rätten.

- Regeringen beslutade i februari 2026 om förslag som innebär att det införs ett krav på kvalificering till vissa bosättningsbaserade förmåner, som kan uppfyllas genom bosättning i Sverige under en viss tid, eller genom bosättning i Sverige i kombination med inkomster från förvärvsarbete som uppgår till en viss nivå över en viss tid (prop. 2025/26:136).

5.20 Förhöjd straffskala och regelskärpningar mot barnäktenskap, tvångsgifte, månggifte och fullmaktsäktenskap

Utredning och framtagande av förslag om skärpt syn på barnäktenskapsbrott och tvångsäktenskap ska genomföras. Detta ska ske både gällande straffskalor samt åtgärder för att bättre upptäcka och beivra sådan brottslighet. Förekomsten av månggiften ska motverkas och undantag ses över och utmönstras.

I syfte att uppnå detta ska en utredning tillsättas. Utredningen ska bland annat:

- Kartlägga och analysera förekomsten av barnäktenskapsbrott, tvångsäktenskap och månggiftermål i Sverige.
- Överväga och föreslå författningsändringar som medför att såväl straffminimum som straffmaximum höjs för rubriceringarna barnäktenskapsbrott och tvångsäktenskap.
- Överväga en utökad krets gällande att alla med ett bestämmande inflytande över barnet ska omfattas ansvar gällande tillåtande av barnäktenskap, och föreslå nödvändiga författningsändringar.
- Överväga och föreslå författningsändringar som innebär att tvång att vara kvar i ett äktenskap ska omfattas av rubriceringarna äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott.
- Överväga hur ogiltigförklarande av fullmaktsäktenskap kan genomföras och lämna nödvändiga författningsändringar.
- Pröva om de månggiften som ingåtts före den 1 januari 2021 kan upphävas och lämna nödvändiga författningsändringar.
- Överväga och föreslå författningsändringar som medför att erkännande av månggiften på grund av synnerliga skäl utmönstras.
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär bl.a. att det straffbara området för brottet vilseledande till äktenskapsresa, som byter namn till äktenskapsresebrott, utvidgas, att ett nytt brott, äktenskapsresebrott mot barn, införs och att straffen för äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott och äktenskapsresebrott skärps. Förslagen innebär vidare att förbudet mot att erkänna otillåtna utländska äktenskap ska gälla utan undantag och att detta i fråga om månggiften ska gälla även för äktenskap som registrerats i folkbokföringen före ikraftträdandet (prop. 2025/26:213).

- Regeringen beslutade i september 2023 att ge Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att kartlägga och analysera förekomsten av barnäktenskap, tvångsäktenskap och månggifte i Sverige (A2023/01238).

5.21 Fler utvisningar på grund av brott

En ny utredning ska tillsättas med uppdrag att ytterligare skärpa regelverket kring utvisning på grund av brott. Utredningen bör få i uppdrag att lämna förslag motsvarande samtliga tillkännagivanden i Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU28.

Utredningen ska uppdras att föreslå författningsändringar som innebär bl.a.

- Att utvisningsfrågan alltid ska prövas när utlänningar är åtalade för brott.
- Att gränsen för när enbart ett brotts straffvärde, oaktat återfall, ska medföra utvisning sänks påtagligt.
- Att den som återfaller i brott lättare ska kunna utvisas även om straffvärdet ensamt inte talar för utvisning.
- Att inte mer hänsyn ska tas till en utlännings anknytning till Sverige vid prövningen av utvisningsfrågan än vad som krävs med tanke på Sveriges förpliktelser enligt internationella åtaganden.
- Att verkställighetshinder inte ska medföra att domstolen inte fattar beslut om utvisning.
- Att inhibering av utvisningsbeslut meddelas istället för tillfälliga uppehållstillstånd vid icke bestående verkställighetshinder.
- Att den som har dömts till utvisning på grund av brott mot familjemedlemmar ska inte senare kunna återinvandra på grund av anknytning till dessa familjemedlemmar.
- Att bestämmelserna om återreseförbud skärps och som utgångspunkt meddelas på livtid vid allvarlig brottslighet.
- Att utmönstra utvisningsmen som straffmildrande omständighet.

Samarbetspartierna har samsyn om att dessa förslag därefter ska lämnas som proposition till riksdagen.

- Regeringen beslutade i februari 2026 om förslag som innebär att bl.a. brottsutvisade som huvudregel ska meddelas ett beslut om inhibition av verkställigheten, i stället för ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, vid verkställighetshinder som inte är bestående (prop. 2025/26:145).
- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär bl.a. skärpningar av regelverket om utvisning på grund av brott. (prop. 2025/26:235).

5.22 Villkorat bistånd och diplomatiska åtgärder för ökat återvändande

Inom ramen för bistånds- och utrikespolitiken ska regeringen:

- **Prioritera frågan om samarbete med främmande stater för att åstadkomma ett effektivt återvändande.**
- **Villkora delar av bistånd med att mottagarlandet tar ansvar för sina egna medborgare och återtar dem när så behövs.**
- **Fokusera biståndspolitiken för att utgöra ett verktyg för att motverka irreguljär migration, öka återvändandet och bidra till ett effektivt arbete för frivillig återvandring. Biståndet ska även rymma effektiva åtgärder för att minska grundorsakerna till migration.**
- **Agera för att EU ska frysa bistånd, och även begränsa möjligheterna till viseringsfrihet, eller visering i allmänhet, för tredjeländer som inte samarbetar i frågor om återvändande och återtagande av egna medborgare.**
- Regeringen beslutade i december 2022, 2023, 2024 och 2025 att ge Sida uppdrag i regleringsbrev för nästkommande år att förstärka arbetet med migration bl.a. i syfte att värna det svenska intresset i att motverka irreguljär migration och dess risker, främja återvändande, frivillig återvandring och hållbar återintegrering.
- Regeringen beslutade i oktober 2024 om en ny strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom migration, återvändande och frivillig återvandring (UD2024/14340).
- Regeringen beslutade i december 2024 och 2025 att ge Sida uppdrag i regleringsbrev för 2025 och 2026 att i genomförandet av Strategin för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom migration, återvändande och frivillig återvandring 2024–2028 säkerställa synergier med övriga strategier som har mål inom migrationsområdet, eller vars verksamhet har beröringspunkter med migrationsfrågorna.

- Regeringen beslutade i december 2025 att ge Sida ett uppdrag i regleringsbrevet för 2026 att utveckla metoder för att möjliggöra villkorat utvecklingsbistånd i syfte att länder ska samarbeta bättre med Sverige i migrationsfrågor.
- Regeringen driver frågan om ökade synergier mellan migrations- och biståndspolitiska prioriteringar inom EU. Särskilt verkar regeringen för ökade synergier mellan migrations- och biståndspolitiska prioriteringar i kommissionens förslag om att inrätta ett nytt instrument, Global Europe, inom ramen för den fleråriga budgeten 2028–2034. Regeringen stödjer kommissionens inriktning och verkar för att EU:s utvecklingsbistånd ska kunna villkoras med återtagande.
- Regeringen har verkat för ett antal prioriterade frågor inom EU:s viseringspolitik, inte minst behovet av att se över kriterierna för och efterlevnaden av viseringsfrihet, grunderna för suspendering av viseringsfriheten och en förstärkt artikel 25a-mekanism för bättre samarbete med tredjeländer kring återtagande.

5.23 Begränsa rätten till försörjningsstöd

Den som vistas olovligen i landet ska inte ha rätt till ekonomiskt bistånd. Det bör därför genom lagstiftning införas ett förbud mot att kommuner ger ekonomiskt stöd i dessa situationer. Ett sådant lagförbud ska inte hindra andra aktörer (t.ex. civilsamhället) att erbjuda stöd. Ett begränsat utrymme ska finnas för nödbistånd, t.ex. mat och hjälp med transport till hemlandet.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att en enskild som inte vistas lagligen i Sverige endast ska ha rätt till sådant ekonomiskt bistånd som behövs i akuta situationer (s.k. nödbistånd). Socialnämnden ska inte få bevilja ekonomiskt bistånd utöver vad som behövs i akuta situationer till den som inte vistas lagligen i landet (prop. 2025/26:201).

5.24 Utländsk finansiering av trossamfund och civila organisationer

En utredning ska se över förbud mot utländsk finansiering av trossamfund och andra organisationer på civilsamhällets område med kopplingar till islamism och extremism samt ta fram förslag om skärpt regelverk och tillsyn när det kommer till sådana organisationers finansiering. I arbetet ska man särskilt beakta intresset av att motverka islamism och radikaliserings och genomföra kartläggning av hur utländsk finansiering av trossamfund och andra utländska kopplingar till församlingar eller andra kulturella, etniska eller religiösa organisationer används för islamistiska och separatistiska intressen.

I arbetet ska också ingå att se över vilka åtgärder som kan vidtas för att förhindra att några offentliga medel tillkommer etniskt definierade föreningar eller sammanslutningar som har samröre med islamistiska eller separatistiska intressen.

- Regeringen beslutade i mars 2024 om förslag som innebär att en ny lag om statsbidrag till trossamfund ska införas (prop. 2023/24:119).
- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå regler som förbjuder eller på annat sätt motverkar utländsk finansiering av trossamfund och andra verksamheter i Sverige med koppling till islamism, extremism och andra antidemokratiska intressen (dir. 2025:52).
- Regeringen beslutade i november 2024 om förslag som innebär att Center mot våldsbejakande extremism (CVE) får ansvar för att vara kontaktpunkt för myndigheter och andra som fördelar offentliga medel eller på annat sätt granskar offentligt finansierade verksamheter. Inom ramen för uppgiften som kontaktpunkt ska CVE kunna bistå med fördjupade granskningar av verksamheter som kan antas ha kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer (prop. 2024/25:46).

5.25 Säkra bedömningar av uppehållstillstånd p.g.a. studier

Ett arbete ska genomföras för att komma till rätta med missbruk av uppehållstillstånd för studier. En kartläggning av olika former av missbruk av uppehållstillstånd för studier ska genomföras där man också analyserar hur regelverket för uppehållstillstånd för studier skiljer sig åt i Sverige jämfört med andra EU-länder. Om det är lämpligt ska ytterligare möjligheter att avslå en ansökan om uppehållstillstånd för studier införas vid misstanke om missbruk. Ett utredningsuppdrag ska då ta fram förslag om begränsningar i rätten att arbeta för utlänningar med uppehållstillstånd för studier samt begränsningar i rätten att ansöka om uppehållstillstånd inifrån Sverige för utlänningar med uppehållstillstånd för studier.

- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Migrationsverket uppdrag i regleringsbrevet för 2023 att tillsammans med universitet och högskolor gemensamt genomföra åtgärder som utvecklar och effektiviserar arbetet med att säkerställa att missbruk av uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning försvåras.
- Regeringen beslutade i februari 2026 om förslag som bl.a. syftar till att motverka missbruk av uppehållstillstånd för studier (prop. 2025/26:146).

5.26 Rättssäkerhet på migrationsområdet

En översyn görs av asylprocessen i syfte att stärka kvalitet, enhetlighet och rättssäkerhet. I översynen ska bland annat ingå kriterier för offentliga biträden, tolkar och nämndemän samt bedömningen av ärenden gällande bl.a. konvertiter och

HBTQ-personer. I översynen ska även prövas frågan om en extern tillsynsfunktion eller inspektion gällande migrationsfrågor. I översynen ska inte ingå att utöka asylsökandes rättigheter utöver vad som EU-rätten kräver.

- Regeringen beslutade i juni 2025 om förslag som innebär skärpta krav för offentliga biträden och höjda kompetenskrav för tolkar i migrationsärenden (prop. 2024/25:195).
- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Statskontoret i uppdrag att göra en översyn av asylprocessen i syfte att stärka kvalitet, enhetlighet och rättssäkerhet (Ju2023/02114).
- Regeringen beslutade i december 2024 att ge Migrationsverket uppdrag i regleringsbrevet för 2025 att vidta åtgärder för att säkerställa en enhetlig och rättssäker ärendehandläggning.

5.27 Integrationspolitikens målstruktur

Målstrukturen för integrationspolitiken reformeras för att tydligare inkludera social, kulturell, ekonomisk, språklig samt demokratisk integration och anpassning.

- Regeringen beslutade i april 2024 om förslag till nytt mål för integrationspolitiken (prop. 2023/24:99).
- Regeringen formulerade i budgetpropositionen för 2025 fem delmål för det integrationspolitiska målet (prop. 2024/25:1).

5.28 Långsiktiga strukturer för att lyfta utsatta områden

Författningsstöd tas fram för samarbetsformer med gemensamt och obligatoriskt ansvar mellan det offentliga och alla fastighetsägare för att bedriva långsiktigt förbättringsarbete i bostadsområden. Möjliga former kan vara stärkt platssamverkan eller det som på engelska kallas **Business Improvement Districts (BID).**

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att den som bedriver områdessamverkan kan få rätt att ta ut en avgift från berörda fastighetsägare. Rätten att ta ut en avgift med stöd av lagen, och den motsvarande skyldigheten att betala avgiften, gör det möjligt att fördela samverkanskostnaderna på alla berörda fastighetsägare i proportion till den nytta som de kan anses ha av samverkansarbetet (prop. 2025/26:157).
- Regeringen beslutade i februari 2026 att ge Brottsförebyggande rådet och Boverket i uppdrag att i nära samarbete stärka arbetet med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder i den byggda miljön (Ju2026/00245).

5.29 Samhällsintroduktion m.m.

En utredning ska tillsättas med uppdrag att föreslå förändringar av reglerna om samhällsintroduktion för asylsökande, samhällsorientering för nyanlända och SFI-undervisningen.

Utredningen ska uppdras att bl.a.

- föreslå författningsändringar som innebär att samhällsintroduktionen och samhällsorienteringen görs obligatorisk och villkorad på det sättet att dag ersättning från Migrationsverket, försörjningsstöd, etableringsersättning eller andra offentliga stöd eller bidrag förutsätter deltagande,
- lämna förslag på en nationell läroplan för den kommunala samhällsorienteringen för nyanlända där ökad tonvikt ska läggas vid jämställdhet, kvinnors rättigheter, religionsfrihet och samhällets övriga grundvärderingar,
- lämna förslag som innebär att samhällsorienteringen avslutas med ett godkänt prov i samhällskunskap.

Utredningsarbetet ska också få i uppdrag att föreslå förstärkningar av SFI-undervisningen. Bland annat bör SFI med yrkesutbildning erbjudas nyanlända i alla kommuner.

- Regeringen beslutade i november 2024 om förslag gällande en lagreglerad skyldighet för asylsökande att delta i samhällsintroduktion (prop. 2024/25:49).
- Regeringen beslutade i december 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av samhällsorienteringen i syfte att göra den obligatorisk (dir. 2023:169).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär skärpta krav i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) (prop. 2025/26:10).

5.30 Bosättning för nyanlända

Bosättningslagen/anvisningslagen bör ses över i fråga om viktningen av de faktorer som styr fördelningen av nyanlända samt att bostadssituationen i en kommun ska utgöra ytterligare en faktor. Lagen bör på sikt ska avskaffas och ersättas med en modell med ett större kommunalt inflytande. Det bör också införas en nationell modell med etableringsboende i max tre år.

- Regeringen beslutade i mars 2023 att ge Migrationsverket i uppdrag att se över beräkningen som ligger till grund för fördelningen av nyanlända som ska omfattas av anvisningar till Sveriges län och kommuner (A2023/01056).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag om ett nytt system för bosättning av nyanlända som innebär att fördelningen av nyanlända bättre ska spegla förutsättningarna för integration i kommunerna (prop. 2025/26:215).

5.31 Sänkt etableringsstöd

Etableringsersättningen ska ses över/reformeras. Etableringsersättningen ska vara lägre än de offentliga stöd och bidrag som kan komma i fråga för personer som bott länge i Sverige, varför etableringstillägget och rätten till kompletterande försörjningsstöd bör avskaffas för dem som har etableringsersättning. För full etableringsersättning ska krav ställas på aktivt deltagande i SFI och deltagande i aktiviteter på heltid motsvarande de aktivitetskrav som ska införas i försörjningsstödet.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att etableringstillägg och bostadsersättning ska avskaffas. Samtidigt föreslås att etableringsersättningen höjs och att ett individualiserat barntillägg införs (prop. 2025/26:189 samt förordningen (2016:244) om ändring i förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser).

5.32 Begränsning av rätten till tolk för personer med uppehållstillstånd och svenskt medborgarskap

Rätten till offentligt finansierad tolk ska begränsas. Utgångspunkten ska vara att den enskilde i första hand ska betala för tolktjänster. Det ska övervägas att införa en avgift för nyanlända efter att en viss tid förflutit sedan uppehållstillstånd beviljats. Den statliga kontrollen och kvalitetsbedömning av tolkar som arbetar för det offentliga ska öka.

- Regeringen beslutade i februari 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över vissa tolkfrågor (dir. 2025:16).
- Regeringen beslutade i maj 2024 att ge Kammarkollegiet i uppdrag att lämna förslag på hur den statliga kontrollen och kvalitetsbedömningen av tolkar som arbetar för det offentliga kan öka (A2024/00693).
- Regeringen beslutade i februari 2026 att ge Kammarkollegiet i uppdrag att se över provet för auktorisation av tolkar (A2026/00147).

5.33 Ökade integrationsmöjligheter för de yngsta barnen

Insatser ska genomföras för att öka samhällets kontaktyta i förhållande till små barn och deras familjer i utsatta områden. Inom ramen för insatserna ska bl.a. utökade program hos BVC och obligatorisk språkscreening på BVC genomföras.

Språkförskola för barn i utsatta områden och för nyanlända barn i övrigt ska också övervägas.

- Regeringen beslutade i december 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fördela 150 miljoner kronor i statsbidrag till kommuner och regioner för utökade hembesöksprogram via barnhälsovården under 2026, i syfte att bidra till en god och jämlik hälsa hos barn och att främja utveckling i det svenska språket. Regeringen har sedan tidigare beslutat att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fördela totalt ca 270 miljoner kronor på statsbidrag för utökade hembesöksprogram under 2023–2025.
- Regeringen beslutade i november 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att överväga hur det kan införas en obligatorisk s.k. språkförskola för vissa barn som behöver en bättre språkutveckling i svenska (dir. 2024:113, dir. 2025:102).
- Regeringen beslutade i februari 2026 att en utredare ska bistå Socialdepartementet i arbetet med att ta fram förslag på hur ett system för obligatorisk screening av små barns kunskaper i svenska språket kan utformas och genomföras inom barnhälsovården eller vid behov genom samverkan med annan lämplig aktör (S 2026:A).

5.34 Ytterligare åtgärder i projektet för migration och integration

Utöver Tidöavtalet har regeringen och Sverigedemokraterna kommit överens om följande åtgärder inom projektet för migration och integration under mandatperioden:

- Regeringen beslutade i november 2023 om förslag som innebär att det blir möjligt att återkalla ett uppehållstillstånd om det kan antas att personen kommer att bedriva statsstyrt företagsspioneri eller verksamhet med koppling till terrorism (prop. 2023/24:36).
- Regeringen beslutade i mars 2024 om förslag som innebär att den som är skäligen misstänkt eller dömd för viss brottslighet, utgör ett hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet eller som har en anknytning till vissa grupper och organisationer, inte ska kunna förvärva svenskt medborgarskap genom anmälan (prop. 2023/24:107).
- Regeringen beslutade i oktober 2024 att ge flera myndigheter i uppdrag att stärka och främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter med särskilt fokus på att nå ut i områden där utanförskapet är stort (A2024/012376).
- Regeringen beslutade i september 2024 att ge Konjunkturinstitutet i uppdrag att, med stöd av Brottsförebyggande rådet, Kommerskollegium, Myndigheten för tillväxtpolitiska

utvärderingar och analyser, Socialstyrelsen och Statens skolverk, analysera migrationens nettoeffekter (Fi2024/01486).

- Regeringen beslutade i mars 2024 att ge Migrationsverket i uppdrag att vidta åtgärder för att stärka sina kontroller för att upptäcka potentiella säkerhetshot i handläggningen av medborgarskapsärenden (Ju2024/00199).
- Regeringen beslutade i januari 2025 att ge Migrationsverket i uppdrag att skyndsamt vidta ytterligare och kraftfulla åtgärder för att säkerställa att förfarandet och de krav som uppställs i regleringen av ärenden om medborgarskap upprätthålls (Ju2025/00019).
- Regeringen beslutade i februari 2026 om förslag till en särskild straffbestämmelse för psykiskt våld. Förslaget innebär ett stärkt straffrättsligt skydd mot tvång att bära religiös klädsel, t.ex. slöja (prop. 2025/26:138).
- Regeringen beslutade i mars 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder som syftar till att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i förskolan, skolan och fritidshemmet (dir. 2025:31).

Skolan

6 Skolan

6.1 Ge skolans styrdokument tydligare kunskapsinriktning

Skolans styrdokument (läroplaner, kursplaner och ämnesplaner) reformeras i enlighet med barns kognitiva utveckling och får ökat fokus på inläring, färdigheter samt fakta- och ämneskunskaper.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag till ändringar i skollagen och inriktningen för nya läroplaner (prop. 2025/26:194).
- Regeringen beslutade i december 2025 att ge Skolverket i uppdrag att förbereda införandet av en tioårig grundskola och ta fram förslag på nya läroplaner (U2025/02427).
- Regeringen beslutade i mars 2025 om förslag som innebär att en tioårig grundskola införs (prop. 2024/25:143).

6.2 Utökad studietid

Skolans timplan utökas med fokus på svenska och matematik. Detta förutsätter att lärarnas administrativa börda har lättats och lärarnas undervisningsskyldighet getts en tydligare reglering.

- Regeringen beslutade i mars 2025 om förslag som innebär att en tioårig grundskola införs (prop. 2024/25:143).

6.3 Betygssystem med kunskapsfokus

Författningsändringar och myndighetsuppdrag mot betygsinflation, till exempel genom tydligare koppling mellan en skolas genomsnittliga resultat i nationella prov och genomsnittlig betygsnivå. Betygssystemet ska även fortsättningsvis ha en gräns mellan godkänt och icke godkänt resultat.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att ett nytt mer likvärdigt betygssystem och en ny modell för att beräkna meritvärde införs (prop. 2025/26:197).

6.4 Förbättrad kunskapsuppföljning

Införandet påskyndas av digitala nationella prov som rättas centralt och är jämförbara över tid. Tidiga kunskapskontroller och återkommande diagnostiska prov ska säkerställa att elever med behov av stödinsatser fångas upp i tid och att elevernas kunskapsutveckling systematiskt följs upp.

- Regeringen beslutade i februari 2026 att ändra Skolverkets uppdrag att utveckla och tillhandahålla digitala nationella prov. Införandet av digitala nationella prov har omgärdats av utmaningar och problem och därför skjuter regeringen fram införandet (U2026/00283).
- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Skolverket i uppdrag att ta fram en plan för utveckling av kartläggningsmaterial och bedömningsstöd i de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning (U2023/02553).
- Regeringen beslutade i oktober 2025 att ge Skolverket ett förberedande uppdrag att ta fram standardiserade tester, motsvarande screening, i de obligatoriska skolformerna (U2025/01006).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att standardiserade tester ska införas för att identifiera elever som har behov av stöd i läs-, skriv- och matematikutveckling (prop. 2025/26:195).

6.5 Fler speciallärare och fler elever i särskilda undervisningsgrupper

Satsningar görs för att möjliggöra ytterligare speciallärare samt att fler elever ska kunna få undervisning i särskilda undervisningsgrupper i stället för i helklass. Ge rektor större flexibilitet och förutsättningar att utforma särskilda undervisningsgrupper.

- Regeringen beslutade i mars 2023 om förordning (2023:117) om statsbidrag för personalkostnader för akutskolor, speciallärare och elevhälsan. Denna statsbidragsförordning har senare kommit att ersättas av dels förordning (2024:1340) om statsbidrag för personalkostnader i akutskolor som endast avser akutskolor, dels förordning (2024:1341) om statsbidrag för personalförstärkning som gör det möjligt för huvudmän att anställa eller ge uppdrag till personal inom elevhälsan, för speciallärare, speciallärare i särskilda undervisningsgrupper och läraravlastande personal. Båda förordningarna beslutades av regeringen i december 2024.
- Regeringen beslutade i mars 2023 om förordning (2023:144) om statsbidrag för fortbildning av lärare och förskollärare.
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att det ska bli enklare att ge särskilt stöd i en mindre undervisningsgrupp eller som enskild undervisning (prop. 2025/26:195).
- Regeringen beslutade i oktober 2025 om att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder för att elever och barn inom skolväsendet som är i behov av stöd i undervisningen ska kunna få det av lärare respektive förskollärare med relevant specialpedagogisk kompetens (dir. 2025:93).

6.6 Utökad studietid och lovskola samt obligatorisk läxhjälp för elever som behöver det

Författningsändringar så att skolor kan fatta beslut om att i viss utsträckning utöka antalet undervisningstimmar eller antalet skoldagar för de elever som behöver det. Skolor ska ha behörighet att föreskriva extra studietid för de elever som behöver läxhjälp eller annat stöd med skolarbetet utanför ordinarie undervisningstid, inklusive lovskola. Lärarens behovsbedömning ska vägleda. Lovskola ska erbjudas i lägre årskurser än i dag, vilket förutsätter författningsändringar och statsbidrag.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att stödundervisning införs som en ny stödform (prop. 2025/26:195).
- Regeringen beslutade i februari 2023 om en ändring i förordning (2014:47) om statsbidrag för undervisning under skollov så att det är möjligt för skolor och huvudmän att söka statsbidrag för att erbjuda lovskola från lågstadiet.
- Regeringen beslutade i november 2023 om en ändring i förordning (2014:144) om statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid så att det är möjligt för skolor och huvudmän att söka statsbidrag för läxhjälp till elever i lågstadiet och gymnasieskolan.

6.7 Fler spetsklasser

Förordningsändringar för att permanenta och utöka dagens försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i teoretiska ämnen i grundskolans högre årskurser samt på gymnasieskolan.

- Regeringen beslutade i februari 2024 om förslag som innebär bättre möjligheter för elever i grundskolan, specialskolan och sameskolan att läsa på en högre nivå och för elever i gymnasieskolan att gå fram i snabbare studietakt (prop. 2023/24:79).
- Regeringen beslutade i oktober 2024 om nya bestämmelser i gymnasieförordningen (2010:2039) med anledning av att den riksrekryterande spetsutbildningen i gymnasieskolan permanentades.
- Regeringen beslutade i september 2024 förordning (2024:677) om statsbidrag för riksrekryterande spetsutbildning i matematik eller naturvetenskapliga, teknikvetenskapliga, samhällsvetenskapliga eller humanistiska ämnen i gymnasieskolan.
- Regeringen beslutade i september 2024 förordning (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

6.8 Läsning och läsförståelse av litterära texter ska få en större plats i skolan

Alla elever ska få läsa både svenska och internationella skönlitterära klassiker. Ett uppdrag ges att föreslå ändringar av kursplanerna med syftet att låta läsning och läsförståelse av litterära texter få större plats i skolan samt att utveckla elevens läsförståelse. Som ett stöd i detta bör det tas fram läslistor med svenska och internationella skönlitterära verk anpassade för olika årskurser i grundskolan och gymnasiet. Läslistorna ska tas fram av en fristående expertgrupp med såväl litterär som utbildningspedagogisk kompetens.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag till ändringar i skollagen och inriktningen för nya läroplaner (prop. 2025/26:194).
- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Skolverket och Kulturrådet uppdrag om framtagande av läslistor (U2023/03701 och Ku2023/01350).
- Regeringen beslutade i december 2024 att ändra uppdraget om läslistor på så sätt att Skolverket och Kulturrådet även ska genomföra insatser som ger stöd för hur arbetet med böckerna på läslistorna kan bedrivas i förskolor och skolor. Dessutom ska myndigheterna i dialog med förlag och andra aktörer på marknaden verka för att böckerna ska finnas att tillgå (U2024/02916 och Ku2024/01343).
- Regeringen beslutade i februari 2023 om förordning (2024:62) om statsbidrag för inköp av litteratur. Syftet med statsbidraget är att stärka barns och elevers tillgång till olika typer av litteratur.

6.9 Stärk rektors ansvar och befogenheter

Rektors huvudansvar att upprätthålla trygghet och studiero bör skrivas in i skollagen. Utred författningsändringar för att rektor i fler fall än i dag ska kunna besluta om åtgärden tillfällig placering och att rektor ska vara skyldiga att flytta elever när det är nödvändigt, t.ex. för att flytta en mobbare. Åtgärderna tillfällig omplacering, tillfällig placering och i särskilt allvarliga fall avstängning ska kunna beslutas för längre tid än i dag. Skolledningen ska ha mandat att besluta om ordningsregler (elever ska kunna ge synpunkter och förslag, men rätten att vara med i beslutandet tas bort).

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att huvudmannens och rektorns ansvar för tryggheten och studieron på skolenheten förtydligas (prop. 2025/26:193).

6.10 Stärk lärarens befogenheter

Författningsändring för att tydliggöra att läraren beslutar om undervisningen och dess uppläggning. Kravet på skriftlig dokumentation av mindre långtgående disciplinära åtgärder, t.ex. att visa ut en elev tillfälligt ur klassrummet, tas bort.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att det nuvarande kravet på att ett beslut om utvisning ur undervisningslokalen eller kvarsittning ska dokumenteras skriftligt av den som har genomfört åtgärden ska tas bort (prop. 2025/26:193).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att skollagen ändras så att det framgår att utbildningen inom skolväsendet ska ha till syfte att förmedla och förankra kunskaper och värden hos barn och elever samt att undervisningen bestäms och leds av lärare eller förskollärare. Vidare ska vårdnadshavare endast i viss utsträckning erbjudas möjlighet till inflytande över sitt barns utbildning (prop. 2025/26:194).

6.11 Tydligare ordningsregler

Inför förväntansdokument om skolans ordningsregler som elever och föräldrar förväntas skriva på. Ordningsreglerna ska innehålla en konsekvenstrappa som förklarar vad som händer vid regelövertramp och ordningsstörningar. Nolltolerans ska alltid råda mot alla former av mobbning och kränkningar, men också mot t.ex. klotter och skadegörelse. Skolors metoder mot mobbning ska vara evidensbaserade.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att dagens ordningsregler ska byta namn till skolregler, bli skolgemensamma och innehålla en plan för konsekvenser vid överträdelser av reglerna. Skolans förväntningar på eleverna och deras vårdnadshavare ska tydliggöras genom ett förväntansdokument (prop. 2025/26:193).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär en förstärkning av personalens skyldighet att aktivt uppmärksamma och motverka kränkande behandling samt trakasserier eller sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen i samband med verksamheten och se till att sådan behandling och sådana trakasserier hanteras (prop. 2025/26:196).

6.12 Tryggare skolmiljöer och ökade insatser till särskilt våldsamma elever

Författningsändring för att tydliggöra principen att skolor ska vara stängda för obehöriga. För särskilt våldsamma elevers skolgång görs insatser för att underlätta fler särskilda jourskolor/akutskolor med utbildad personal. Myndighetsuppdrag ges att kartlägga förekomsten av brottslighet i skolmiljön. Översyn av sekretessreglerna görs för att möjliggöra informationsutbyte mellan skola, socialtjänst och polis i ärenden som gäller unga.

- Regeringen beslutade i april 2025 om förslag till ändringar i skollagen som bl.a. innebär att huvudmannen ska se till att åtgärder vidtas för att obehöriga personer inte ska ges tillträde till förskole- eller skolenhetens område under tid då verksamheten pågår (prop 2024/25:160).
- Regeringen beslutade i juni 2025 om förordning (2025:718) om statsbidrag till säkerhetshöjande åtgärder i skolväsendet.
- Regeringen beslutade i april 2025 att ge Skolverket i uppdrag att utifrån regeringens förslag i propositionen Skolor mot brott (prop. 2024/25:160), ta fram stödmaterial om säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte för förskolan, skolan och fritidshemmet (U2025/01100).
- Regeringen beslutade i november 2024 om förslag som innebär att en rektor inom skolväsendet både på begäran och på eget initiativ ska lämna en uppgift till en brottsbekämpande myndighet om uppgiften behövs i den brottsbekämpande verksamheten (prop. 2024/25:65).
- Regeringen beslutade i maj 2025 om förslag som innebär ett ökat informationsutbyte mellan myndigheter (prop. 2024/25:180).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att offentlighetsprincipen ska införas hos enskilda huvudmän och att dessa ska jämföras med myndigheter vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen (prop. 2025/26:191).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som bl.a. innebär att det införs en skyldighet för avlämnande skolenhet att lämna uppgifter som rör eleven till mottagande skolenhet när en elev byter skolform eller byter skolenhet inom en skolform, om det på grund av konkreta omständigheter finns risk för att eleven kommer att utöva brottslig verksamhet eller utsättas för brott, och uppgifterna behövs i den mottagande skolenhetens verksamhet för att förebygga eller förhindra detta. Förslaget innebär vidare att skolenheter inom fler skolformer än i dag blir skyldiga att informera om att de har tagit emot en elev vid ett byte av skolform eller byte av skolenhet inom en skolform (prop. 2025/26:192).
- Regeringen beslutade i mars 2023 om förordning (2023:117) om statsbidrag för personalkostnader för akutskolor, speciallärare och elevhälsan. Denna statsbidragsförordning har senare kommit att ersättas av förordning (2024:1340) om statsbidrag för personalkostnader i akutskolor som endast avser akutskolor.
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag om ändringar i skollagen som syftar till att åstadkomma bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan. Förslagen innebär bl.a. att akutskolor ska få överlämnas på entreprenad (prop. 2025/26:193).
- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att utifrån befintliga data från Skolundersökningen om brott studera brottslighet i skolmiljön (Ju2023/01510).

- Regeringen beslutade i mars 2023 att ge Skolverket i uppdrag att kartlägga och ge en lägesbild av vilken roll skolväsendet har i det brottsförebyggande arbetet i Sverige samt hur motsvarande arbete ser ut i övriga nordiska länder och andra jämförbara länder (U2023/00931).

6.13 Anmälningssplikt

En skyldighet ska införas för skolor att alltid anmäla brott som begår på eller i anslutning till skolområdet. Skolornas brottsförebyggande roll lagstadgas.

- Regeringen beslutade i april 2025 om förslag till ändringar i skollagen som bl.a. innebär att bestämmelser om skolans säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte ska föras in i ett nytt kapitel i skollagen. Om det kan misstänkas att ett brott har begåtts av någon som är elev ska rektorn anmäla brottet till Polismyndigheten om inte övervägande skäl talar emot det (prop. 2024/25:160).

6.14 Ny friskolelag

Tilläggsdirektiv till sittande utredning tas fram avseende:

- **Skärpt ägarprövning vid start eller köp/övertagande av skola. Skolföretaget och dess ägare ska ha så stabil ekonomi, inklusive eget kapital, att risken är liten för att företaget hamnar på obestånd. Krav införs på långsiktigt ägande för åtminstone ägare med ett bestämmande inflytande över skolan. Utredningen ska beakta förutsättningar som möjliggör för icke-vinstdrivande aktörer att starta och långsiktigt driva friskolor.**
- **Ekonomiska garantier. Tydligare skydd mot att elevernas skolgång riskeras om skolans huvudman hamnar i ekonomiska trångmål, till exempel genom krav på bankgaranti.**
- **Återkrav av skolpeng vid bl.a. brott. Ny lagstiftning för återkrav av en utbetald skolpeng när en representant för en skolhuvudman blivit dömd för ekonomisk eller annan allvarlig brottslighet, eller när det framkommer att skolpengen används för att finansiera annan verksamhet utöver skolverksamhet.**
- **Vinstutdelning för nya friskolor. Vinstutdelning ska inte få förekomma under de första åren efter att en skola startats eller köpts av en ny ägare. För att nå detta syfte kan regelverket under den period som avses behöva ta hänsyn till olika aktörers förutsättningar, exempelvis vad gäller bolagsstruktur. Syftet är att garantera långsiktigt ägande och att det som startar eller förvärvar en**

friskola måste ha en ekonomisk styrka. För att uppnå detta ska utredning tillsättas.

- **Sanktionstrappa.** En sanktionstrappa med skärpta viten och sanktionsavgifter, utdelningsbegränsning vid kvalitetsbrister i förhållande till transparenta kvalitetsnormer samt byte av ledning alternativt tvångsförvaltning ska införas.
- **Ökad insyn.** Det behövs bättre insyn i fristående skolor, både juridisk, ekonomisk och pedagogisk. Eftersom offentlighetsprincipen lämpar sig dåligt för mindre friskolor borde det klargöras i en insynsprincip som gäller fristående skolor och blir motsvarigheten till offentlighetsprincipen för kommunala huvudmän.
- Regeringen avser att besluta om förslag som innebär att villkoren för enskilda huvudmän för fristående skolor, förskolor och fritidshem skärps.
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen, arkivlagen och skollagen, som innebär att offentlighetsprincipen införs hos enskilda huvudmän i skolväsendet (prop. 2025/26:191).

6.15 Obligatoriskt skolval med bättre information och kortad kötid

Systemet för skolval och antagning reformeras. Det behövs ett regelverk för ett skolval som baseras på gemensamt och obligatoriskt skolval, bättre information till föräldrar och elever samt rimliga och förutsägbara antagningskriterier. För friskolor ska kötid kunna finnas med som möjlig urvalsgrund. Längsta möjliga kötiden ska kortas betydligt jämfört med i dag.

- Regeringen avser att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag på ett gemensamt skolval.

6.16 Utveckla lärarutbildningen

För att höja läraryrkets status och attraktivitet höjs antagningskraven till lärarutbildningen samtidigt som utbildningsinnehållet reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik. Arbetet med att få fler akademiker att byta spår till lärare mitt i livet skalas upp. Ämneslärarutbildningen koncentreras till de högst rankade lärosätena inom respektive område.

- Regeringen beslutade i december 2025 att skärpa tillträdeskraven till vissa lärar- och förskollärarutbildningar (förordning om ändring i högskoleförordningen 1993:100, SFS 2025:1559).

- Regeringen beslutade i december 2025 att reformera innehållet i lärarutbildningen. Utrymmet för ämnesstudier ökar, undervisningen om läs- och skrivinlärning stärks i grundlärarutbildningen och kognitionsvetenskap får ett ökat fokus i utbildningarna. Studenterna får därmed bättre förutsättningar att planera och genomföra undervisning som stödjer elevernas lärande (förordning om ändring i högskoleförordningen 1993:100, SFS 2025:1560).
- Regeringen beslutade i december 2025 om uppdrag till lärosäten för att gemensamt planera utbud och dimensionering så att lärar- och förskollärarutbildningar finns i hela landet. Medel har avsatts för detta och medel har även avsatts för att samverka och kartläggning kring ämneslärarutbildning i små ämnen (U2025/02412 och U2025/02425).

6.17 Minska lärarnas administrativa börda

En bred regelöversyn görs för att lämna förslag på hur mer av lärarnas arbetstid kan frigöras till planering, kvalitetssäkring och undervisning. Bland annat ska skollagens långtgående krav på den elevnära dokumentationen begränsas, t.ex. vad avser kraven på individuella utvecklingsplaner. Skollagens regler om arbetet mot kränkande behandling ses över för att minska skolpersonalens administrativa börda utan att sänka ambitionerna i arbetet mot kränkningar.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att lärares administrativa börda minskar (prop. 2025/26:196).

6.18 Avlasta lärarna genom övrig personal

Det bör underlättas med ytterligare övrig personal i skolan för att avlasta lärarna i deras undervisande uppdrag, till exempel särskilt anställda mentorer liksom speciallärare och elevhälsa.

- Regeringen beslutade i mars 2023 om förordning (2023:117) om statsbidrag för personalkostnader för akutskolor, speciallärare och elevhälsan. Denna statsbidragsförordning har senare kommit att ersättas av dels förordning (2024:1340) om statsbidrag för personalkostnader i akutskolor som endast avser akutskolor, dels förordning (2024:1341) om statsbidrag för personalförstärkning som gör det möjligt för huvudmän att anställa eller ge uppdrag till personal inom elevhälsan, för speciallärare, speciallärare i särskilda undervisningsgrupper och läraravlastande personal. Båda förordningarna beslutades av regeringen i december 2024.
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att lärares och förskollärares undervisningsuppdrag ska regleras och att regeringen ska besluta om föreskrifter om hur mycket tid lärare som mest får undervisa och hur mycket tid lärare som minst ska få för planering och uppföljning (prop. 2025/26:196).

6.19 Utveckla lärarrollen

Karriärtjänstreformen, som möjliggör att skickliga lärare ska kunna bli förstelärare och att fler lektorer ska kunna anställas i skolan, bör utvecklas och tillvaratas.

Satsningar görs för vidareutbildning i ämneskunskap, men också i t.ex. ledarskap och konflikthantering för att stärka lärarnas ledarskap i klassrummet.

- Regeringen beslutade i januari 2023 om förslag som innebär att det införs ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare inom skolväsendet (prop. 2022/23:54).
- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge Skolverket i uppdrag att erbjuda fortbildning för lärare i skolväsendet för att dessa ska stärka sin kompetens inom ämnesdidaktik, ledarskap och konflikthantering i klassrummet. Fortbildningen bör bl.a. fokusera på praktisk metodik och får genomföras som uppdragsutbildning (U2023/02132).

6.20 Gör lärarrollen mer attraktiv på de mest krävande skolorna

Åtgärder för att möjliggöra mer attraktiva arbetsförhållanden för lärare på de skolor som har de svåraste förutsättningarna görs.

- Regeringen beslutade i december 2023 att öka statsbidraget till huvudmän för förskoleklasser och grundskolor med socioekonomiska utmaningar med 165 miljoner kronor per år under en treårs period (förordning (2021:316) om statsbidrag till huvudmän för förskoleklasser och grundskolor med socioekonomiska utmaningar).

6.21 Statligt ansvar

Ny likvärdig skolpeng. Steg tas för att införa en nationellt bindande skolpengsnorm i syfte att genom statlig styrning av finansieringen öka likvärdigheten i den svenska skolan i hela landet.

- Regeringen beslutade i november 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå ett system för resursfördelning som utgår från en nationellt bindande skolpengsnorm för förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, fritidshemmet, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan (dir. 2023:153).

6.22 Tydligare reglering av kvaliteten i skolans verksamhet

Författningsändringar alternativt myndighetsuppdrag om föreskrifter för mer likvärdig kvalitet på skolans verksamhet avseende bland annat minsta garanterad undervisningstid samt tillgången till skolbibliotek, laborationsutrustning, skolgårdar, elevhälsa i skolans lokaler samt läroböcker och andra läromedel av god kvalitet.

- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Skolverket i uppdrag att analysera den garanterade undervisningstiden i grundskolan (U2023/03700).
- Regeringen beslutade i april 2025 att ge Skolverket i uppdrag att kartlägga den garanterade undervisningstiden i gymnasieskolan (U2025/01051).
- Regeringen beslutade i juli 2024 om förslag som innebär att alla elever ska få rätt till bemannade skolbibliotek (prop. 2023/24:164).
- Regeringen beslutade i oktober 2023 om förslag som innebär att elevernas rätt till läromedel, läroböcker och lärverktyg inklusive laborationsutrustning tydliggörs (prop. 2023/24:21).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att det ska regleras i skollagen att det i lärares och förskollärares undervisningsuppdrag ingår undervisning samt planering och uppföljning av undervisningen (prop. 2025/26:196).
- Regeringen beslutade i mars 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur elevhälsan kan stärkas i syfte att bättre tillgodose elevernas behov (dir. 2024:30).

6.23 Satsning på läroböcker och andra läromedel

Satsning görs för att sträva mot principen om en lärobok per elev och ämne.

- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att elevernas tillgång till ändamålsenliga läromedel stärks (prop. 2023/24:21).
- Regeringen beslutade i mars 2023 om förordning (2023:86) om statsbidrag för inköp av läroböcker och lärarhandledningar.
- Regeringen beslutade i november 2023 att ge Skolverket i uppdrag att ta fram allmänna råd eller rekommendationer och stödmaterial vid val och användning av lärverktyg i skolväsendet (U2023/03229 och U2024/02733). Uppdraget ändrades i april 2025 till att omfatta endast stödmaterial (U2025/01180).
- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Skolinspektionen i uppdrag att granska tillgången på läroböcker och andra läromedel (U2023/03702).

6.24 Ökade befogenheter för Skolinspektionen

Skolinspektionens tillsynsuppdrag breddas till ett ökat uppdrag att följa upp skolors resultat utifrån objektiva kvalitetskriterier (utifrån bl.a. elevsammansättning och externt rättade prov). Skolinspektionen ska göra fler inspektioner, i högre grad även oanmälda, i alla skolverksamheter och fler inspektioner i skolverksamheter som tidigare fått ett föreläggande. Vid beslut om inhibition av Skolinspektionens beslut att dra in tillståndet för en skola ska domstolen särskilt beakta risken av att fortsatt

verksamhet leder till att barn och elever far illa, den ekonomiska förvaltningen missköts eller offentliga medel finansierar annan verksamhet än avsett.

- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag för att stärka Skolinspektionens granskning av huvudmän och skolor (prop. 2023/24:1).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär en ytterligare förstärkning av Skolinspektionens verksamhet för att myndigheten ska kunna stärka granskningen av kommunal vuxenutbildning (prop. 2024/25:1).
- Regeringen har genom regleringsbrev för budgetåren 2024, 2025 och 2026 beslutat att Skolinspektionens inspektionsverksamhet ska utökas med tyngdpunkt på tillsyn (U2023/03702, U2023/00710 och U2025/00800).
- Regeringen beslutade i december 2023 om att ge Skolinspektionen i uppdrag att öka sin användning av oanmälda besök inom tillsynen (U2023/03702).
- Regeringen avser att besluta om förslag som innebär att Statens skolinspektion och kommunerna ska få utökade befogenheter i samband med tillsyn.

6.25 Förbättra elevhälsan

En bred reform görs för att förbättra elevhälsan. Elevhälsans vårduppdrag bör återupprättas. En elevhälsogaranti införs med målet att öka tillgängligheten till elevhälsan. Alla skolhuvudmän ska ha samverkansavtal med sjukvården och samverkansrutiner med socialtjänsten för att stärka elevhälsoarbetet. En översyn görs av huvudmannaskapet för elevhälsan.

- Regeringen beslutade i mars 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur elevhälsan kan stärkas i syfte att bättre tillgodose elevernas behov (dir. 2024:30).

6.26 Skärpt granskning av skolor med konfessionell inriktning

Det är ett stort problem med extremism och islamism bland skolor med muslimsk profil. Skolinspektionen ska uppdras att öka sin granskning av skolor med konfessionell inriktning eller inriktning som kan antas bedrivas med problematik avseende extremism och islamism. Tillsynen ska som regel ske genom oanmälda besök och av resursmässiga skäl prioriteras mot de skolor där problemen kan antas vara störst. Skolor som inte respekterar styrdokumentet ska stängas.

- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Skolinspektionen i uppdrag att årligen redovisa erfarenheter och slutsatser från myndighetens granskning av fristående skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där det förekommer konfessionella inslag i utbildningen (U2022/03271, U2023/03702, U2024/02239 och U2025/00800).

- Regeringen beslutade i december 2022 att ge Skolinspektionen ett årligt uppdrag om att granska skolor med problematik avseende våldsbejakande extremism (U2022/03271, U2023/03702, U2024/02239 och U2025/00800).
- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Skolinspektionen uppdrag om att motverka välfärdsbrottslighet och olämpliga aktörer i skolväsendet (U2023/03645). Efter redovisning av uppdraget har det utgjort ett årligt åiterrapporteringskrav (U2024/02239 och U2025/00800).
- Regeringen beslutade i december 2023 om att ge Skolinspektionen i uppdrag att öka sin användning av oanmälda besök inom tillsynen (U2023/03702).
- Regeringen beslutade i december 2024 att ge Skolinspektionen i uppdrag att ta fram ett stödmaterial för kommunernas tillsyn av konfessionella inslag i förskolan samt kommunernas tillsyn av pedagogisk omsorg med syftet att motverka risker avseende extremism och islamism, eller att barn utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket (U2024/02239).

6.27 Snabbare integration och mer likvärdiga förutsättningar för nyanlända elever

Myndighetsuppdrag om metodstöd för snabbare kunskapsscreening av elever som kommer till Sverige under pågående skolåren. Författningsändringar för att utöka undervisningstiden och koncentrera timplanen till centrala ämnen den första tiden.

- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Skolverket i uppdrag att se över kartläggningmaterialet för bedömning av nyanlända elevers kunskaper och organiseringen av kartläggningen, inklusive vilken aktör som ska utföra den (U2023/03701).
- Regeringen beslutade i mars 2026 att ge Skolverket i uppdrag att revidera kartläggningmaterialet för bedömning av nyanlända elevers kunskaper, så att materialet är bättre anpassat till alla berörda elevgrupper (U2026/00551).

6.28 Översyn av modersmålsundervisningen

En utredning ska tillsättas med uppgift att se över modersmålsundervisningen i syfte att den inte negativt ska påverka integration eller elevens kunskapsutveckling i svenska språket. De nationella minoritetsspråkens särställning i lagen ska beaktas.

- Regeringen beslutade i december 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över modersmålsundervisningen i syfte att den inte negativt ska påverka integrationen eller elevernas kunskapsutveckling i svenska språket och vid behov föreslå åtgärder för att säkerställa att modersmålsundervisningen inte har sådana effekter (dir. 2023:175).

6.29 Insatser mot hedersrelaterat förtryck och kränkningar på grund av kön, sexuell läggning eller könsidentitet

Ökade insatser för att motverka hedersrelaterat förtryck samt andra likvärdiga kränkningar mot elever på grund av kön, sexuell läggning eller könsidentitet. Myndighetsuppdrag till Skolverket att ge metodstöd till lärare. Eventuella författningsändringar ska genomföras.

- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge Skolinspektionen i uppdrag att granska skolornas arbete med det nya kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer (U2023/02133).
- Regeringen beslutade i juni 2023 att förstärka Skolverkets uppdrag att stärka sitt systematiska arbete med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck genom att tillföra ytterligare medel (U2022/03922).
- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Skolverket i uppdrag att förebygga, upptäcka och åtgärda mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck (U2023/03701).
- Regeringen beslutade i mars 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder som syftar till att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i förskolan, skolan och fritidshemmet (dir. 2025:31).

6.30 Förstärk kopplingen mellan studier på gymnasienivå och yrkeslivet

En gymnasial yrkesskola med relevant och ändamålsenligt innehåll utformas i nära samverkan med näringslivet och som innehåller arbetsplatsförlagd utbildningstid.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att yrkesprov införs för all yrkesutbildning i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux och att det ska finnas ökade möjligheter att utföra yrkesutbildning på entreprenad (prop. 2025/26:198).
- Utbildningsdepartementet avser att remittera en promemoria om nya yrkesutbildningar i gymnasieskolan.

6.31 Ytterligare åtgärder i projektet för skolan

Utöver Tidöavtalet har regeringen och Sverigedemokraterna kommit överens om följande åtgärd inom projektet för skola under mandatperioden:

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att skolan ska göras mobilfri genom att elevernas mobiltelefoner samlas in vid skoldagens början och lämnas tillbaka vid skoldagens slut i de obligatoriska skolformerna, fritidshemmet och öppen fritidsverksamhet (prop. 2025/26:193).

Tillväxt och hushållsekonomi

7 Tillväxt och hushållsekonomi

7.1 Lägre administrativa kostnader för företagen

Reformarbetet för företagande och produktivitet bör inriktas mot lägre administrativa kostnader för företagen.

- Regeringen beslutade i mars 2024 om förslag gällande avskaffat krav på att bevara ursprungligt räkenskapsmaterial (prop. 2023/24:78).
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag om slopat matkrav för serveringstillstånd (prop. 2025/26:221).
- Regeringen beslutade i mars 2023 om avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig (prop. 2022/23:67).
- Regeringen beslutade i oktober 2024 om förslag som innebär att tillståndskravet för hotell- och pensionatsrörelser tas bort och ersätts med ett anmälningförfarande (prop. 2024/25:27).
- Regeringen beslutade i april 2024 om att inrätta ett Förenklingsråd för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader.
- Regeringen beslutade i maj 2024 om att inrätta ett implementeringsråd som ska lyfta företagarperspektiv tidigt i EU-processen och verka för att EU-lagstiftning inte ska genomföras över miniminivå i Sverige.
- Regeringen beslutade i december 2023 att ge uppdrag eller återrapporteringskrav om förenkling för företag till ett 30-tal myndigheter i deras regleringsbrev för 2024.
- Regeringen beslutade i mars 2024 att ge länsstyrelserna i uppdrag att utforma och genomföra kompetenshöjande insatser i syfte att förbättra företagens kontakter med länsstyrelserna (KN2024/00763).
- Regeringen beslutade i juli 2024 att ge elva myndigheter i uppdrag att se över och förenkla egna föreskrifter och allmänna råd (KN2024/01546).
- Regeringen beslutade i oktober 2024 att ge Naturvårdsverket och Folkhälsomyndigheten i uppdrag att tillsammans med länsstyrelserna ta fram underlag för utveckling av e-tjänster och vägledning för anmälan och ansökan av olika typer av verksamheter hos kommunerna (KN2024/02097).
- Regeringen beslutade i februari 2025 att ge länsstyrelserna i uppdrag att fortsatt utveckla sina arbetssätt för att effektivisera samrådsprocessen i syfte att förenkla för företag som söker miljö tillstånd (KN2025/00301).
- Regeringen beslutade i december 2026 att ge 27 myndigheter uppdrag eller återrapporteringskrav att förvalta sin information på verksamt.se.

- Regeringen beslutade i december 2025 att ge Tillväxtverket i uppdrag att vidareutveckla tjänsten för branschanpassad guidning på verksamt.se så fler företag kan använda tjänsten (KN2025/02416).
- Regeringen beslutade i december 2025 att ge Tillväxtverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för att publicera förväntade handläggningstider på verksamt.se (KN2025/02416).
- Regeringen beslutade i maj 2024 om förslag som innebär att färre företag behöver redovisa moms (prop. 2023/24:149).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär förbättrade skattemässiga villkor för enskilda näringsidkare (prop. 2024/25:1).
- Regeringen beslutade i november 2025 om förslag om ändringar i reglerna om företrädaransvar i skatteförfarandelagen (prop. 2025/26:52).

7.2 Konkurrenskraftiga bolagsskatter och kapitalskatter

Bolagsskatter och kapitalskatter ska vara konkurrenskraftiga och främja fler nya företag som bidrar till jobb, tillväxt och välbefinnande.

- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär förbättrade och förenklade regler om avdrag för tidigare års underskott (prop. 2024/25:1).

7.3 Vidareutbildning för yrkesverksamma

Förbättra förutsättningarna för yrkesverksamma att vidareutbilda sig vid högskolor och universitet. Stärk lärosätenas omställningsuppdrag.

- Regeringen beslutade i april 2024 om att ge Universitetskanslersämbetet i uppdrag att utveckla en prognosmodell avseende det behov av vidareutbildning som det nya omställningsstudiestödet kan ge upphov till (U2024/01653).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att satsningen på korta kurser för yrkesverksamma fortsätter (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i december 2025 om att tillföra lärosätena särskilda medel för att stärka utvecklingen av utbildning för yrkesverksamma med fokus på omställning och vidareutbildning.
- Regeringen beslutade i december 2023 om att tillföra Försvarets högskolan särskilda medel för utbildningar och forskning inom säkerhetsskyddsområdet (U2023/03675).
- Regeringen beslutade i december 2023 om att tillföra lärosätena särskilda medel för att ge möjlighet till mer vidareutbildning och omställning för personer med t.ex. tidigare teknisk utbildning.

- Regeringen beslutade i februari 2025 om att tillsätta en STEM-delegation för att stärka förutsättningarna för att fler personer ska utbildas inom naturvetenskap, teknologi, ingenjörsvetenskap och matematik (dir. 2025:11).
- Regeringen beslutade i december 2025 om att tillföra medel till Handelshögskolan i Stockholm (HHS) för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Regeringen beslutade vidare i februari 2026 om ändring av regleringsbrev avseende anslag 2:63 som möjliggör för HHS att rekvirera moms.

7.4 Företagsinvesteringar i forskning

Företagen bör ha goda incitament att investera i forskning samt ges bättre möjlighet att attrahera och behålla nyckelkompetens, exempelvis genom förbättrade villkor för personaloptioner.

- Regeringen beslutade i mars 2023 om förslag som innebär att nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning eller utveckling förstärks (prop. 2022/23:79).
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att skattelättnaden för experter, forskare och andra nyckelpersoner utvidgas från att gälla under högst fem år räknat från den dag vistelsen i Sverige påbörjades till att i stället gälla under högst sju år (prop. 2023/24:16).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär att ersättningsnivån i den s.k. beloppsregeln för expertskatt sänks (prop. 2024/25:1).
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär vissa lagtekniska justeringar av nedsättningen av arbetsgivaravgifterna och den allmänna löneavgiften för personer som arbetar med forskning eller utveckling (FoU-avdraget) och av den generella nedsättningen av egenavgifterna (prop. 2023/24:14).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att reglerna om lättnader i beskattningen av personaloptioner blir mer effektiva genom att ändringar görs i de s.k. 3:12-reglerna. (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i februari 2024 att ge elva myndigheter och aktörer i uppdrag att i samverkan identifiera och adressera problem kopplade till att attrahera, etablera och behålla högkvalificerad internationell kompetens och annan utländsk arbetskraft som är viktig för Sveriges konkurrenskraft samt att stärka samordningen av statliga myndigheters processer och arbete på detta område (KN2024/00521).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär ökade medel för fler utbildningsplatser inom yrkeshögskolan för att bl.a. möta arbetslivets behov av kompetens (prop. 2025/26:1).

7.5 Omställningsstödet

Omställningsstödet, som är en följd av parternas överenskommelse, ska förvaltas på så sätt att det används till utbildningar med hög efterfrågan på arbetsmarknaden och därmed motverkar kompetensbrist och stärker näringslivets konkurrenskraft.

- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär ett effektivare och mer ändamålsenligt omställningsstudiestöd (prop. 2023/24:168).

7.6 Bromma flygplats

Bromma flygplats ska bevaras. Något beslut om att lägga ned Bromma flygplats kommer inte fattas under mandatperioden.

- Regeringen beslutade i maj 2025 att ge en utredare i uppdrag att se över statens framtida roll som ägare och förvaltare av flygplatser. I uppdraget ingår även att utreda det nuvarande nationella basutbudet av flygplatser och funktionen för Bromma flygplats (dir. 2025:55).

7.7 Villkoren för små och medelstora företag

Villkoren för små och medelstora företag att växa, anställa och attrahera kapital ska förbättras, exempelvis genom förändringar i 3.12-regelverket.

- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att skattereglerna för delägare i fåmansföretag (de s.k. 3:12-reglerna) förenklas och förbättras (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i oktober 2025 om förslag som innebär att växa-stödet utvidgas så att det omfattar upp till två anställda och att beloppsgränsen höjs från 25 000 till 35 000 kronor (prop. 2024/25:25).

7.8 Ägarskiften

Ägarskiften inom såväl familjeföretag som till personal bör förenklas och underlättas för att inte livskraftiga företag ska läggas ned i onödan.

- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att skattereglerna för delägare i fåmansföretag (de s.k. 3:12-reglerna) förenklas och förbättras (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i november 2023 att ge Tillväxtverket i uppdrag att se över och synliggöra den information om ägar- och generationsskiften som finns på verksamt.se.

7.9 Mer lönsamt att gå från bidrag till arbete, utbilda sig och ta ökat ansvar på jobbet

Mer lönsamt att gå från bidrag till arbete, utbilda sig och ta ökat ansvar på jobbet. Det handlar både om effektiva bidragssystem och beskattning av arbetsinkomster.

- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att det ordinarie jobbskatteavdraget förstärks med totalt 11,04 miljarder kronor (prop. 2023/24:13).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär att det ordinarie jobbskatteavdraget förstärks med totalt 11,09 miljarder kronor (prop. 2024/25:1).
- Regeringen beslutade i oktober 2025 om förslag som innebär att det ordinarie jobbskatteavdraget förstärks med totalt 17,36 miljarder kronor (prop. 2025/26:32).
- Regeringen beslutade i januari 2026 om att införa en ny tidsbegränsad statlig ersättning, den så kallade Jobbpremien, till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen och som därefter får inkomst av anställning och inte längre får försörjningsstöd (SFS: 2026:4).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär att avtrappningen i jobbskatteavdraget, jobbskatteavdraget för äldre och det förhöjda grundavdraget slopas (prop. 2024/25:1).

7.10 Aktivitetskrav

Alla som uppbär försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl ska delta i aktiviteter motsvarande sin arbetsförmåga för att få fullt bidrag. Kompenshöjande insatser för ökad övergång till riktiga jobb ska prioriteras och samhällsnyttiga insatser ska införas.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att ett aktivitetskrav ställs som villkor för rätt till försörjningsstöd och socialnämnden ska vara skyldig att tillhandahålla aktiviteter (prop. 2025/26:207).

7.11 Bidragsreform

En stor bidragsreform genomförs som gör det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete och egen försörjning. Det ska ske dels genom lägre skatt på framför allt låg- och medelinkomsttagare under mandatperioden. Dels genom införandet av ett bidragstak som gör att den som kan arbeta, aldrig sammantaget kan få högre inkomster från bidrag än man skulle få genom eget arbete, samt genom införande av ett tydligt och anpassat aktivitetskrav i hela Sverige för de som har försörjningsstöd, där samhällsnyttiga insatser kan ingå, för att motverka långvarigt bidragsberoende.

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag om ett bidragstak som innebär en modernisering av riksnormen, en begränsning av försörjningsstödet för större hushåll och ett begränsat utrymme att lämna försörjningsstöd utöver riksnormen (prop. 2025/26:201).

7.12 Sjukförsäkringen

Sjukförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet för den som på grund av sjukdom inte kan arbeta. Fokus ska vara på rehabilitering och utformningen ska motverka onödigt många sjukskrivningar, särskilt långa sådana, bland annat genom tydligt definierade avstämningstillfällen. Åtgärder sätts in för att motverka ohälsa.

- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär att stödet för återgång i arbete förbättras (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär att bidraget för arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd fördubblas (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär att sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall samt boendetillägg höjs (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i december 2024 om uppdrag i Försäkringskassans, Arbetsmiljöverkets och Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2025 att stärka arbetet med stöd för återgång i arbete (S2025/02007, A2025/01144, A2025/01205).
- Regeringen beslutade i mars 2025 om omfattande satsningar på forskning inom hälsa, arbetsliv och välfärd för budgetåret 2025 (prop. 2024/25:60).
- Regeringen beslutade i november 2025 om ett förslag för att göra vägen tillbaka till arbete tryggare genom att möjliggöra arbetsprövning utan att förlora sin sjukpenning (prop. 2025/26:53).
- Regeringen beslutade i januari 2026 om att ge Försäkringskassan i uppdrag att kartlägga av rehabiliteringspenningen och utveckla indikatorer för att kunna följa upp att unga med aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga och personer med sjukpenning i särskilda fall ges möjligheter att närma sig arbete (S2026/00203). Regeringen beslutade även att ge Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens uppdrag om insatser för personer som är sjukskrivna och för unga med aktivitetsersättning (S2026/00203, A2025/00495).
- Regeringen beslutade i oktober 2024 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ytterligare stödja och utveckla hälso- och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och relaterad rehabilitering (S2024/01779).
- Regeringen beslutade i juni 2025 om att ändra uppdraget till Socialstyrelsen om att stärka hälso- och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och relaterad rehabilitering. Det befintliga uppdraget får utökade medel och uppdragstiden förlängs (S2025/01084).

7.13 Kombinera arbetsmarknadsdeltagande med familjeliv

Fler verktyg och utrymme för flexibilitet för att kombinera ett högt arbetsmarknadsdeltagande med familjeliv.

- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att antalet dubbeldagar i föräldrapenningen fördubblas och att möjligheterna för föräldrar att överlåta föräldrapenning utökas (prop. 2023/24:1).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att rätten till tillfällig föräldrapenning utökas för föräldrar med barn i behov av stöd (prop. 2025/26:1).

7.14 Stärka drivkrafterna för äldre att stanna kvar i arbetslivet

- Regeringen beslutade i november 2022 om förslag som innebär att jobbskatteavdraget för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år förstärks med 0,77 miljoner kronor (prop. 2022/23:1).
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att det förhöjda grundavdraget för personer som vid årets ingång har fyllt 66 år förstärks med totalt 2,18 miljarder kronor (prop. 2023/24:13).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär att det förhöjda grundavdraget för personer som vid årets ingång har fyllt 66 år förstärks med totalt 2,41 miljarder kronor (prop. 2024/25:1).
- Regeringen beslutade i oktober 2025 om förslag som innebär att det förhöjda grundavdraget för personer som vid årets ingång har fyllt 66 år förstärks med totalt 4,04 miljarder kronor (prop. 2025/26:32).
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att jobbskatteavdrag för äldre indexeras (prop. 2023/24:1).
- Regeringen beslutade i juni 2024 om förslag som innebär att det ska vara möjligt att under de första fem utbetalningsåren av tjänstepensionen pausa utbetalningar och att förlänga utbetalningstiden (prop. 2023/24:159).

7.15 Det kommunala utjämningsystemet

Utreda det kommunala utjämningsystemet, inklusive åtgärder för att hantera högskatteproblematik i kommunerna.

- Regeringen beslutade i april 2023 att ge Utjämningskommittén i uppdrag att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämnningen på tillväxten (dir. 2023:56).

- Regeringen beslutade i september 2025 att ge en särskild utredare uppdrag att analysera hur statliga åtgärder som motverkar ökade skattesatser och statliga åtgärder som stimulerar skattesänkningar i kommuner och regioner kan utformas och lämna förslag på sådana åtgärder (dir. 2025:79).

7.16 Lägre anställningskostnader för långtidsarbetslösa

Arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa bör mötas av lägre anställningskostnader.

- Regeringen beslutade i oktober 2023 om förordningsändringar för att få etableringsjobben på plats (SFS 2023:600).
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag om tillskott av medel till Samhall AB för att ge bättre ekonomiska förutsättningar och göra en översyn av uppdraget (prop. 2023/24:1).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär att stödet till personer med syn- eller hörselnedsättning förtydligas och vidgas (prop. 2024/25:1).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som möjliggör en förlängning av etableringsjobben (prop. 2025/26:1).

7.17 Bryta passiv långtidsarbetslöshet

Bryta passiv långtidsarbetslöshet genom tydliga krav och möjligheter att genomföra insatser som leder till jobb. Insatserna bör handla om utbildning som krävs för att komma in på arbetsmarknaden, svenska språket, högre grad av arbetsplatsnära erfarenhet samt hög och effektiv sökaktivitet.

- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att kraven i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) skärps (prop. 2025/26:10).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär ökade medel för fler utbildningsplatser inom regional yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning (regionalt yrkesvux) (prop. 2025/26:1). Regeringen har vidare beslutat om flera förändringar i statsbidraget för regionalt yrkesvux som syftar till att öka nyttjandegraden.
- Regeringen beslutade i september 2023 om förstärkning av Arbetsförmedlingens förutsättningar att hantera en ökad arbetslöshet (prop. 2023/24:1).
- Regeringen beslutade i september 2024 en förstärkning av Arbetsförmedlingens stöd till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden (prop. 2024/25:1).

- Regeringen beslutade i oktober 2023 om förordningsändringar för att få etableringsjobben på plats (SFS 2023:600), jfr. avsnittet *Lägre anställningskostnader för långtidsarbetslösa*.
- Regeringen beslutade i november 2024 om höjd ersättning för resor och boende vid program och anställningsintervjuer (SFS 2024:1059, SFS 2024:1358).
- Regeringen beslutade i november 2022 om förslag om fler praktikplatser (prop. 2022/23:1).
- Regeringen har beslutat att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att under 2024–2025 öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten bland arbetssökande (A2023/01742, A2024/01430).
- Regeringen beslutade i mars 2025 om förslag som syftar till att förbättra förutsättningarna för informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och kommuner när det gäller arbetssökande som har behov av utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen (prop. 2024/25:145).
- Regeringen beslutade i oktober 2023 att göra det möjligt för deltagare inom jobb- och utvecklingsgarantin att studera svenska för invandrare (sfi) under ett år och sedan fortsätta främst inom kommunal vuxenutbildning under ytterligare ett år med bibehållet aktivitetsstöd (SFS 2023:612).
- Regeringen har i mål och uppdrag till Arbetsförmedlingen för åren 2023–2026 beslutat att myndigheten ska prioritera arbetet med personer som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa i syfte att dessa personer ska övergå till arbete eller utbildning, samt effektivt sammanföra arbetsgivare och långtidsarbetslösa och utveckla arbetet gentemot arbetsgivare (A2022/01638, A2023/01742, A2024/01430, A2025/ 01268).
- Regeringen beslutade i december 2023 att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att föra och redovisa statistik för inskrivna arbetssökande, inklusive inskrivna i arbetsmarknadspolitiska program, på aggregerad nivå, bl.a. utifrån födelseland (A2023/01742).
- Regeringen beslutade i september 2025 och september 2026 om förslag som innebär att det särskilda utbildningsstödet som ska underlätta studier på folkhögskola för personer med funktionsnedsättning förstärks (prop. 2024/25:1 och prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att ett riktat bidrag för folkhögskoleutbildning för personer med funktionsnedsättning införs (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i september 2025 om medel för att stödja Arbetsförmedlingens uppdrag att förbättra sökaktiviteten, matchningen och kontrollen av arbetssökande (prop. 2025/26:1).

7.18 Förenklad arbetsmarknadspolitisk insatsflora

Den arbetsmarknadspolitiska insatsfloran bör förenklas, med färre, kostnadseffektiva insatser som leder till jobb.

- Regeringen beslutade i september 2023 att fasa ut yrkesintroduktionsanställningar (SFS 2023:556).
- Regeringen beslutade i december 2022 att avskaffa extratjänster (SFS 2022:1734).
- Regeringen beslutade i november 2023 om lägre stödnivåer för nystartsjobb (SFS 2023:701).
- Regeringen beslutade i november 2024 att avskaffa möjligheten att ha längre tid med nystartsjobb (SFS 2024:1108).
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär minskade volymer i introduktionsjobb (prop. 2023/24:1).
- Regeringen beslutade i september 2024 och september 2025 om förslag som innebär minskade volymer i matchningstjänster (prop. 2023/24:1 och 2024/25:1).
- Regeringen har beslutat att inte förlänga praktik i staten för personer med funktionsnedsättning och praktik i staten för nyanlända. Åtgärderna upphörde i januari 2024.
- Regeringen beslutade i mars 2024 om att avskaffa statsbidrag till arbetstagarorganisationer för kostnader för att lämna yttranden i samband med vissa arbetsmarknadspolitiska insatser (SFS 2023:948).
- Regeringen beslutade i december 2024 om förenklade regler för start av näringsverksamhet för personer med funktionsnedsättning med ikraftträdande i juni 2025 (SFS 2024:1346 och SFS 2024:1347).
- Regeringen beslutade i december 2024 om att avskaffa insatsen intensiv praktik och intensivåret (A2024/01440, SFS 2024:1320).
- Regeringen beslutade i december 2024 om att avskaffa handledarbidraget för introduktionsjobb med ikraftträdande (SFS 2024:1345).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag att avskaffa medel för försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder (prop. 2023/24:1).

7.19 Ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna för långtidsarbetslösa

Ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna för långtidsarbetslösa bör utredas.

- Regeringen beslutade i september 2024 att ge Utredningen om drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet i uppdrag att lämna författningsförslag (dir. 2024:90).
- Regeringen beslutade i maj 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av den reglering som styr informationsutbytet och behandlingen av personuppgifter för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (dir. 2023:65).

7.20 Sänkt skatt på arbetsinkomster och pensionsinkomst

- Regeringen har i budgetpropositionerna för 2024, 2025 respektive 2026 lämnat förslag som innebär dels sänkt skatt på arbetsinkomster genom förstärkningar av jobbskatteavdraget, dels sänkt skatt på pensionsinkomster genom förstärkningar av det förhöjda grundavdraget, se avsnittet 7.9 *Mer lönsamt att gå från bidrag till arbete, utbilda sig och ta ökat ansvar på jobbet* samt 7.14 *Stärka drivkrafterna för äldre att stanna kvar i arbetslivet*.
- Regeringen har i budgetpropositionen för 2023 lämnat förslag som innebär förstärkt jobbskatteavdrag för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år, se avsnittet 7.14 *Stärka drivkrafterna för äldre att stanna kvar i arbetslivet*.
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta sänks från 25 procent till 22,5 procent fr.o.m. den 1 januari 2026 och till 20 procent fr.o.m. den 1 januari 2027 (prop. 2025/26:1).

7.21 Ta fram förslag på hur pensionärernas ekonomi kan stärkas och valfriheten värnas

- Regeringen har i budgetpropositionerna för 2024, 2025 respektive 2026 lämnat förslag som innebär sänkt skatt på pensionsinkomster genom förstärkningar av det förhöjda grundavdraget, jfr. avsnittet 7.20 *Sänkt skatt på arbetsinkomster och pensionsinkomst*.
- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att överskott i pensionssystemet ska delas ut när balanstalet överstiger 1,1500 (prop. 2025/26:169).

7.22 Lägre drivmedelspriser

- Regeringen beslutade i november 2022 om förslag som innebär att reseavdraget i sin nuvarande form ska bibehållas och att de schablonbelopp som får dras av för bl.a. arbetsresor och tjänsteresor ska höjas (prop. 2022/23:18).
- Regeringen beslutade i november 2022 om förslag som innebär att energiskatten på bensin och diesel tillfälligt under tre år sänks med 80 öre per liter utifrån de skattesatser som skulle ha gällt den 1 januari 2023 med gällande indexeringsregler (prop. 2022/23:17).
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att skatten på bensin och diesel sänks samt att den utökade skattenedsättningen för s.k. jordbruksdiesel ska gälla även under 2024 (prop. 2023/24:1).

- Regeringen beslutade i oktober 2023 om förslag som innebär att reduktionsplikten för bensin och diesel sänks (prop. 2023/24:28).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär att skatten på bensin och diesel sänks och att det införs en utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel under 2025 (prop. 2024/25:1).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att den utökade nedsättningen av skatt på jordbruksdiesel ska gälla även under 2026 (prop. 2025/26:1).

7.23 Sänkt skatt på sparande genom att en grundnivå på 300 000 kr i ISK görs skattefri

- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär sänkt skatt på sparande genom att en grundnivå i ISK görs skattefri. Den skattefria grundnivån uppgår till 150 000 kr fr.o.m. januari 2025 och till 300 000 kr fr.o.m. januari 2026 (prop. 2024/25:1).

7.24 Åtgärder för att skydda hushållen mot framförallt elprischocker

- Regeringen beslutade i maj 2023 om att Försäkringskassan skulle betala ut elstöd till hushåll i hela landet för perioden november och december 2022 (S2023/01614).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att ett högkostnadsskydd mot höga elpriser för hushåll införs. Högkostnadsskyddet ska gälla om det genomsnittliga elpriset under en månad överstiger 1,5 kr/kWh inom ett elområde, med motsvarande stöd för hushåll uppvärmda med gas (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i oktober 2025 att ge Försäkringskassan i uppdrag att vidta förberedande åtgärder i syfte att möjliggöra utbetalningar av högkostnadsskydd till hushållen i händelse av en längre period med höga elpriser, i enlighet med det som framgår av förslaget i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1, S2025/01797).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att energiskatten på el sänks med 9,875 öre/kWh inkl. moms från och med den 1 januari 2026. (prop. 2025/26:1).

7.25 Reformen som bidrar till breddat ägande, vad gäller exempelvis boende, sparande och pension bör genomföras

- Regeringen beslutade i mars 2026 om förslag som innebär att en ny lag om hyrköp av bostäder införs och som förbättrar det befintliga systemet med ägarlägenheter (prop. 2025/26:188).

7.26 Åtgärder för att minska barns utsatthet ska tas fram, bland annat genom att värna barns fritidsaktiviteter genom införandet av ett fritidskort

- Regeringen beslutade i april 2025 om förslag som innebär att ett statligt stöd i form av fritidskort för barns fritidsaktiviteter införs (prop. 2024/25:157).

7.27 Ytterligare åtgärder i projektet för tillväxt och hushållsekonomi

Utöver Tidöavtalet har regeringen och Sverigedemokraterna kommit överens om följande åtgärder inom projektet för tillväxt och hushållsekonomi under mandatperioden:

- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att en riktad elbilspremie införs för hushåll i landsbygdskommuner och andra områden som har dålig tillgång till kollektivtrafik (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär en förlängd satsning på marknadsintroduktionsstöd till lätta ellastbilar (prop. 2025/26:1).
- Regeringen beslutade i december 2025 om att ge ett återrapporteringskrav till Naturvårdsverket för att myndigheten ska redovisa hur de har arbetat för att korta handläggningstiderna för det s.k. Ladda bilen-stödet.
- Regeringen beslutade i december 2025 om förslag som innebär att den tillfälliga skattefriheten för förmån av laddel på arbetsplatsen ska gälla permanent (prop. 2025/26:80).
- Regeringen beslutade i december 2025 om förordningsändringar som innebär att Ladda bilen stödet breddas till fler användningsområden och så att fler kan ansöka om stödet, bland annat stora aktörer som fastighetsbolag.

Andra samarbetsfrågor

8 Andra samarbetsfrågor

8.1 Public service

Mediernas frihet ska värnas, och mångfalden av olika medier ska främjas. Public servicemediernas oberoende ska bestå och dess långsiktiga finansiering vidmakthållas. I ett delvis nytt medielandskap behöver public service-verksamheten utvecklas, som en del av den demokratiska infrastrukturen. Detta ska vara inriktningen inför den kommande tillståndsperioden 2026–2033.

- Regeringen beslutade i maj 2025 om förslag gällande ramar för public service och medelstilldelningen under åren 2026–2033 (prop. 2024/25:166).
- Regeringen beslutade i december 2025 om sändningstillstånd och public service-uppdrag för Sveriges Radio, Sveriges Television och Sveriges Utbildningsradio. I besluten finns de närmare villkoren för företagens public service-uppdrag under 2026–2033.

8.2 Rättighetsskydd för abort

Den pågående grundlagsutredningen om bl.a. domstolarnas oberoende ska fullföljas utifrån gällande direktiv. En ny grundlagsutredning ska bl.a. utreda hur aborträtten kan stärkas. Förslag tas fram om hur kvinnans rätt till abort kan ges skydd i regeringsformen.

- Regeringen beslutade i december 2025 om förslag som innebär att rätten till abort införs som en ny grundläggande fri- och rättighet i regeringsformen (prop. 2025/26:78).

8.3 Kulturpolitiken ska värna kulturlivets oberoende och egenvärde gentemot nyttoändamål

Principen om armlängds avstånd ska upprätthållas.

- Regeringens satsning på fler långa stipendier (se avsnittet 8.4 *Fler långa stipendier för kulturskapare bör inrättas*) bidrar till konstnärlig frihet (prop. 2022/23:1).
- Regeringen beslutade i januari 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av den nationella filmpolitiken (dir. 2024:10). Av direktiven framgår att regeringen ser ett behov av att säkerställa att filmpolitikens utformning är anpassad efter utvecklingen och att detta sker med ambitionen att säkra konstnärlig frihet och kvalitet samt minskad politisk detaljstyrning, vilket samtidigt också kan bidra till ökat kommersiellt genomslag.

- Regeringen beslutade i april 2024 skrivelsen Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher (skr. 2023/24:111). Att främja förutsättningarna för företagande inom kulturella och kreativa branscher gynnar den fria kulturen, då de flesta professionella utövare och kreatörer inom sektorn är organiserade som företag.
- Regeringen beslutade i november 2024 att ge Utredningen om skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet i uppdrag att analysera om det finns behov av särskilda bestämmelser om avdrag eller annan skattelättnad för utgifter för sponsring i inkomstskattelagen (dir. 2024:103).
- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på hur den icke-offentliga finansieringen av kultur kan öka genom ekonomiska incitament (dir. 2025:61).

8.4 Fler långa stipendier för kulturskapare bör inrättas

En översyn av stödet till enskilda kulturutövare görs i syfte att möjliggöra fler långa arbetsstipendier utöver de som finns i dag.

- Regeringen beslutade i november 2022 om förslag som innebär att stöden till de enskilda konstnärerna och kulturskaparna inom samtliga konstarter förstärks i syfte att möjliggöra fler långa stipendier (prop. 2022/23:1).
- Regeringen beslutade i september 2025 om förslag som innebär att satsningen på stöd till enskilda konstnärer förlängs 2026–2028 (prop. 2025/26:1).

8.5 Tjänstemannaansvar ska införas

Tillsätt en särskild utredare med uppdraget att lägga fram förslag för hur ett återinfört tjänstemannaansvar skulle kunna se ut, med syftet att stärka åtgärderna mot tjänstefel och vidga ansvaret för annan myndighetsverksamhet än myndighetsutövning.

- Regeringen beslutade i april 2026 om förslag som innebär att det straffrättsliga tjänstemannaansvaret utökas genom att ett nytt brott införs, missbruk av offentlig ställning, och att minimistraffet för grovt tjänstefel skärps (prop. 2025/26:217).

8.6 Vallagen analyseras

Tillsätt en parlamentarisk kommitté med uppdraget att se över dagens svenska valsystem med partispecifika valsedlar och dess påverkan på demokratin avseende exempelvis valdeltagande och rättssäkerhet, med beaktande av Valmyndighetens tidigare synpunkter. Utredningen bör också ha i uppdrag att analysera för- och nackdelarna med ett system med gemensamma valsedlar, samt och inhämta kunskap från länder som i dag har sådana system.

- Regeringen beslutade i februari 2024 att en parlamentariskt sammansatt kommitté ska utvärdera och överväga förändringar av valsedelsystemet, inklusive analysera för- och nackdelar med att övergå till ett system med gemensamma eller neutrala valsedlar (dir. 2024:24).
- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge kommittén i uppdrag att även analysera behovet av att ändra reglerna om valbarhet och valbarhetens koppling till folkbokföring (dir. 2025:65).

8.7 Det nya medielandskapet

En studie ska göras av hur det nya medielandskapet påverkar förutsättningarna för enskildas opinionsbildning. Intresset av transparens och enskildas ställning i förhållande till dominerande sociala plattformar ska särskilt bevakas.

- Regeringen beslutade i mars 2026 att ge Mediemyndigheten i uppdrag att göra en studie av förutsättningarna för enskildas opinionsbildning i dagens medielandskap. Särskilt fokus ska läggas på enskildas ställning i förhållande till sociala medieplattformar och transparens kring innehållsmoderering, algoritmer och andra funktioner som kan påverka enskildas deltagande i samhällsdebatten (Ku2026/00259).

8.8 Ett projekt ska genomföras för att stärka högstaligornas konkurrenskraft i den svenska elitfotbollen och elithockeyn

Regeringen kommer inleda ett särskilt projekt för högstaligornas konkurrenskraft.

- Regeringen gav i april 2023 Centrum för idrottsforskning i uppdrag att fördjupat analysera idrottsrörelsens villkor och förutsättningar för att bedriva konkurrenskraftig och hållbar elitidrott (S2023/01426).
- Regeringen beslutade i juni 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över nedsättningen av arbetsgivaravgifterna och den allmänna löneavgiften för personer som arbetar med forskning eller utveckling (FoU-avdraget), samt skattelättnaden för utländska experter, forskare eller andra nyckelpersoner (expertskattereglerna) (dir. 2023:81). Expertskattereglerna omfattar även andra yrkesgrupper, t.ex. idrottsutövare, som har lön över en viss nivå.
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att skattelättnaden för experter, forskare och andra nyckelpersoner, utvidgas från att gälla under högst fem år räknat från den dag vistelsen i Sverige påbörjades till att i stället gälla under högst sju år (prop. 2023/24:16).
- Regeringen beslutade i september 2024 om förslag som innebär att ersättningsnivån för expertskatt i den s.k. beloppsregeln skulle sänkas från två prisbasbelopp till ett och ett halvt prisbasbelopp per månad (prop. 2024/25:1).

- Regeringen beslutade i november 2024 om tilläggsdirektiv till utredningen som har sett över skatteincitamenten för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet. Utredaren skulle även se över om det finns behov av särskilda bestämmelser om avdrag eller annan skattelättnad för sponsring av bl. a idrott (dir. 2024:103).
- Regeringen beslutade i januari 2025 om ett tilläggsdirektiv till Filmutredningen med uppdrag att bl.a. undersöka hur distribution av illegal ip-tv, exempelvis bl. a livesport, kan motverkas (dir. 2025:5).

8.9 En svensk kulturkanon ska tas fram

Ett uppdrag ges att tillsätta fristående expertkommittéer i syfte att inom skilda kulturformer ta fram förslag på svensk kulturkanon. Tillsättningen av ledamöter i expertkommittéerna ska utgå från konstnärlig kompetens i respektive fält.

- Regeringen beslutade i december 2023 att ge en kommitté ansvar för att ta fram en svensk kulturkanon (dir. 2023:180).

8.10 Djurvälståndsutredning

En översyn ska genomföras om möjligheterna att på ett sätt som är förenligt med den gemensamma jordbrukspolitiken i EU balansera konkurrensförutsättningarna för svenska livsmedelsproducenter med bibehållna högt ställda svenska djurhållningskrav. Syftet ska vara att stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion och samtidigt förbättra den globala djurvälståndet.

- Regeringen beslutade i februari 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera hur de svenska djurskyddsbestämmelserna påverkar svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft i förhållande till livsmedelsproducenter i andra medlemsstater inom EU, att undersöka möjliga åtgärder, inklusive regelförenklningar, för att med bibehållna högt ställda djurhållningskrav stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion och att undersöka möjliga åtgärder för att stärka djurskyddet inom EU och globalt (dir. 2023:19).
- Regeringen beslutade i oktober 2025 om en ändring i djurskyddsförordningen (2019:66) som innebär att det från och med den 1 januari 2026 är tillåtet att använda virtuella elstängsel för nötkreatur och får.

8.11 Översyn av arvsrätten

Ett uppdrag ges att göra en bred översyn av olika aspekter av arvsrätten. I det sammanhanget ska bland annat frågan om arvsrätt för kusiner ingå.

- Regeringen beslutade i februari 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av reglerna om arv och testamente i ärvdabalken. Reglerna ska anpassas till den digitala och ekonomiska samhällsutvecklingen och till hur människor bildar familj i dag (dir. 2024:28).

8.12 Allmänna arvsfondens inriktning

Ett utredningsarbete ska genomföras för att säkerställa att organisationer och föreningar som tar emot medel från allmänna arvsfonden använder dessa på ett korrekt sätt med tydlig resultatredovisning samt att dessa följer demokratiska värderingar. Utgångspunkten ska vara att arvsfondens medelsfördelning ska förändras till att bland annat kunna omfatta brottsofferarbete.

- Regeringen beslutade i mars 2024 om förslag som innebär att ett demokrativillkor ska gälla för stöd ur Allmänna arvsfonden enligt lagen om Allmänna arvsfonden och för stöd till trossamfund (prop. 2024/24:119).
- Regeringen beslutade i februari 2026 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som syftar till att reformera Allmänna arvsfonden för stärkt legitimitet och struktur (dir. 2026:12).

8.13 Översyn av folkbildningsrådet

Systemet för stödet till folkbildningsväsendet ska reformeras. En bred reform behövs av modellen för medelstildelning och uppföljning inom folkbildningspolitiken för att göra den mer transparent och förutsägbar. I avvaktan på förslagen från den pågående utredningen om uppföljning och kontroll av statsbidraget behövs ytterligare åtgärder för att reformera stödet till folkbildningen. I det sammanhanget ska övervägas om medelstildelningen ska hanteras av en myndighet i stället för av Folkbildningsrådet. Genom översynen ska folkbildningsväsendet effektiviseras.

- Regeringen beslutade i september 2023 om tilläggsdirektiv till den utredning som tillsatts i juni 2022 med uppdrag att föreslå de ändringar som krävs avseende statens stöd till folkbildningen för att säkerställa att folkbildningen styrs effektivt (dir 2023:130).
- Regeringen beslutade i september 2023 om förslag som innebär att riksdagen i stället för Folkbildningsrådet ska fastställa hur stor del av statsbidraget till folkbildningen som ska tilldelas folkhögskolor respektive studieförbund. Folkbildningsrådet ansvarar fortsatt för fördelningen av bidraget mellan enskilda folkhögskolor och studieförbund (prop. 2023/24:1).
- Regeringen beslutade i oktober 2023 om ändringar i förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen i syfte att stärka skyddet mot felaktiga utbetalningar.

- Regeringen beslutade i april 2024 att tillsätta en revisor för folkbildningen (U2024/01039).
- Regeringen beslutade i december 2025 om att skärpa kraven för statsbidraget till folkbildningen.

8.14 Ytterligare åtgärder i projektet för andra samarbetsfrågor

Utöver Tidöavtalet har regeringen och Sverigedemokraterna kommit överens om följande åtgärder inom projektet för andra samarbetsfrågor under mandatperioden:

- Regeringen beslutade i februari 2025 om förslag som innebär lättnader i strandskyddet (prop. 2024/25:102).
- Regeringen beslutade i juni 2025 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera strandskyddsbestämmelserna och föreslå ändringar för att reformera strandskyddet med inriktningen att öka möjligheterna att bygga nära vatten (dir. 2025:59).

Regeringskansliet

Växel: 08-405 10 00

www.regeringen.se